

AUTOREFERAT

dr inż. Agnieszka Parkitna

Katedra Organizacji i Zarządzania
Wydział Zarządzania
Politechnika Wrocławska

Wrocław 2024

1. IMIĘ I NAZWISKO	3
2. POSIADANE DYPLOMY, STOPNIE NAUKOWE LUB ARTYSTYCZNE – Z PODANIEM PODMIOTU NADAJĄCEGO STOPIEŃ, ROKU ICH UZYSKANIA ORAZ TYTUŁU ROZPRAWY DOKTORSKIEJ.....	3
3. INFORMACJA O DOTYCHCZASOWYM ZATRUDNIENIU W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH LUB ARTYSTYCZNYCH.	4
4. OMÓWIENIE OSIĄGNIĘĆ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 219 UST. 1 PKT. 2 USTAWY.	5
A) PRZESŁANKI ROZPOCZĘCIA BADAŃ NAD EFEKTYWNOŚCIĄ MIKRO I MAŁYCH PRZEDSIĘBIORSTW	5
B) OMÓWIENIE CELU NAUKOWEGO MONOGRAFII	6
C) UMIEJSCOWIENIE PORUSZANEJ PROBLEMATYKI W NAUKACH O ZARZĄDZANIU I JAKOŚCI	7
D) PARADYGMAT BADAŃ.....	9
E) STRATEGIA I METODY BADAWCZE	9
F) WPROWADZENIE DO TEORII WNIOSKÓW Z BADAŃ EMPIRYCZNYCH – PODSUMOWANIE BADAŃ.....	17
I. <i>Weryfikacja hipotez głównych.....</i>	<i>17</i>
II. <i>Weryfikacja hipotez uzupełniających .....</i>	<i>20</i>
G) WKŁAD TEORIOPOZNAWCZY	25
H) OGRANICZENIA BADAWCZE.....	27
I) POSTULATY W ODNIESIENIU DO PRAKTYKI – KIERUNKI DALSZYCH BADAŃ.....	27
J) OMÓWIENIE POZOSTAŁYCH OSIĄGNIĘĆ NAUKOWO-BADAWCZYCH.....	28
I. <i>Walidacja modelu w warunkach pandemii .....</i>	<i>28</i>
II. <i>Wątek badawczy: Efektywność ekonomiczna - Ekonomiczność.....</i>	<i>29</i>
III. <i>Wątek badawczy: Sprawność wytwórcza .....</i>	<i>36</i>
IV. <i>Wątek badawczy: Skuteczność rynkowa .....</i>	<i>38</i>
5. INFORMACJA O WYKAZYWANIU SIĘ ISTOTNĄ AKTYWNOŚCIĄ NAUKOWĄ ALBO ARTYSTYCZNĄ REALIZOWANĄ W WIĘCEJ NIŻ JEDNEJ UCZELNI, INSTYTUCJI NAUKOWEJ LUB INSTYTUCJI KULTURY, W SZCZEGÓLNOŚCI ZAGRANICZNEJ.....	40
6. INFORMACJA O OSIĄGNIĘCIACH DYDAKTYCZNYCH, ORGANIZACYJNYCH ORAZ POPULARYZUJĄCYCH NAUKĘ LUB SZTUKĘ.....	40
A) INFORMACJA O OSIĄGNIĘCIACH DYDAKTYCZNYCH	40
B) INFORMACJA O OSIĄGNIĘCIACH ORGANIZACYJNYCH	44
C) INFORMACJA O OSIĄGNIĘCIACH POPULARYZUJĄCYCH NAUKĘ LUB SZTUKĘ.	45
7. OPRÓCZ KWESTII WYMIENIONYCH W PKT. 1-6, WNIOSKODAWCA MOŻE PODAĆ INNE INFORMACJE, WAŻNE Z JEGO PUNKTU WIDZENIA, DOTYCZĄCE JEGO KARIERY ZAWODOWEJ.	48
BIBLIOGRAFIA	49

1. IMIĘ I NAZWISKO

Imię: Agnieszka
Nazwisko: Parkitna

2. POSIADANE DYPLOMY, STOPNIE NAUKOWE LUB ARTYSTYCZNE – Z PODANIEM PODMIOTU NADAJĄCEGO STOPIEŃ, ROKU ICH UZYSKANIA ORAZ TYTUŁU ROZPRAWY DOKTORSKIEJ.

- A. Dyplom ukończenia 5 letnich studiów magisterskich - tytuł mgr inż. w zakresie organizacji i zarządzania.

Wydany przez Wydział Informatyki i Zarządzania Politechniki Wrocławskiej dnia 26 czerwca 1997r.

- B. Dyplom nadania tytułu doktora nauk ekonomicznych

Nadany uchwałą rady Wydziału Informatyki i Zarządzania Politechniki Wrocławskiej dnia 26 października 2004 r.

Tytuł rozprawy doktorskiej: **”Kształtowanie wynagrodzeń z uwzględnieniem wymagań controllingu w kosztowych ośrodkach odpowiedzialności przedsiębiorstwa przemysłowego”**

Promotor: dr hab. inż. Zygmunt Kral, prof. PWr

Recenzenci:

Profesor dr hab. Maria Wanda Kopertyńska, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Profesor dr hab. inż. Dorota Kuchta, Politechnika Wroclawska

- C. Dyplom nadania certyfikatu Tutora nr STA-Z/301/3/2019/G1/3 Colegium Wratislaviense 2019r.

- D. Ukończone certyfikowane szkolenia:

1. **„Jak efektywnie negocjować konflikty w banku”** Agencja konsultingowo usługowa ALTER, Wrocław- listopad 1997r.
2. **„Logistyka marketingu sprzedaży”** Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Wrocław marzec 1998r.
3. **„Academic English I”**- Politechnika Wroclawska, Wrocław październik 2010-luty 2011r.
4. **„Academic English II”**- Politechnika Wroclawska, Wrocław luty-czerwiec 2011r.
5. **„Dydaktyka interdyscyplinarna: Metodyka Prognozowania i Zarządzania Innowacjami”** Politechnika Wroclawska, Wrocław grudzień 2017 –styczeń 2018r.
6. **„Innowacje w edukacji dorosłych”** Politechnika Wroclawska, Wrocław styczeń 2018r.
7. **„Podstawy użytkowania platformy e-learningowej i tablicy elektronicznej”** Politechnika Wroclawska, Wrocław grudzień 2017 –luty2018r.
8. **„Zaawansowane wykorzystanie platformy e-learningowej w procesie kształcenia”** Politechnika Wroclawska, Wrocław kwiecień –czerwiec 2018r.
9. **„Certyfikaty cyfrowe i podpisy elektroniczne w praktyce nauczyciela”** Politechnika Wroclawska, Wrocław maj 2018r.
10. **„Bezpieczne przechowywanie i udostępnianie danych”** Politechnika Wroclawska, Wrocław maj-czerwiec 2018r.
11. **„Academic writing”** Politechnika Wroclawska, Wrocław czerwiec- lipiec 2018r.
12. **„Techniki radzenia sobie z agresją studenta oraz własnymi emocjami w trudnych sytuacjach”** Colegium Wratislaviense, Wrocław grudzień 2018 r.
13. **„Design Thinking”** Colegium Wratislaviense, Wrocław luty 2019r.

14. „Warsztat Action Learning” Collegium Wratislaviense, Wrocław luty 2019r.
15. „Innowacyjne metody nauczania w pracy wykładowcy akademickiego podwyższające jakość dydaktyki” Collegium Wratislaviense, Wrocław marzec 2019r.
16. „Grywalizacja i narzędzia IT w edukacji akademickiej” Collegium Wratislaviense, Wrocław marzec 2019r.
17. “Zarządzanie stresem i trening antystresowy” Collegium Wratislaviense, Wrocław kwiecień 2019r.
18. “Learning by doing” Collegium Wratislaviense, Wrocław maj 2019r.
19. „Profesjonalne wystąpienia publiczne” Collegium Wratislaviense, Wrocław czerwiec 2019r.
20. „Coaching jako skuteczna metoda pracy ze studentami” Collegium Wratislaviense, Wrocław czerwiec 2019r.
21. „Aspekty psychologiczne w komunikacji międzykulturowej” Centrum Studiów Podyplomowych i Szkoleń SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny, Wrocław czerwiec 2019r.
22. „Asertywność egzekwowanie i obrona przed manipulacjami” Collegium Wratislaviense, Wrocław lipiec 2019r.
23. **Rola Emocji w komunikacji międzyludzkiej** Centrum Studiów Podyplomowych i Szkoleń SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny, Wrocław grudzień 2019r.
24. „Szkoła Edukacji Spersonalizowanej”, BeMaster, Wrocław, wrzesień- październik 2020r.
25. "W Świecie różnorodnych możliwości", szkolenia świadomościowe w ramach projektu Politechniki Wrocławskiej "Politechnika nowych szans"- 2020-2021r.
26. “**CERTIFICATE OF PARTICIPATION Module A: Masters of Didactics @Ghent University Study**” 18-22 Styczeń 2021r. Format: Online z uwagi na COVID-19,
27. “**English for the Educational Workplace**” 17-24 September 2022 r. (face to face), Irlandia,
28. “**PRiSM- Project interating Sustainable Methods**”, 6-9 grudzień 2022r., Driving Sustainable change.

3. *INFORMACJA O DOTYCHCZASOWYM ZATRUDNIENIU W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH LUB ARTYSTYCZNYCH.*

- A. Politechnika Wrocławska; Wydział Zarządzania;
Katedra Organizacji i Zarządzania;
adiunkt od 2021r. do chwili obecnej.
- B. Politechnika Wrocławska; Wydział Informatyki i Zarządzania;
Katedra Organizacji i Zarządzania;
adiunkt od 2020r. do 2021r.
- C. Politechnika Wrocławska; Wydział Informatyki i Zarządzania;
Katedra Infrastruktury Zarządzania;
adiunkt od 2014r. do 2020r.
- D. Politechnika Wrocławska; Wydział Informatyki i Zarządzania;
Instytut Organizacji i Zarządzania;
adiunkt od 2008r. do 2013r., asystent 2005r. do 2008r., w 2004r. współpracownik .
- E. Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych im. Generała Tadeusza Kościuszki we Wrocławiu; Wydział Zarządzania;
Zakład Ekonomii;
adiunkt od 2009r. do 2011r.
- F. Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych im. Generała Tadeusza Kościuszki we Wrocławiu; Wydział Podstawowych Problemów Techniki,

Katedra Inżynierii Systemów;
adiunkt 2005r. do 2009r.

4. **OMÓWIENIE OSIĄGNIĘĆ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 219 UST. 1 PKT. 2 USTAWY.**

Jako osiągnięcie naukowe – zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt. 2 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668 z późn. zm.), które uznają za znaczący wkład w rozwój dziedziny nauk społecznych w dyscyplinie nauk o zarządzaniu i jakości, wskazuję następującą **monografię – dzieło opublikowane w całości**:

Agnieszka Parkitna: *Determinanty efektywności małego przedsiębiorstwa* Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2020. 267, ISBN: 978-83-7493-123-6

Recenzentami wydawniczymi monografii były:

Prof. dr hab. Małgorzata Czerska, Katedra Organizacji i Zarządzania, Wydział Zarządzania, Uniwersytetu Gdańskiego.

Prof. dr hab. Maria Sierpińska, Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw, Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

a) Przesłanki rozpoczęcia badań nad efektywnością mikro i małych przedsiębiorstw

Problematyka podjęta w pracy odnosi się **do luki poznawczej związanej ze specyfiką postrzegania efektywności przez mikro i małe podmioty gospodarcze oraz identyfikacji wpływu determinant kształtujących poziom efektywności w małych przedsiębiorstwach**. Zarządzanie mikro i małym przedsiębiorstwem przy zmieniającym się dynamicznie otoczeniu jest zadaniem złożonym a przez to trudnym. Równocześnie w ramach gospodarki rynkowej osiągnięcie efektywności przez tego typu organizację jest efektem wysoce pożądanym w szczególności, że przedsiębiorstwa te można uznać za motor każdej gospodarki.

Rozpoznanie zjawiska efektywności małego przedsiębiorstwa podjęłam na gruncie różnych podejść, teorii czy koncepcji, jak również z różnych perspektyw. Wielowymiarowość efektywności stanowiło wyzwanie moich badań z powodu natury samej koncepcji efektywności przedsiębiorstw. Jej niejednoznaczność w literaturze przedmiotu stanowi, mimo upływającego czasu, wciąż przedmiot badań wielu dyscyplin naukowych. Operacjonalizacja pojęcia efektywności i metod jej oceny jest od dawna istotnym przedmiotem zainteresowania zarówno teoretyków, jak i praktyków (Carton & Hofer, 2010a). Dlatego podążając tym tropem przyczyn tego typu zjawiska szukałam w istocie pojęcia efektywności (Masiukiewicz, 2015; Xenophon & Holden, 2010), które jest jednak bardzo szerokie i wieloznaczne (Holstein-Beck, 1997; Kieżun, 1998; Nowosielski, 2007; Pawłowski, 2004, 2007, 2014; Pierścionek, 2011; Pszczołowski, 1982; Skrzypek, 2012a). Zauważyłam, że podstawą budowy dotychczasowych modeli efektywności była potrzeba określenia, w jaki sposób koncepcja organizacji znajduje odzwierciedlenie w jej unikatowej konstrukcji (Castell, 2000; Quinn, 1988; Quinn & Rohrbaugh, 1983a, 1983b). Historycznie pomysły określenia pojęcia efektywności polegały na wykorzystaniu efektywności organizacyjnej jako sondy w zakresie efektów, które ujawniają medium jej działania (Argyris, 1994; Argyris & Schön, 1974, 1978; Campbell, J, 1977; Castell, 2000; Kaplan & Norton, 1996, 1993; Kaplan, R & Norton, D, 1992; Leibenstein, 1966; Pennings & Goodman, 1977; Quinn, 1988; Quinn & Rohrbaugh, 1983a; Schein, 1990; Sundstrom et al., 1990). W prezentowanym, w dotychczasowej literaturze przedmiotu, dorobku naukowym dotyczącym sukcesów mikro i małych podmiotów gospodarczych mierzonych ich efektywnością można zauważyć wiele problemów w zakresie samego zdefiniowania efektywności. Wynikają one przede wszystkim z wieloznaczności i niejednoznaczności definicyjnej samego pojęcia efektywności, co tym samym, wpływa na niespójność przedmiotową samego pojęcia efektywności. Badania nie obejmują całości zagadnień efektywności organizacyjnej takiego typu podmiotów gospodarczych. Z tego względu niewiele jest badań omawiających efektywność mikro i małych przedsiębiorstw. Źródeł tych zakłóceń należy doszukiwać się w braku jednolitego zrozumienia samego pojęcia sukcesu i efektywności małego przedsiębiorstwa,

jego wieloaspektowości oraz sposobu konstruowania modelu efektywności i jego głównych właściwości, w szczególności wynikających z ograniczeń danych, oraz słabych stron stosowania wskaźników finansowych w ocenie efektywności mikro i małych przedsiębiorstw a zatem występuje tu deficyt wiedzy. Innymi słowy, dostrzega się wyraźną potrzebę stworzenia instrumentarium, które byłoby praktycznie użyteczne dla mikro i małych przedsiębiorstw w tym zakresie.

Co zrozumiałe, mali przedsiębiorcy mają trudności ze znalezieniem w literaturze przedmiotu niezawodnej recepty na wysoką efektywność w warunkach internacjonalizacji i globalizacji (Kazlauskaitė et al., 2015) i turbulentnego otoczenia. Sama specyfika funkcjonowania mikro i małych przedsiębiorstw uwarunkowana ograniczonymi zasobami (Alshami, 2019; Bretherton & Chaston, 2005; Owusu et al., 2019, 2021; Wach, 2008; Wang & Clegg, 2018; Wasiuzzaman, 2019) oraz brak rezerw gotówkowych (Ghalke et al., 2022, 2023) jest barierą samą w sobie trudną do pokonania w dążeniu do wysokiej efektywności. Jednak wiele przykładów odzwierciedlonej w literaturze praktyki biznesowej koncentruje się wyłącznie na krótkoterminowych wynikach finansowych, pomijając podstawowe potrzeby, które determinują długoterminowy sukces (Rubio-Andrés et al., 2022) mikro i małych organizacji. Dla mikro i małych przedsiębiorców szukających informacji i wskazówek większość pozycji książkowych napisana jest skomplikowanym językiem naukowym, trudnym do zrozumienia dla „zwykłych” przedsiębiorców, a opisywane przykłady i wytyczne najczęściej dotyczą dużych podmiotów gospodarczych. Wszystko to wywołuje efekt niedostosowania treści zawartych w literaturze przedmiotu do specyfiki mikro i małych przedsiębiorstw.

Analiza literatury przedmiotu wskazuje na luki metodyczne w badaniach dotyczących obszaru efektywności mikro i małych przedsiębiorstw. Dotychczasowy dorobek w tym zakresie charakteryzuje się brakiem spójności podejmowanej tematyki, badania mają charakter wybiórczy i nie ujmują całości problematyki efektywności organizacji. Wobec powyższego wskazuje się na konieczność uporządkowania podejmowanej problematyki zarówno w obszarze teoretycznym jak i badawczym.

b) Omówienie celu naukowego monografii

Naukowe umiejscowienie tematyki poruszanej w monografii jest złożone, gdyż w polskiej literaturze dotyczącej efektywności mikro i małych przedsiębiorstw brakuje zarówno wzorców teoretycznych, jak i praktycznych, a specyfika rodzimego rynku nie pozwala na bezkrytyczne przyjęcie modeli opartych na gospodarkach innych krajów.

Samych publikacji dotyczących *sensu stricto* sukcesu czy efektywności mikro i małych przedsiębiorstw czy identyfikacji czynników efektywności jest stosunkowo niewiele nie ma również publikacji dotyczących konstrukcji modelu efektywności mikro i małych przedsiębiorstw. Zwykle dotyczą one jednej perspektywy efektywności a nie kompleksowego jej modelu (o czym mówi rozdział 3.1.4. Przesłanki podjęcia badań s.129 monografii). W tradycyjnym podejściu miary efektywności okazały się niewystarczające dla charakterystyki zarządzania mikro i małymi organizacjami konkurującymi na współczesnych rynkach.

Podsumowując, jest teoretycznie uzasadnione i praktycznie potrzebne skonstruowanie takiego modelu, który może służyć rzetelnemu pomiarowi efektywności mikro i małych organizacji. Dlatego, biorąc pod uwagę znaczenie zarządzania sukcesem i efektywnością mikro i małych przedsiębiorstw, podjęłam próbę rozwiązania problemu badawczego, którym jest odpowiedź na pytanie: *Jak wygląda model badania efektywności?*. O ile autorce wiadomo, jak do tej pory nie opracowano bowiem odpowiedniego rozwiązania w tym względzie. Monografia zawiera opracowanie podjętych i przeprowadzonych badań teoretycznych i empirycznych, których celem było **znalezienie odpowiedzi na pytanie, które jest głównym celem monografii:**

Czym jest efektywność i w jaki sposób poszczególne składowe efektywności determinują jej poziom w mikro i małych przedsiębiorstwach?

Odpowiedź na tak zadane pytanie sprowadza się do opisanie zagadnienia determinant efektywności mikro i małych przedsiębiorstw oraz skonstruowania modelu efektywności przedsiębiorstw.

Wskazana w rozdziale „Przesłanki rozpoczęcia badań nad efektywnością małych przedsiębiorstw” **Iuka badawcza** stanowi więc przedmiot badań opisanych w monografii, czyli, **skonstruowanie takiego modelu, który może służyć rzetelnemu pomiarowi efektywności mikro i małych przedsiębiorstw.**

W monografii wyróżniono dwa główne pytania badawcze, do których sformułowano hipotezy podstawowe. (W monografii opisane w rozdziale 3.2.3. Pytania i hipotezy badawcze, s. 151.)

- 1) Czy kompleksowy model trójkąta efektywności jest obowiązujący dla małych przedsiębiorstw?
- 2) Czy efektywność małych przedsiębiorstw zależy od czasu?

Opracowano ponadto grupę 6 pytań szczegółowych:

- 1) Czy efektywność zależy od rodzaju prowadzonej działalności?
- 2) Czy efektywność zależy od siedziby prowadzonej działalności?
- 3) Czy efektywność zależy od osobowości prawnej prowadzonej działalności?
- 4) Czy efektywność zależy od liczby osób w przedsiębiorstwie?
- 5) Czy efektywność zależy od wieku przedsiębiorstwa?
- 6) Czy efektywność zależy od rynku, na którym działa przedsiębiorstwo? na podstawie których postawiono hipotezy uzupełniające.

Metodyka badań podporządkowana została etapom postępowania badawczego w naukach empirycznych, w których sformułowany cel główny wyznacza jednoznacznie problemy badawcze, którymi są:

- 1) Brak uporządkowania pojęć w zakresie efektywności i sukcesu małej organizacji, dlatego podjęłam próbę uporządkowania tych pojęć.
- 2) Brak kompleksowego modelu efektywności mikro i małych przedsiębiorstw dlatego zaproponowałam i opracowałam model badania i kształtowania efektywności.
- 3) Brak kompleksowych badań dotyczących diagnozy efektywności mikro i małych przedsiębiorstw, dlatego przeprowadziłam badania potrzebne do zdiagnozowania problemów związanych z efektywnością małej firmy.

W oparciu o aktualizowane cyklicznie w teorii i praktyce treści wymienione problemy badawcze determinują jednocześnie realizację następujących zadań badawczych zrealizowanych w monografii:

- 1) Określenie cech charakterystycznych mikro i małych przedsiębiorstw.
- 2) Określenie sukcesu jako pożądanego efektu zarządzania małą firmą.
- 3) Opisanie istoty pojęcia efektywności organizacyjnej.
- 4) Omówienie wymiarów efektywności organizacji.
- 5) Sklasyfikowanie podejść i ujęć efektywności organizacji.
- 6) Przedstawienie czynników kształtujących efektywność mikro i małych podmiotów gospodarczych.
- 7) Określenie i omówienie determinant efektywności mikro i małego przedsiębiorstwa.
- 8) Wyznaczenie uwarunkowań sukcesu działalności organizacji w drodze do uzyskania efektywności.
- 9) Ujęcie problematyki efektywności mikro i małych przedsiębiorstw.
- 10) Opracowanie modelu badawczego.
- 11) Przeprowadzenie badań i analiz statystycznych dotyczących weryfikacji hipotez badawczych.
- 12) Opracowanie wyników i wniosków.
- 13) Walidacja modelu w warunkach turbulentnego otoczenia pandemicznego.

Można, z prawdopodobieństwem bliskim pewności, uznać, że wymienione zadania badawcze cechuje naukowa nowość. Przyczyną tej nowatorskości są zidentyfikowane w literaturze przedmiotu i zawarte w treści monografii niedostatki metodyczne w zakresie naukowo-badawczej problematyki efektywności mikro i małych przedsiębiorstw.

c) Umiejscowienie poruszanej problematyki w naukach o zarządzaniu i jakości

Autorka zgadza się z opinią, iż badanie przedsiębiorstw z pozycji nauk o zarządzaniu jest o wiele trudniejsze niż z pozycji ekonomii, gdzie liczba zmiennych wpływających na efektywność przedsiębiorstwa jest ograniczona, a związki między zmiennymi poddają się analizom ilościowym. Nauki o zarządzaniu i jakości mają szeroki sposób patrzenia na organizację uwzględniający aspekty nie tylko ekonomiczne i technologiczne, ale także psychologiczne, społeczne i kulturowe. Każdy problem badawczy w perspektywie nauk o zarządzaniu staje się problemem wielowymiarowym wymagającym spojrzenia sytuacyjnego i kontekstowego (Romanowska Maria, 2014). Dlatego opierając się na wybranej klasyfikacji subdyscyplin w naukach o zarządzaniu (proponycji Zespołu ds. Określenia Subdyscyplin w Naukach o Zarządzaniu pod kierunkiem Prof. Cyferta), ze względu na wielowątkowość omawianej problematyki trudno jest wskazać jedną konkretną subdyscyplinę w naukach o zarządzaniu, w której można byłoby ją w całości umiejscowić. Zależy to przede wszystkim od tego, które obszary składowe efektywności będą znajdowały się w centrum zainteresowania. Opierając się na klasyfikacji subdyscyplin w naukach o zarządzaniu (Cyfert et al., 2014), zagadnienia przedstawione w monografii, będące przedmiotem rozważań teoretycznych i badań empirycznych, można umiejscowić zarówno w nurcie teoretycznym, jak i praktycznym. Z perspektywy nurtu teoretycznego tej pracy można wyraźnie stwierdzić jej przynależność do problematyki określonej nazwą „*Teoria organizacji i zarządzania*”. W przypadku nurtu praktycznego pojawia się konieczność wyrażenia równocześnie całej złożoności danej problematyki badawczej w układzie kilku wymiarów na poziomie zarządzania i typów organizacji. Efektywność bowiem, poprzez swoją wielowymiarowość i wielopłaszczyznowość, przewija się niemal przez wszystkie poziomy zarządzania, jest także zawarta w „*typach organizacji*” zlokalizowanych w subdyscyplinie „*zarządzanie organizacjami gospodarczymi*”. Mikro i małe przedsiębiorstwa to specyficzny typ organizacji, które wśród pozostałych grup na tyle wyróżniają się unikatowością cech i specyfiką zarządzania, że samo to stanowi już implikację do skonstruowania w tej pracy modelu ich efektywności.

Osiągnięcie sukcesu małego przedsiębiorstwa jest efektem wyrzeczeń jego właścicieli i koniecznością pokonania wielu trudności, z uwagi na fakt, iż przedsiębiorcami są ludzie mający różne wykształcenie i nierzadko nieposiadający żadnej wiedzy teoretycznej z zakresu zarządzania (Wierzbiec, 2011). Wysoka efektywność przedsiębiorstwa wiąże się jednoznacznie z sukcesem firmy na rynku. Sama zaś efektywność staje się ważnym wyznacznikiem sukcesu organizacji, co stanowi podstawę do oceny skuteczności przedsięwzięć organizacyjnych poprzez wielokryterialny osąd dotyczący nakładów i efektów związanych z tymi przedsięwzięciami (Skrzypek, 2002, 2012b). Według opinii autorki niniejszej pracy efektywność jest tożsama z sukcesem przedsiębiorstwa ze względu na swoją ekwiwalentność wielowymiarowości, którą można zawrzeć w zależności: im wyższa efektywność tym większy sukces (Rozdział 1.5 monografii). Sukces z punktu widzenia efektywności małej organizacji może być rozpatrywany zarówno z perspektywy strategicznej, operacyjnej, oraz w ujęciu funkcjonalnym, czyli na wszystkich trzech poziomach zarządzania:

1. strategicznym – w subdyscyplinie „*przedsiębiorczość*” w kontekście *zarządzania przedsiębiorczością indywidualną i organizacyjną*, którego celem jest sukces rynkowy, a także *pomiaru przedsiębiorczości* poprzez określenie wymiarów efektywności. Samo zaś pojęcie efektywności, zmierzającej do konkretnego efektu w postaci sukcesu rynkowego, związane jest z *konkurencyjnością i jej źródłami* należącymi do subdyscypliny „*zarządzania strategicznego*”;
2. operacyjnym – w subdyscyplinie „*zachowania organizacyjne*”, zwłaszcza w zakresie *uwarunkowań kontekstualnych zachowań organizacyjnych* w odniesieniu do czynników i determinant wpływających na decyzje właścicieli przedsiębiorstw w zarządzaniu organizacją, prowadzących do uzyskania efektywności i *wspomagania decyzji menedżerskich*, a także w obszarze *przywództwa*, z uwagi na fakt, iż właściciele mikro i małych przedsiębiorstw często są takimi liderami swoich organizacji, którzy narzucają pracownikom swoje przekonania, inicjują i ukierunkowują działania, przez co zespalają własne przedsiębiorstwa. Właściciele mikro i małych przedsiębiorstw muszą komunikować się z pracownikami, których wspólna praca jest niezbędna podczas realizowania strategii przyszłego sukcesu (często bardzo odległego), w taki sposób, aby wspierali oni ich wizje,

uznając je za ważne i skuteczne. Sukces jest również tematyką subdyscypliny „*wspomaganie decyzji menedżerskich*”, w obszarze analizy stymulatorów i barier rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw, jako niezbędny dla *zarządzania elastycznością i ryzykiem* mikro i małych przedsiębiorstw.

3. funkcjonalnym – tematyka sukcesu należy do prawie wszystkich siedmiu subdyscyplin. Efektywność ekonomiczna związana jest z subdyscypliną „*zarządzanie finansami przedsiębiorstwa*” w niemal wszystkich aspektach łącznie, z uwagi na fakt, iż w mikro i małym przedsiębiorstwie dotyczy ona m.in. problematyki właściwego *zarządzania całym majątkiem*, a w szczególności *aktywami trwałymi, kapitałem obrotowym oraz zarządzaniem wynikiem finansowym i kreowaniem wartości* małej firmy. Skuteczność rynkowa związana jest z subdyscypliną „*zarządzanie marketingiem*” i w szczególności dotyczy *efektywności działań marketingowych* małego przedsiębiorstwa, dbałości o klientów, budowania reputacji i marki na rynku oraz kreowania własnych produktów. Ponadto w subdyscyplinie „*zarządzanie wartościami niematerialnymi*”, w obszarze *zaufania w zarządzaniu* – dzięki zaufaniu mała organizacja może szybko reagować na zmiany w złożonym i turbulentnym otoczeniu. Zaufanie jest istotne dla efektywnego działania i rozwoju przedsiębiorstwa. Kolejną subdyscypliną jest zarządzanie produkcją i technologią rozumiane jako sprawność wytwórcza małej organizacji, czyli działalność operacyjna i taktyczna ułatwiająca drogę do sukcesu.

d) Paradygmat badań

Aprobując dotychczasowe, z konieczności skrótove rozważania na temat wybranego paradygmatu i przyjmując je za względnie wystarczające w odniesieniu do istoty efektywności (jako pożądanego wyznacznika sukcesu przedsiębiorstwa (ontologia) oraz możliwości jej badania i zrozumienia (epistologia)), należy przejść do płaszczyzny refleksji, która bezpośrednio wiąże się z procesami zbierania i badania danych na temat efektywności, czyli do uwzględnienia rzeczywistości – praktycznej płaszczyzny metodycznej sukcesu mikro i małej organizacji.

Naturalną i utartą ścieżką w obrębie każdego paradygmatu akcentującego istotność subiektywności i/lub intersubiektywności do opisu i wyjaśnienia określonego fragmentu rzeczywistości, jest opieranie się na badaniach. *Badania jakościowe* pozwalają na poznanie specyfiki danej sfery egzystencji, odnalezienie sensu i znaczenia nadawanych jej przez zaangażowane weń podmioty, stanowiące swoistą rekonstrukcję rzeczywistości, zgodną z wyobrażeniami i odczuciami ją konstruującymi i odtwarzającymi. W tym wypadku sprowadzają się one do wywiadów z właścicielami mikro i małych podmiotów celem uzupełnienia listy potencjalnych czynników kształtujących efektywność takich organizacji zawartych w literaturze przedmiotu. Wydaje się jednak, że poprzestanie na badaniach jakościowych w zakresie tak sformułowanego paradygmatu, który można uznać za paradygmat interpretatywno-symboliczny, nie musi prowadzić do uzyskania najcenniejszych poznawczo wniosków – należy bowiem pamiętać, że tego typu badania prowadzone są na relatywnie mało licznych próbach. Przez dostęp do intersubiektywnych podzielonych wizji badana rzeczywistość może okazać się próbą zidentyfikowania zakresu oddziaływań wspólnych, powtarzających się elementów.

Oczywiście dzięki takim badaniom jakościowym otrzymuje się pewien wgląd w podzielony przez część jednostek obraz określonego wycinka przedmiotu badań (efektywności małej organizacji). Warto jednak podjąć próbę ustalenia stopnia powszechności występowania tego obrazu przy użyciu metod ilościowych. Dlatego też w monografii przyjmuje się nadrzędną rolę badań ilościowych nad jakościowymi. Przeprowadzone *badania ilościowe*, jako istota w tak skonstruowanym paradygmacie interpretatywno-symbolicznym, zostały ograniczone do podmiotów ściśle spełniających kryteria mikro i małych przedsiębiorstw z uwagi na fakt, iż na tej podstawie zostały skonstruowane interpretacje i wnioski. Takie ograniczenie badań ilościowych pozwoliło z jednej strony uniknąć sprzeczności między jakościowo-intersubiektywną specyfiką przyjętego paradygmatu a specyfiką badań ilościowych, przede wszystkim w aspekcie dążenia badacza do generalizacji wyników badań, a z drugiej strony wzbogaca to wąski obraz uzyskany w badaniach jakościowych w zakresie badanej grupy.

e) Strategia i metody badawcze

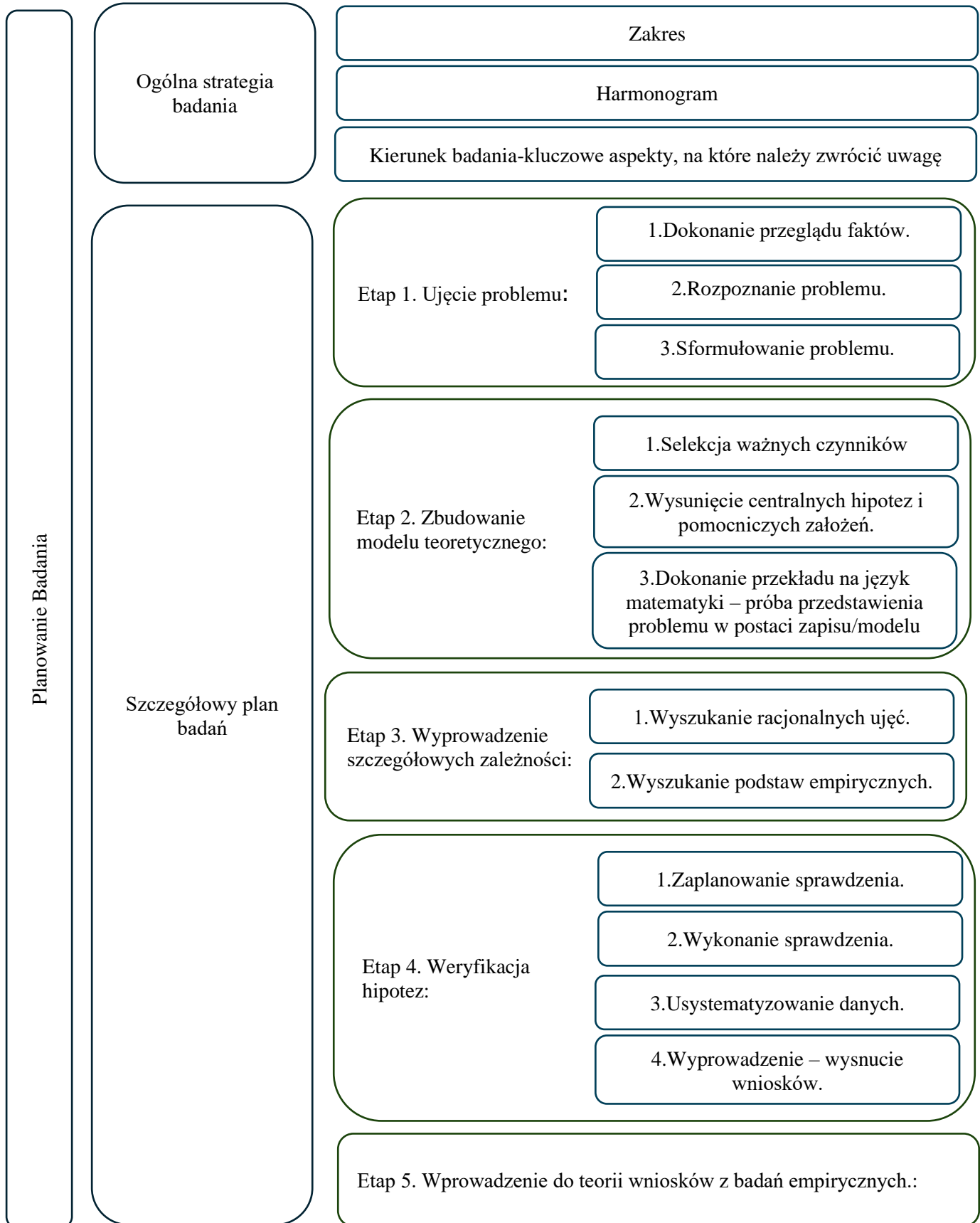
Zajmując się problematyką efektywności i posiłkując się literaturą anglojęzyczną podczas swoich badań chciałam przyjąć podejście jak najbardziej efektywne do samego procesu. Uwzględnienie pytań badawczych jest traktowane przez literaturę przedmiotu jako kluczowe kryterium wyboru strategii badawczej (Bowen, 2015; Saunders & Townsend, 2016). Zastosowanie strategii badań w naukach społecznych ułatwia badaczowi zaplanowanie badania, aby zostało ono przeprowadzone w sposób efektywny (Rubin, 2001). Zajmując się w swojej książce efektywnością zastosowałam takie podejście, aby samemu dać świadectwo jak najrzetelniej przeprowadzonych badań.

Ponieważ podmiotem badań byli właściciele mikro i małych przedsiębiorstw musiałam już na samym początku planowania badań wyznaczyć zakres, harmonogram i kierunki mojego badania, co stanowiło sedno przyjętej strategii badawczej i wymagało przyjęcia konkretnego planu badań. Samo osobiste dotarcie do właścicieli mikro i małych przedsiębiorstw było zadaniem pracochłonnym i trudnym ze względu na ogromną niechęć do uczestnictwa takich badaniach i wciąż obecny przesąd o marnotrawieniu czasu na wszelkiego typu badania naukowe.

Na początku musiałam określić zakres badania w sposób umożliwiający skuteczne jego wykonanie. Na tym etapie pierwotnie chciałam dotrzeć do 500 podmiotów gospodarczych, jednak podmiot badań jakim byli właściciele mikro i małych przedsiębiorstw okazał się bardzo wymagający i niechętny do współpracy. Niestety nie sprawdziło się wysyłanie próśb o wypełnienie ankiet przez elektroniczne kanały dystrybucji. Proces zwrotu z 6000 wysłanych ankiet był mizerny. Dlatego tylko dzięki wieloletnim kontaktom z tą sferą polskiego biznesu i osobistym uczestnictwom w spotkaniach klubów biznesu (zwłaszcza dzięki inicjatywie Partnerskich Klubów Biznesu i współpracy z inkubatorami przedsiębiorczości) mogłam dotrzeć osobiście do właścicieli małych podmiotów na terenie Polski. Treść ankiety została przedyskutowana i poparta wywiadami z właścicielami przedsiębiorstw. Pod ich preferencję ułożono również zakres i treść poszczególnych pytań. Badania robiłam sama, z własnych prywatnych środków finansowych więc ich harmonogram był podporządkowany realizacji obowiązków zawodowych (badania poprzedzone były 4 latami przygotowań i wcześniej przeprowadzonymi badaniami wstępnymi podmiotów): co potwierdzają wcześniejsze opublikowane prace. W takim kontekście kluczowymi czynnikami, na których skupiałam się realizując swoją strategię badawczą były: doświadczenia z realizacją wcześniejszych badań, relacje utworzone podczas współpracy z mikro i małymi podmiotami w przeszłości, określenie stosownych poziomów istotności; zaangażowanie kierownictwa właścicieli mikro i małych przedsiębiorstw w przeprowadzenie badania.

W monografii przyjęto mieszaną strategię badawczą opartą na sekwencyjnym schemacie eksploracyjnym, w którym pierwszy etap stanowią terenowe badania jakościowe, drugi zaś badania ilościowe. Kolejność realizacji obydwu wyróżnionych etapów badawczych wynika przede wszystkim z celów realizacji badań oraz obranego paradygmatu badawczego (przeгляд praktyki i literatury). Najwyższy priorytet nadano badaniom ilościowym. Przeprowadzona przeze mnie kwerenda literatury przedmiotu ujawniła brak jednolitego podejścia do badań nad efektywnością wśród badaczy polskich i zagranicznych. W takim przypadku, gdy teoria wyjaśniająca dane zjawisko nie jest dostatecznie rozwinięta, można uznać dopełniającą rolę badań jakościowych. Powodem zastosowania w pracy strategii mieszanej związanej z logiką triangulacji, jest chęć uzyskania szerszego obrazu analizowanych zagadnień, a przede wszystkim zniwelowania wad związanych z prowadzeniem badań jakościowych (nieuniknionej subiektywności i niskiej reprezentatywności). Zestawienie badań jakościowych z ilościowymi pozwala na sprawdzenie prawidłowości przyjętych hipotez badawczych na próbie reprezentatywnej, uwiarygodniając uzyskane w ten sposób wyniki. Tak uzyskane wyniki stanowią podstawę do stworzenia modelu i wyspecyfikowania czynników w praktycznym kontekście zarządzania sukcesem i badania efektywności mikro i małych organizacji. Metodyka badań w monografii podporządkowana została etapom postępowania badawczego w naukach empirycznych według Bunge'a i składała się ona z 5 etapów opisanych w planie badań (Rysunek 1).

Rysunek 1 Planowanie badania: strategia i plan badań

W celu ustalenia szczegółowych zależności posłużono się metodą analizy i konstrukcji logicznej, która w swojej zasadniczej istocie ma postać „*myślowego eksperymentu*”. Poprzez analizę i nową konstrukcję metoda ta scalała treści badanego problemu, pozwalając wysunąć nowe optymalne rozwiązanie. Rozłożenie problemu naukowego na części, elementy składowe i badanie każdego z nich oddzielnie jest ujęciem redukcjonistycznym. Natomiast synteza łącząca elementy w nową całość stanowi ujęcie holistyczne. W rezultacie pozwalało to na formułowanie twierdzeń ogólnych na podstawie uznanych twierdzeń cząstkowych. Mówiąc o charakterze konstrukcyjnym tej metody, szczególnie w aspekcie praktycznym, należy zdać sobie sprawę, iż jej integralnymi składowymi są: obserwacja, eksperyment i statystyka. W przyjętej metodzie, uwzględniono podstawowe zasady logiki: porównanie, abstrahowanie, uogólnianie. Mając dane wejściowe i warunki ograniczające oraz znając cel badań, analizowano zależności i związki zachodzące między danymi wyjściowymi, w granicach określonych warunkami brzegowymi, skonstruowano ciąg logiczny w celu rozwiązania danego problemu. Metoda analizy i konstrukcji logicznej jest swego rodzaju ciągiem procesu iteracyjnego, przy czym iteracje są korekcjami procesu logicznego, jego sprzężeniami zwrotnymi. Jest ona tym skuteczniejsza, im pełniejsza jest wiedza o problemie badawczym oraz im dokładniej opanowany jest aparat (Apanowicz, 2002). Wobec powyższego analiza literatury przedmiotu posłużyła do ujęcia problemu i dowiodła, że:

- efektywność jest przedmiotem nauki o zarządzaniu, który można zmierzyć i poddać działaniu w określonym kierunku, jako podmiot podlegający sterowaniu,
- przedsiębiorstwa sektora MŚP z uwagi na swoją specyfikę nie do końca podlegają regułom opisanym w literaturze przedmiotu, przeważnie dotyczącym dużych przedsiębiorstw,
- konstrukt modelu opiera się na podejściu kompleksowym, składającym się z 3 elementów: ekonomiczności, sprawności wytwórczej i skuteczności rynkowej,
- nie istnieje w literaturze przedmiotu tak opisany, kompleksowy model efektywności mikro i małej organizacji.

Po dokonaniu przeglądu dorobku teoretycznego zgodnie z przyjętym schematem podjęto postępowanie badawcze oparte na sekwencyjnym schemacie eksploatacyjnym. Realizację badań stymulował cel. Przy doborze próby do badań jakościowych kierowano się zmiennością i różnorodnością badanego zjawiska (Flick, 2019). Badanie jakościowe było skierowane na wygenerowanie teorii i wymagało skrajnej selekcji przypadków, które pozwoliłyby na przeanalizowanie tego zjawiska z uwzględnieniem jego wieloznaczności, jako efektu wielu opinii doświadczonych mikro i małych przedsiębiorców (Maxwell, 2005). Na etapie rozpoznania problemów posłużono się wywiadami opartymi na siatce celów i metodzie SMART. Autorka przeprowadzała badania osobiście, próba do badań jakościowych miała charakter celowy, gdyż tylko takie podejście zapewniało skuteczną realizację wywiadów i pozwalało na pokonanie braku zaangażowania w badanie po stronie właścicieli przedsiębiorstw. Pozwoliło to na stworzenie ram konceptualnych i dostrzeżenie prawidłowości w obszarze badań określonym wielkością próby badanych przedsiębiorstw. Zasięg topograficzny badań był stosunkowo duży, zgodny z celowym doбором obszarów badawczych w Polsce, i obejmował m.in. regiony: Białegostoku, Bielska Podlaskiego, Bydgoszczy, Gdańska, Głogowa, Gniezna, Gorzowa Wielkopolskiego, Hajnówki, Kielc, Legnicy, Łodzi, Oławy, Opola, Poznania, Sopotu, Katowic, Dąbrowy Górniczej, Olsztyna, Szczecina, Świdnicy, Tarnowa, Warszawy, Wrocławia i Zakopanego. Podmioty, które prowadziły działalność w obrębie wsi lub w małych miastach, w większości zastrzegły sobie rygor niepodawania nazw tych miejscowości, w celu zachowania anonimowości.

Wybrane przedsiębiorstwa prowadziły różnorodne typy działalności oraz reprezentowały różne branże i profile według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), która hierarchicznie dzieli gospodarkę na sekcje, działy, grupy, klasy i podklasy, w jakich szczegółowo lokalizowana jest dana działalność gospodarcza (Noga, 2018).

Główną techniką gromadzenia danych jakościowych były aktualne wywiady. Uzupełniono je jednak badaniami obejmującymi minione okresy, których efekty zostały już opublikowane (Kamińska & Parkitna, Agnieszka Rutkowska, Magorzata Górski, Arkadiusz Wilimowska, 2019; Parkitna et al., 2019, 2018; Parkitna & Sadowska, 2011; Parkitna & Galus, 2017; Parkitna & Skóra, 2008; Parkitna & Zięba, 2009), co ugruntowało bazę wiedzy i stanowiło podstawę dedukcyjnego podejścia. Generalnie przyjęto założenie, że respondentami w badaniach powinni być tylko właściciele mikro

i małych przedsiębiorstwach, których organizacje działają na rynku od 4 lat (zgodnie z metodyką GEM dojrzałe firmy to te, które funkcjonują na rynku dłużej niż 42 miesiące) (Tarnawa et al., 2018), czyli osoby dysponujące największą wiedzą na temat efektywności i koncepcji sukcesu swojej własnej małej organizacji. Łącznie przebadano 76 podmiotów gospodarczych. Każdy podmiot był reprezentowany przez jeden raport badawczy. W przypadku spółek, gdzie był więcej niż jeden właściciel, dokonano syntezy poglądów w jeden raport. Pozostałe zastosowane kryteria selekcji podmiotów opierały się na występujących pomiędzy nimi różnicach dotyczących typów działalności, branż i rodzajów osobowości prawnej oraz miejsca prowadzenia działalności.

Wywiady miały formę ustną i jawną z pełnym poinformowaniem badanych o celu ich przeprowadzenia. Schemat wywiadu, jako narzędzia badawczego, był dopasowany, prosty i przystępny oraz bezwzględnie uwzględniał preferencje właścicieli mikro i małych przedsiębiorców w kontekście ograniczonych zasobów czasowych. Przy konstrukcji schematu wywiadu posłużono się narzędziem coachingowym, pod nazwą „siatki celów”, co umożliwia bardziej szczegółowy sposób weryfikacji celu badań. Tak skonstruowany wywiad pozwalał na uzyskanie informacji zwrotnej o tym, w jaki sposób właściciel, czyli mikro albo mały przedsiębiorca, buduje unikatowy obraz drogi do realizacji swojego celu – w tym wypadku jest to sukces jego organizacji (Kwiecińska, 2016). Kwestionariusz wywiadu uzupełniono metodą SMART, która jest metodą wspomagającą prawidłowe definiowanie celów do określenia parametrów sukcesu małej organizacji. Badanie podporządkowano trosce o rzetelność i trafność, które uznaje się za charakterystyczne dla badań terenowych. Troska badacza o rzetelność danych została zastosowana zarówno na etapie gromadzenia, jak i analizowania danych. W ten sam sposób uzupełniono wywiady o własne spostrzeżenia uwzględniające konteksty i przebieg prowadzonych rozmów. Na tej podstawie skonstruowano ankietę badawczą oraz zweryfikowano cel badań, który na ogół wyznacza zbiorowość badaną, czyli taką grupę jednostek, do której odnoszą się postawione hipotezy badawcze (Rószkiewicz et al., 2013). Zebrany materiał empiryczny był analizowany i interpretowany stopniowo. Kierowano się przy tym minimalizacją ryzyka jednostronnej penetracji badanych podmiotów gospodarczych. Służyło to naukowemu poznaniu istniejących reali rzeczywistości oraz opisowi zjawiska efektywności i sukcesu małej organizacji.

Reasumując podstawą konstrukcji narzędzia badawczego w postaci ankiety badawczej i doboru próby były – zidentyfikowane na podstawie wcześniej przeprowadzonych i opublikowanych w literaturze przedmiotu badań oraz 76 wywiadów bezpośrednich z właścicielami mikro i małych przedsiębiorstw – czynniki i elementy efektywności, które wpływają na sukces przedsiębiorstw. Jako zidentyfikowane, usystematyzowane i potwierdzone stanowiły fundament przyjętej metodologii, w postaci w kwestionariusza ankietowego wykonanego przy pomocy narzędzia Formularze Google do tworzenia e-ankiet.

Na podstawie tych badań dokonano weryfikacji poszczególnych części ankiety i uproszczono język pytań. Ostatecznie forma ankiety zawarła się w 7 rozbudowanych pytaniach stanowiących 7 skali diagnostycznych, co jest konsekwencją konstrukcji modelu. Przy kształtowaniu ankiety posłużono się skalą przedziałową opartą na pięciostopniowej skali Likerta, którą uznano za najbardziej adekwatną (Kaczmarek, 2015). Dla uwiarygodnienia badań elektroniczny kwestionariusz ankiety umieszczono na stronie Katedry Infrastruktury Zarządzania Politechniki Wrocławskiej.

Ankietę rozpoczyna część dotycząca czynników zewnętrznych otoczenia wpływających na sukces przedsiębiorstwa, które determinują efektywność przedsiębiorstw mierzoną jego sukcesem (**Skala 1. Determinanty zewnętrzne**). Druga część ankiety dotyczy ekonomiczności oraz oceny wpływu poszczególnych jej czynników na poziom efektywności mierzony ekonomicznością. Ekonomiczność jest najpopularniejszą miarą efektywności, wyróżnianą przez praktyków i teoretyków (**Skala 2. Ekonomiczność**). Trzecia część formularza ankietowego dotyczyła sprawności, czyli umiejętności przedsiębiorstwa, oraz oceny wpływu poszczególnych jej czynników na poziom efektywności mierzony sprawnością wytwórczą (**Skala 3. Sprawność**). Czwarta część formularza ankietowego dotyczyła skuteczności, osiągnięcia pozycji rynkowej, oraz oceny wpływu poszczególnych jej czynników na poziom efektywności mierzony skutecznością (**Skala 4. Skuteczność**). Części od 5 do 7 zostały poświęcone zarządzaniu efektywnością. Piąta część formularza ankietowego dotyczyła ujęcia efektywności w aspekcie zarządzania ekonomicznością w momencie t , który jest skutkiem przeszłych działań w czasie $t - 1$, których konsekwencje są w chwili obecnej (**Skala 5. Przeszłość**). Szósta część formularza ankietowego dotyczyła ujęcia efektywności w aspekcie zarządzania sprawnością w bieżącym działaniu operacyjnym w momencie t (**Skala 6. Terażniejszość**).

Siódma część formularza ankietowego dotyczyła efektywności w ujęciu zarządzania skutecznością w chwili t w planowaniu przyszłego działania na rynku w czasie $t + 1$ (**Skala 7. Przyszłość**).

Kwestionariusz ankietowy został skonstruowany zgodnie z metodyką tworzenia kwestionariuszy badań ankietowych zawartą w literaturze przedmiotu (Babbie, 2004; Rubin, 2001). Trafność kwestionariusza ankietowego określała, w jakim stopniu pomiar dokładnie reprezentuje problem interesujący badacza (Hair et al., 2013; Panczyk et al., 2016). Zgodnie ze standardami American Psychological Association pojęcie trafności jest jednorodne i należy posiłkować się nim w celu określenia narzędzia badawczego jako całości (Pitts & Naumenko, 2016). Na tej podstawie ustalono reprezentatywność próby badawczej przy wartości dopuszczalnego błędu pomiaru na poziomie rzędu 5% (uogólnienie wyników z próby na całą populację nie będzie różnić się o więcej **niż 5%**) **i poziomie istotności 0,05 (95% prawdopodobieństwa, że odsetek próby nie różni się od odsetka całej populacji)**, daje 384 przedsiębiorstw. Mając na względzie wcześniejsze doświadczenia badawcze związane z ogromną niechęcią właścicieli przedsiębiorstw do badań ankietowych, autorka zaplanowała uzyskanie 400–500 wypełnionych ankiet. Na podstawie przeprowadzonych obliczeń przyjmuje się, iż wielkość próby **dla populacji skończonej 1897000** wynosi 384 przy poziomie istotności 0,05 oraz błędzie 5% przedsiębiorstwa. Ostatecznie 30 października 2018 r. **uzyskano 455 kompletnie wypełnionych ankiet spełniających wymagane, pierwotnie założone kryterium, co oznacza, że przebadano właścicieli przedsiębiorstw = menedżerów decyzyjnych organizacji zatrudnionych do 50 osób i należących do mikro i małych przedsiębiorstw z sektora MŚP w Polsce**. Następnie przeprowadzono badania ilościowe: scharakteryzowano próbę badawczą i dokonano analizy rzetelności kwestionariusza ankietowego prowadzącej do weryfikacji poszczególnych hipotez badawczych.

Aby osiągnąć zamierzone cele, w monografii omówiono następujące zagadnienia:

W pierwszym rozdziale monografii omówiono charakterystykę mikro i małych przedsiębiorstw. W rozdziale tym scharakteryzowano i opisano pojęcia przedsiębiorstwo, przedsiębiorca, przedsiębiorczość. Omówiono znaczenie sektora MSP i wskazano efekty i działania tego rodzaju przedsiębiorstw dla poszczególnych sfer gospodarki. Omówiono problematykę wsparcia przedsiębiorstw tego sektora. Przedstawiono kryteria klasyfikacji przedsiębiorstw ze względu na różne kryteria i klasyfikacje. Omówiono specyfikę i problematykę zarządzania małym przedsiębiorstwem, poczynając od charakterystycznych cech, które determinują potrzeby takich podmiotów, poprzez ich konkurencyjność, sposób finansowania, cechy organizacyjno–ekonomiczne, kryteria odróżniające je od większych podmiotów, po opisane w literaturze przedmiotu częste błędy zarządzania. W kolejnym kroku na tej podstawie dokonano próby określenia czym jest sukces w biznesie i jakie są jego czynniki determinujące. Wykazano że sukces jest pożądanym skutkiem zarządzania mikro i małą firmą. Wskazano na związki między pojęciem efektywności a sukcesem przedsiębiorstwa. W konsekwencji wywodu logicznego stwierdzono, że efektywność jest tożsama z sukcesem przedsiębiorstwa ze względu na swoją ekwiwalentność wielowymiarowości.

W drugim rozdziale przybliżono zagadnienie efektywności organizacyjnej jako wyznacznika sukcesu małej organizacji. Wykazano, iż problematyka efektywności jest wciąż otwartym do dyskusji obszarem wymagającym uzupełnienia, w szczególności w kontekście osiągania sukcesu przez mikro i małe przedsiębiorstwa na rynku. W tym kontekście przedstawiono genezy teorii efektywności organizacji. Omówiono ewolucję teorii efektywności na przestrzeni lat. Ukazano i opisano wielowymiarowe ujęcia efektywności dokonując interpretacji poszczególnych podejść do jej istoty. Przedstawiono i opisano wymiary efektywności. Znając różnice między powyższymi podejściami, przedstawiono wieloznaczność pojęcia, przeprowadzono dysputę na temat rozważań dotyczących szeroko pojętej efektywności i jej istoty. W konsekwencji czego uporządkowano pojęcia i wyznaczono jej trzy wymiary: ekonomiczność, sprawność wytwórczą, skuteczność rynkową. Wykazano różnice, podobieństwa i relacje opisane w literaturze przedmiotu pomiędzy zidentyfikowanymi wymiarami efektywności. Na tej podstawie dokonano próby identyfikacji czynników kształtujących efektywność mikro i małych przedsiębiorstw. Przeprowadzono analizę wyróżnionych podejść do klasyfikacji determinant efektywności. Zidentyfikowano i omówiono determinanty wewnętrzne i zewnętrzne efektywności mikro i małych przedsiębiorstw. Na tej podstawie wskazano uwarunkowania sukcesu mikro i małych przedsiębiorstw. Opisano bariery i stymulatory sukcesu takiego typu przedsiębiorstw.

Badanie efektywności mikro i małych przedsiębiorstw przedstawiono w **rozdziale trzecim** - całość treści podporządkowano etapom postępowania badawczego. Stworzono tu teoretyczne podstawy efektywności małych przedsiębiorstw, które stanowią substrat do zbudowania modelu. Ujęcie problemu efektywności mikro i małych przedsiębiorstw doprowadziło do zdefiniowania pojęcia efektywności małego przedsiębiorstwa, rozumiane jako **całokształt działań jego właścicieli w obszarze ekonomiczności, sprawności wytwórczej (wydajności) i skuteczności małej organizacji zmierzających do uzyskania sukcesu, odzwierciedlających zdolność (zdolność kreowania sukcesu przedsiębiorstwa w konkretnym momencie czasu, w którym działają określone czynniki zewnętrzne) do racjonalnego korzystania z dostępnego kapitału dla pozyskiwania odpowiednich zasobów i prowadzących do uzyskania pożądanego i określonej pozycji rynkowej**. Przeprowadzono przegląd faktów, zidentyfikowano mierniki oceny efektywności mikro i małego przedsiębiorstwa. Aby dogłębnie zidentyfikować trudności wynikające z rozpoznania problemów, przyjęto perspektywy trzech wcześniej zdefiniowanych przez autorkę tej książki składowych efektywności, a mianowicie: ekonomiczności, sprawności wytwórczej i skuteczności. W kontekście oceny ekonomiczności, omówiono zarządzanie wynikami mikro i małych przedsiębiorstw. Dokonano rozważań na temat dylematów dotyczących wzrostu i rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw oraz zarządzania nimi. Sformułowano problem badania efektywności mikro i małych przedsiębiorstw. Opisano przesłanki podjęcia badań. Zbudowano model teoretyczny efektywności mikro i małych przedsiębiorstw, dokonując selekcji kluczowych czynników z punktu widzenia celu działalności przedsiębiorstwa (Rysunek 2).

Rysunek 2 Cele działalności przedsiębiorstwa

Cel nadrzędny działalności gospodarczej	Płaszczyzny efektywności	Cele główne	Cele szczegółowe	Cele zarządcze
Maksymalizacja bogactwa właściciela, wzrost wartości firmy typu MŚP	Ekonomiczność	Wynik	Rentowność = Maksymalizacja zysku	Optymalizacja kosztów Maksymalizacja przychodów
			Płynność = Optymalizacja poziomu gotówki operacyjnej w obrocie	Optymalizacja poziomu należności
	Optymalizacja poziomu zobowiązań			
	Optymalizacja poziomu zapasów			
	Sprawność	Wzrost	Produktywność = Zdolność wykorzystania zasobów	Nowe produkty Inwestycje w rozwój
	Skuteczność	Rozwój	Optymalizacja strategii pozycjonowania na rynku = Umocnienie pozycji rynkowej	Zaspokajanie wymagań i potrzeb klienta

Omówione w części teoretycznej relacje między analizowanymi zmiennymi pozwoliły na zbudowanie modelu badawczego. Na tej podstawie zbudowano konstrukt modelu matematycznego-**model efektywności mikro i małych przedsiębiorstw należy rozważać jako triadę, analizując sumarycznie zależności między trzema wymiarami efektywności: ekonomicznością, sprawnością wytwórczą i skutecznością rynkową.**

Wymiary te definiowane są jako:

- ekonomiczność – działanie, w którym osiągnięty wynik przewyższa nakłady poniesione w celu jego uzyskania (Kotarbiński, 1974; Szudy, 2013),
- sprawność wytwórcza organizacji (Barasa et al., 2019; Guinee et al., 2007; Mullen et al., 1996; Sarmiento et al., 2007) czyli wydajność (Knedler, 2002), w kontekście pierwotnego znaczenia tego pojęcia jako cechy działania – właściwego wykonania czegoś w określonym czasie

(Harrington, 1926) , w odniesieniu do pierwotnego paradoksu efektywności rozumianej jako wydajność (Meyer, M & Gupta, 1994; Meyer, M & O'Shaughnessy, 1993),

- skuteczność rynkowa– działanie, które prowadzi do skutku rynkowego zamierzonego jako cel (Kotarbiński, 2003).

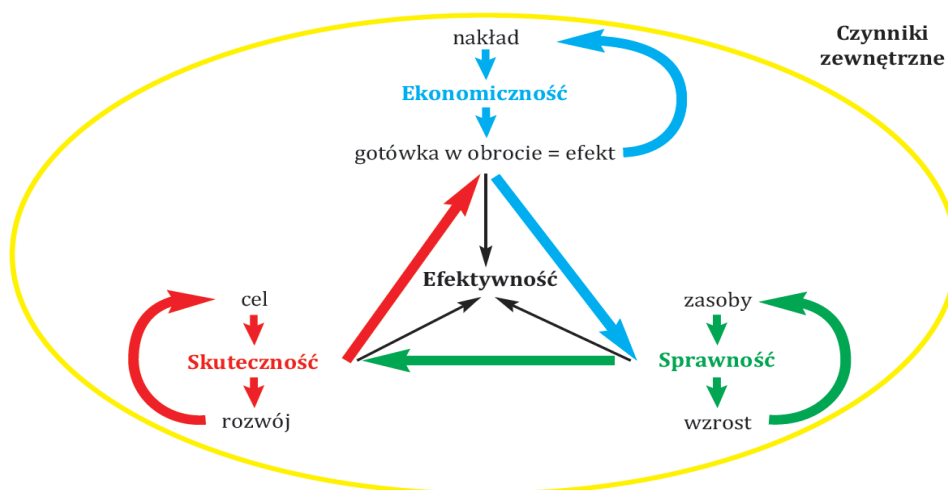
Efektywnie działające przedsiębiorstwo to takie, które działa jednocześnie ekonomicznie, sprawnie, skutecznie (Pawłowski, 1978). Efektywność przedsiębiorstwa odbywa się w cyklu ciągłym jego elementów.

$$Ek_0 \rightarrow Sp_0 \rightarrow Sk_0 \rightarrow Ek_1 \rightarrow Sp_1 \rightarrow Sk_1 \rightarrow Ek_2 \rightarrow \dots$$

Za rozpoczęcie działalności uznaje się moment wpisu do ewidencji gospodarczej. Na początku przedsiębiorstwo dysponuje na ogół pewnym kapitałem założycielskim, który warunkuje jego ekonomiczność. Kapitał ten prowadzi do zgromadzenia zasobów, których zużycie warunkuje sprawność wytwórczą. Wzrost organizacji warunkuje jego skuteczność na rynku. Zwrot z rynku warunkuje ekonomiczność nowego cyklu itd.

Z zasady przedsiębiorstwo jest powoływane, aby istnieć bezterminowo, więc nie występuje tu możliwość ograniczenia czasowego. Cykl trójkąta efektywności przechodzi od momentu założenia przedsiębiorstwa – momentu 0, do kolejnych cykli w czasie – $t = 1, \dots, n$.

Trójkąt efektywności (rysunek poniżej) poddany jest działaniu czynników zewnętrznych determinujących efektywność w konkretnym momencie czasu t .

Rysunek 3 Trójkąt efektywności

Podstawowym założeniem modelu jest przedstawienie efektywności każdego przedsiębiorstwa w momencie t jako punktu $E_f = (E_k, S_k, S_p)$ w kartezjańskim układzie odniesienia (przestrzeni trójwymiarowej).

Położenie w przestrzeni R^3 każdego punktu efektywności wyznaczone (określone) jest przez zbiór uporządkowanych składowych:

$$R^3 = \{(E_k, S_k, S_p): E_k, S_k, S_p \in R\}$$

Wielkość (miarę) efektywności zdefiniować można jako długość wektora wyznaczonego na podstawie omawianych wcześniej parametrów (E_k, S_k, S_p) . Długość wektora efektywności wyrażona jest jako (norma euklidesowa):

$$\|E_f\| = \sqrt{e_k + s_k + s_p}$$

$\|E_f\|$ – długość wektora (wartość nieujemna),

e_k – kwadrat długości składowej ekonomiczności w momencie/chwili t , wyznaczonej jako zmiana wartości ekonomiczności:

$$e_k = (E_{k_t} - E_{k_{t-1}})^2$$

s_p – kwadrat długości składowej sprawności w momencie/chwili t , wyznaczonej jako zmiana wartości ekonomiczności:

$$s_p = (S_{p_t} - S_{p_{t-1}})^2$$

s_k – kwadrat długości składowej skuteczności w momencie/chwili t , wyznaczonej jako zmiana wartości ekonomiczności:

$$s_k = (S_{k_t} - S_{k_{t-1}})^2$$

W związku z tym, dla pierwszego kroku/cyklu/przebiegu długość wektora wyznaczającego wartość efektywności przedstawić można jako:

$$\|E_f\| = \sqrt{(E_{k_1} - E_{k_0})^2 + (S_{k_1} - S_{k_0})^2 + (S_{p_1} - S_{p_0})^2}$$

$E_{k_0}, S_{k_0}, S_{p_0}$ jako wartości początkowe przyjmują wartość 0.

W momencie $t = 0$ przedsiębiorstwo nie posiada jeszcze żadnych wartości, jest to moment inicjacji działalności gospodarczej, równy chwili wpisu do ewidencji, dlatego też:

$$\|E_f\| = \sqrt{E_{k_1}^2 + S_{k_1}^2 + S_{p_1}^2}$$

Przy takich założeniach opisanie efektywności przedsiębiorstwa wydaje się trafne ze względu na to, iż w literaturze przedmiotu istnieją dowody statystyczne uogólniające charakterystyki wektorów na przypadek wielowymiarowy oraz zaprezentowanie ich wybranych własności (Budny, 2009; Scardapane, Wang, Panella, i in., 2015; Żądło, 2013).

Założenia:

1. Wszystkie składowe elementy efektywności są ze sobą powiązane.
2. Wektory ekonomiczności, skuteczności i sprawności są liniowo niezależne.
3. W chwili $t = 0$ składowe wektora efektywności są równe 0.

Następnie sformułowano hipotezy badawcze, które mają na celu konceptualizację problemów badawczych zgodnych z celem pracy. Proces weryfikacji modelu oparto na weryfikacji tak skonstruowanych hipotez, Wyróżniono 2 główne pytania badawcze, do których sformułowano łącznie 5 hipotez oraz opracowano ponadto grupę 6 pytań szczegółowych, na podstawie których postawiono sumarycznie 20 hipotez uzupełniających.

f) Wprowadzenie do teorii wniosków z badań empirycznych – podsumowanie badań

Wyprowadzenie szczegółowych zależności z punktu widzenia rozważanego problemu wymuszało podejście badawcze wykorzystujące dedukcje. W tym kontekście inżynieria efektywności organizacyjnej ma podwójny cel (Lewin & Minton, 1986). W przypadku mikro oraz małych organizacji i ich menedżerów, właścicieli przedsiębiorstw uczestniczących w badaniu, dotyczy to rozumienia, konstruowania i zarządzania działaniami w danych kontekstach, tak aby osiągnąć i utrzymać lepszą efektywność, definiowaną sukcesem organizacji. Ponadto, aby zapewnić podstawę empiryczną, na bazie której może nastąpić dedukcja, zdarzenia inżynierskie musiały być skonstruowane i wdrożone w taki sposób, aby ułatwić kształtowanie i testowanie teorii. Metoda badania musiała być swego rodzaju hybrydą, aby uwzględniła złożoność efektywności, co prowadzi do wniosku, że jedynie wykorzystanie zalet wynikających z podejścia naturalistycznego i antynaturalistycznego w pełni pozwalało na poznanie tego obszaru nauki.

Na etapie operacjonalizacji modelu badawczego sformułowano hipotezy zapisano w postaci matematycznej. Poniższy opis jest wycinkiem badań zawartych w monografii (Rozdział 3.4 monografii).

I. Weryfikacja hipotez głównych

Weryfikacja statystyczna hipotez badawczych była podporządkowana realizacji kolejnych pytań badawczych opisanych w monografii.

Pytanie 1. Czy kompleksowy model trójkąta efektywności jest obowiązujący dla małych przedsiębiorstw?

Na konstrukt zaproponowanego modelu efektywności mikro i małych przedsiębiorstw składają się trzy wymiary efektywności: ekonomiczność, sprawność i skuteczność.

$$H_{P11}: \mu_{Ek} \Leftrightarrow \mu_{Sp} \Leftrightarrow \mu_{Sk} \Leftrightarrow \mu_{Ef}$$

$$H_{O_{P11}}: \mu_{Ek} \not\Leftrightarrow \mu_{Sp} \not\Leftrightarrow \mu_{Sk} \not\Leftrightarrow \mu_{Ef}$$

H_{P11}: Istnieje statystycznie istotny wzajemny związek między elementami modelu w trójkącie a efektywnością.

H_{O_{P11}}: Nie istnieje statystycznie istotny wzajemny związek między elementami modelu w trójkącie a efektywnością.

Zważywszy na fakt, iż zmienne nie mają rozkładu normalnego, w celu weryfikacji hipotez wykorzystano korelację rang Spearmana, (Tabela 1)

Tabela 1 Macierz korelacji dla trójkąta efektywności i determinant zewnętrznych (tabela 75 w monografii).

Korelacje							
			sprawność	skuteczność	ekonomiczność	efektywność	determinanty zewnętrzne
rho Spearmana	sprawność	Współczynnik korelacji	1	0,441*	0,391*	0,712*	-0,08
		Istotność (dwustronna)	.	0	0	0	0,088
		N	455	455	455	455	455
	skuteczność	Współczynnik korelacji	0,441*	1	0,467*	0,841*	0,055
		Istotność (dwustronna)	0	.	0	0	0,244
		N	455	455	455	455	455
	ekonomiczność	Współczynnik korelacji	0,391*	0,467*	1,000	0,779*	0,016
		Istotność (dwustronna)	0	0	.	0	0,729
		N	455	455	455	455	455
	efektywność	Współczynnik korelacji	0,712*	0,841*	0,779*	1	0,007
		Istotność (dwustronna)	0	0	0	.	0,875
		N	455	455	455	455	455
	Determinanty zewnętrzne	Współczynnik korelacji	-0,08	0,055	0,016	0,007	1
		Istotność (dwustronna)	0,088	0,244	0,729	0,875	.
		N	455	455	455	455	455

* Korelacja istotna na poziomie 0.01 (dwustronnie).

W związku z tym, że współczynnik korelacji pomiędzy:

- ekonomicznością a sprawnością: $R = 0,391, p = 0 < 0,01,$
- sprawnością a skutecznością: $R = 0,441, p = 0 < 0,01,$
- skutecznością a ekonomicznością: $R = 0,467, p = 0 < 0,01,$
- skutecznością a efektywnością: $R = 0,841, p = 0 < 0,01,$
- sprawnością a efektywnością: $R = 0,712, p = 0 < 0,01,$
- ekonomicznością a efektywnością: $R = 0,779, p = 0 < 0,01,$

to należy odrzucić hipotezę H_{0P11} na rzecz H_{P11} . Należy zatem przyjąć, że **istnieje statystycznie istotny wzajemny związek między elementami modelu: ekonomicznością, sprawnością, skutecznością w trójkącie a efektywnością.**

Wszystkie korelacje pomiędzy analizowanymi zmiennymi mają dodatni współczynnik, co oznacza, że wraz ze wzrostem jednej cechy następuje wzrost wartości drugiej. Słaba zależność występuje między składowymi elementami trójkąta: skutecznością a sprawnością, skutecznością a ekonomicznością, ekonomicznością a sprawnością. Dość silna zależność występuje między poszczególnymi składowymi a efektywnością.

Na tej podstawie należy sprawdzić czy efektywność mikro i małych przedsiębiorstw zależy od oddziaływania czynników zewnętrznych.

$$H_{P12}: \mu_{det} \Leftrightarrow \mu_{Ef}$$

$$H_{0P12}: \mu_{det} \not\Leftrightarrow \mu_{Ef}$$

H_{P12} : Istnieje statystycznie istotny związek między efektywnością a czynnikami zewnętrznymi.

H_{0P12} : Nie istnieje statystycznie istotny związek między efektywnością a czynnikami zewnętrznymi.

Ponieważ: $R = 0,007, p = 0,875 > 0,01$ (Tabela 1), nie ma podstaw do odrzucenia hipotezy

H_{0P12} : Nie istnieje statystycznie istotny związek między efektywnością a czynnikami zewnętrznymi.

Przeszłe decyzje zarządcze warunkują dostęp do zasobów przedsiębiorstwa w chwili obecnej. Decyzje operacyjne odnoszące się do wykorzystania zasobów warunkują poziom sukcesu firmy. Sukces wpływa na planowanie działań w przyszłości.

Pytanie 2. Czy efektywność małych przedsiębiorstw zależy od czasu?

$$H_{P21}: \mu_{past} \Leftrightarrow \mu_{Ef}$$

$$H_{0P21}: \mu_{past} \not\Leftrightarrow \mu_{Ef}$$

H_{P21} : Decyzje przeszłe mają istotny wpływ na efektywność przedsiębiorstw.

H_{0P21} : Decyzje przeszłe nie mają istotnego wpływu na efektywność przedsiębiorstw.

W związku z tym, że współczynnik korelacji pomiędzy przeszłością a efektywnością (co potwierdza tabela 76 w monografii) $R = 0,297, p = 0 < 0,01,$ to należy odrzucić hipotezę H_{0P21} na rzecz H_{P21} . Powinno się zatem przyjąć, że **istnieje statystycznie istotny wpływ między decyzjami zarządczymi z przeszłości a efektywnością przedsiębiorstw.** Poziom R dla tej pary zmiennych oznacza słabą korelację.

$$H_{P22}: \mu_{ter} \Leftrightarrow \mu_{Ef}$$

$$H_{0P22}: \mu_{ter} \not\Leftrightarrow \mu_{Ef}$$

H_{P22} : Decyzje terażniejsze odnoszące się do zasobów organizacji (zarządzanie operacyjne) mają istotny wpływ na efektywność.

H_{0P22} : Decyzje terażniejsze odnoszące się do zasobów organizacji (zarządzanie operacyjne) nie mają istotnego wpływu na efektywność.

W związku z tym, że współczynnik korelacji pomiędzy terażniejszością a efektywnością (co potwierdza tabela 77 w monografii) $R = 0,415, p = 0 < 0,01,$ to należy odrzucić hipotezę H_{0P22} na rzecz H_{P22} . Należy zatem przyjąć, że **istnieje statystycznie istotny wpływ między zarządzaniem operacyjnym a efektywnością przedsiębiorstw.** Poziom R dla tej pary zmiennych oznacza umiarkowaną zależność.

$$H_{P22}: \mu_{Ef} \Leftrightarrow \mu_{ter}$$

$$H_{0P21}: \mu_{Ef} \Leftrightarrow \mu_{ter}$$

H_{P23}: Poziom efektywności wpływa na przyszłe decyzje (planowanie).

H_{0P23}: Poziom efektywności nie wpływa na przyszłe decyzje (planowanie).

W związku z tym, że współczynnik korelacji pomiędzy terażniejszością a efektywnością (co potwierdza tabela 78 w monografii) $R = 0,415$, $p = 0 < 0,01$, to należy odrzucić hipotezę **H_{0P22}** na rzecz **H_{P22}**. Należy zatem przyjąć, że **istnieje statystycznie istotny wpływ między efektywnością a planami na przyszłość**. Poziom R dla tej pary zmiennych oznacza słabą zależność.

II. Weryfikacja hipotez uzupełniających

Opracowano ponadto grupę 6 pytań szczegółowych, na podstawie których postawiono hipotezy uzupełniające (**H_{P3}**, **H_{P4}**, **H_{P5}**, **H_{P6}**, **H_{P7}**, **H_{P8}**). Dla weryfikacji hipotez wykorzystano nieparametryczny test Kruskala-Wallisa dla prób niezależnych, który jest testem porównującym rozkłady zmiennej w $k \geq 3$ populacjach. Test nie zakłada normalności rozkładów. Uważany jest za nieparametryczną alternatywę dla jednoczynnikowej analizy wariancji pomiędzy grupami (a przede wszystkim grupami nierównych dysproporcji.)

Pytanie 3. Czy efektywność zależy od rodzaju prowadzonej działalności?

$$H_{P3}: \mu_{Efhand} \neq \mu_{Efuslug} \neq \mu_{Efproduk} \neq \mu_{Efmieszane}$$

$$H_{0P3}: \mu_{Efhand} = \mu_{Efuslug} = \mu_{Efproduk} = \mu_{Efmieszane}$$

H_{P3}: Efektywności między wyróżnionymi rodzajami działalności jest istotnie różna.

H_{0P3}: Efektywności między wyróżnionymi rodzajami działalności nie jest istotnie różna.

W związku z tym, że $\chi^2 = 9,412$, $p = 0,024 < 0,05$ (co potwierdzają tabele 79, 80 w monografii), należy odrzucić hipotezę **H_{0P3}** o równości dystrybuant w porównywanych podgrupach i przyjąć hipotezę **H_{P3}: Istnieją statystycznie istotne różnice w efektywności między wyróżnionymi rodzajami działalności przedsiębiorstw**, co oznacza, że poziom efektywności w przedsiębiorstwach handlowych, usługowych, produkcyjnych i mieszanych różni się istotnie w tak wyróżnionych grupach.

Ponieważ wykazano, iż istnieją statystycznie istotne różnice między grupami, ale nie wiadomo między którymi, należało dokonać pogłębionej analizy, stosując wykonanie grup testu Manna-Whitneya. W badaniach własnych wykonano testy dla par: 1-2, 1-3, 1-4, 2-3, 2-4, 3-4.

$$H_{P3}: \mu_{Ekhand} \neq \mu_{Ekuslug} \neq \mu_{Ekproduk} \neq \mu_{Ekmieszane}$$

$$H_{0P3}: \mu_{Ekhand} = \mu_{Ekuslug} = \mu_{Ekproduk} = \mu_{Ekmieszane}$$

H_{P31}: Ekonomiczność między wyróżnionymi rodzajami działalności jest istotnie różna.

H_{0P31}: Ekonomiczność między wyróżnionymi rodzajami działalności nie jest istotnie różna.

W związku z tym, że $p = 0 < 0,05$ (co potwierdzają tabele 81, 82 w monografii), odrzucamy hipotezę zerową **H_{0P31}** o równości dystrybuant w porównywanych podgrupach i przyjmujemy hipotezę **H_{P31}**. Istnieją statystycznie istotne różnice w średnich poziomach ekonomiczności między wyróżnionymi rodzajami działalności przedsiębiorstw, co oznacza, że poziom ekonomiczności w przedsiębiorstwach handlowych, usługowych, produkcyjnych i mieszanych różni się istotnie w tak wyróżnionych grupach.

$$H_{P3}: \mu_{Spband} \neq \mu_{Spuslug} \neq \mu_{Spproduk} \neq \mu_{Spmieszane}$$

$$H_{0P3}: \mu_{Spband} = \mu_{Spuslug} = \mu_{Spproduk} = \mu_{Spmieszane}$$

H_{P32}: Sprawność między wyróżnionymi rodzajami działalności jest istotnie różna.

H_{0P32}: Sprawność między wyróżnionymi rodzajami działalności nie jest istotnie różna.

W związku z tym, że $p = 0,214 > 0,05$ (co potwierdzają tabele 83, 84 co potwierdzają), nie ma podstaw do odrzucenia hipotezy **H_{0P32}** na rzecz **H_{P32}**. Należy zatem przyjąć, że przeprowadzone badania nie potwierdziły stawianej hipotezy **H_{P32}** o istotnych różnicach sprawności w badanych grupach przedsiębiorstw: handlowe, usługowe, produkcyjne czy mieszane.

$$H_{P33}: \mu_{Skband} \neq \mu_{Skuslug} \neq \mu_{Skproduk} \neq \mu_{Skmieszane}$$

$$H_{0P33}: \mu_{Skband} = \mu_{Skuslug} = \mu_{Skproduk} = \mu_{Skmieszane}$$

H_{P33}: Skuteczność między wyróżnionymi rodzajami działalności jest istotnie różna.

H_{0P33}: Skuteczność między wyróżnionymi rodzajami działalności nie jest istotnie różna.

W związku z tym, że $p = 0,310 > 0,05$ (co potwierdzają tabele 85, 86 w monografii), nie ma podstaw do odrzucenia hipotezy **H_{0P33}** na rzecz **H_{P33}**. Należy zatem przyjąć, że przeprowadzone badania nie potwierdziły stawianej hipotezy **H_{P33}** o istotnych różnicach skuteczności w badanych grupach przedsiębiorstw: handlowe, usługowe, produkcyjne czy mieszane.

Pytanie 4.. Czy efektywność zależy od siedziby prowadzonej działalności

$$H_{P4}: \mu_{Efwieś} \neq \mu_{Efmas.do20tys} \neq \mu_{Efmais.21-99} \neq \mu_{Efmas.100-200} \neq \mu_{Efmas.<200}$$

$$H_{0P4}: \mu_{Efwieś} = \mu_{Efmas.do20tys} = \mu_{Efmais.21-99} = \mu_{Efmas.100-200} = \mu_{Efmas.<200}$$

H_{P4}: Efektywności między wyróżnionymi rodzajami siedzib prowadzonej działalności jest istotnie różna.

H_{0P4}: Efektywności między wyróżnionymi rodzajami siedzib prowadzonej działalności nie jest istotnie różna.

W związku z tym, że $\chi^2 = 7,432$, $p = 0,115 > 0,05$ (co potwierdzają tabele 87, 88 w monografii), to nie ma podstaw do odrzucenia hipotezy **H_{0P4}** na rzecz **H_{P4}**. Należy zatem przyjąć, że przeprowadzone badania nie potwierdziły stawianej hipotezy **H_{P4}** o istotnych różnicach efektywności w badanych grupach przedsiębiorstw: wieś, miasteczko, miasto średnie, miasto duże, aglomeracja. Efektywność nie zależy więc od miejsca prowadzenia działalności gospodarczej.

Pytanie 5. Czy efektywność zależy od osobowości prawnej prowadzonej działalności?

$$H_{P5}: \mu_{Efjedost} \neq \mu_{Efsc} \neq \mu_{Efsj} \neq \mu_{Efskom} \neq \mu_{Efszoo} \neq \mu_{Efsinne}$$

$$H_{0P5}: \mu_{Efjedost} = \mu_{Efsc} = \mu_{Efsj} = \mu_{Efskom} = \mu_{Efszoo} = \mu_{Efsinne}$$

H_{P5}: Efektywności między wyróżnionymi rodzajami osobowości prawnej prowadzonej działalności jest istotnie różna.

H_{0P5}: Efektywności między wyróżnionymi rodzajami osobowości prawnej prowadzonej działalności nie jest istotnie różna.

W związku z tym, że $\chi^2 = 12,507$, $p = 0,028 < 0,05$ (co potwierdzają tabele 89, 90 monografii), odrzuca się hipotezę zerową **H_{0P5}** o równości dystrybuant w porównywanych podgrupach. Przyjmuje się hipotezę **H_{P5}**. Istnieją statystycznie istotne różnice w średnich poziomach efektywności między wyróżnionymi rodzajami osobowości prawnej przedsiębiorstw, co oznacza, że poziom efektywności w jednoosobowej działalności gospodarczej, spółkach cywilnych, spółkach jawnych, spółkach komandytowych, spółkach z.o.o. i innych różni się istotnie w tak wyróżnionych grupach. W związku z tym istnieje konieczność sprawdzenia hipotez szczegółowych odnośnie do składników efektywności w badanej grupie.

$$H_{P51}: \mu_{Ekjedost} \neq \mu_{Eksc} \neq \mu_{Eksj} \neq \mu_{Ekskom} \neq \mu_{Ekszoo} \neq \mu_{Eksinne}$$

$$H_{0P51}: \mu_{Ekjedost} = \mu_{Eksc} = \mu_{Eksj} = \mu_{Ekskom} = \mu_{Ekszoo} = \mu_{Eksinne}$$

H_{P51}: Ekonomiczność między wyróżnionymi rodzajami osobowości prawnej prowadzonej działalności jest istotnie różna.

H_{0P51}: Ekonomiczność między wyróżnionymi rodzajami osobowości prawnej prowadzonej działalności nie jest istotnie różna.

W związku z tym, że $p = 0,038 < 0,05$ (co potwierdzają tabele 91, 92 w monografii), odrzuca się hipotezę zerową **H_{0P51}** o równości dystrybuant w porównywanych podgrupach. Przyjmuje się hipotezę **H_{P51}**. Istnieją statystycznie istotne różnice w średnich poziomach ekonomiczności między wyróżnionymi rodzajami osobowości prawnej przedsiębiorstw, co oznacza, że poziom ekonomiczności w jednoosobowej działalności gospodarczej, spółkach cywilnych, spółkach jawnych, spółkach komandytowych, spółkach z.o.o. i innych różni się istotnie w tak wyróżnionych grupach.

$$H_{P52}: \mu_{Spjedost} \neq \mu_{Spsc} \neq \mu_{Spksj} \neq \mu_{Spskom} \neq \mu_{Spkszoo} \neq \mu_{Spksinne}$$

$$H_{0P52}: \mu_{Spjedost} = \mu_{Spsc} = \mu_{Spksj} = \mu_{Spskom} = \mu_{Spkszoo} = \mu_{Spksinne}$$

H_{P52}: Ekonomiczność między wyróżnionymi rodzajami osobowości prawnej prowadzonej działalności jest istotnie różna.

H_{0P52}: Efektywność między wyróżnionymi rodzajami osobowości prawnej prowadzonej działalności nie jest istotnie różna.

W związku z tym, że $p = 0,012 < 0,05$ (co potwierdzają tabele 93, 94 w monografii), odrzuca się hipotezę zerową **H_{0P52}** o równości dystrybuant w porównywanych podgrupach. Przyjmuje się hipotezę **H_{P52}**. Istnieją statystycznie istotne różnice w średnich poziomach sprawności między wyróżnionymi rodzajami osobowości prawnej przedsiębiorstw, co oznacza, że poziom sprawności w jednoosobowej działalności gospodarczej, spółkach cywilnych, spółkach jawnych, spółkach komandytowych, spółkach z.o.o. i innych różni się istotnie w tak wyróżnionych grupach.

$$H_{P52}: \mu_{Spjedos} \neq \mu_{Spsc} \neq \mu_{Spksj} \neq \mu_{Spkom} \neq \mu_{Sp szo o} \neq \mu_{Sp sinne}$$

$$H_{0P52}: \mu_{Spjedos} = \mu_{Spsc} = \mu_{Sp sj} = \mu_{Sp skom} = \mu_{Sp szo o} = \mu_{Sp sinne}$$

H_{P52}: Skuteczność między wyróżnionymi rodzajami osobowości prawnej prowadzonej działalności jest istotnie różna.

H_{0P52}: Skuteczność między wyróżnionymi rodzajami osobowości prawnej prowadzonej działalności nie jest istotnie różna.

W związku z tym, że $p = 0,02 < 0,05$ (co potwierdzają tabele 95, 96 w monografii), odrzuca się hipotezę zerową **H_{0P53}** o równości dystrybuant w porównywanych podgrupach. Przyjmuje się hipotezę **H_{P53}**. Istnieją statystycznie istotne różnice w średnich poziomach skuteczności między wyróżnionymi rodzajami osobowości prawnej przedsiębiorstw, co oznacza, że poziom skuteczności w jednoosobowej działalności gospodarczej, spółkach cywilnych, spółkach jawnych, spółkach komandytowych, spółkach z.o.o. i innych rodzajach spółek różni się istotnie w tak wyróżnionych grupach.

Pytanie 6. Czy efektywność zależy od liczby osób w przedsiębiorstwie?

$$H_{P6}: \mu_{Ef10s} \neq \mu_{Ef2-40s} \neq \mu_{Ef5-100s} \neq \mu_{Ef11-240s} \neq \mu_{Ef25-49} \neq \mu_{Ef=500s}$$

$$H_{0P6}: \mu_{Ef10s} = \mu_{Ef2-40s} = \mu_{Ef5-100s} = \mu_{Ef11-240s} = \mu_{Ef25-49} = \mu_{Ef=500s}$$

H_{P6}: Efektywności między wyróżnionymi grupami poziomu osób w przedsiębiorstwie jest istotnie różna.

H_{0P6}: Efektywności między wyróżnionymi grupami poziomu osób w przedsiębiorstwie nie jest istotnie różna.

W związku z tym, że $\chi^2 = 30,165$, $p = 0 < 0,05$ (co potwierdzają tabele 97, 98 w monografii), odrzuca się hipotezę zerową **H_{0P6}** o równości dystrybuant w porównywanych podgrupach. Przyjmuje się hipotezę **H_{P6}**. Istnieją statystycznie istotne różnice w średnich poziomach efektywności między wyróżnionymi grupami dla poziomu osób w przedsiębiorstwie, co oznacza, że poziom efektywności w przedsiębiorstwach z liczbą pracowników 1, 2–4, 5–10, 11–24, 25–49 i równej 50 różni się istotnie w tak wyróżnionych grupach.

W związku z tym istnieje konieczność sprawdzenia hipotez szczegółowych odnośnie do składników efektywności w badanej grupie.

$$H_{P61}: \mu_{Ek10s} \neq \mu_{Ek2-40s} \neq \mu_{Ek5-100s} \neq \mu_{Ek11-240s} \neq \mu_{Ek25-49} \neq \mu_{Ek=500s}$$

$$H_{0P61}: \mu_{Ek10s} = \mu_{Ek2-40s} = \mu_{Ek5-100s} = \mu_{Ek11-240s} = \mu_{Ek25-49} = \mu_{Ek=500s}$$

H_{P61}: Ekonomiczność między wyróżnionymi grupami poziomu osób w przedsiębiorstwie jest istotnie różna.

H_{0P61}: Ekonomiczność między wyróżnionymi grupami poziomu osób w przedsiębiorstwie nie jest istotnie różna.

W związku z tym, że $p = 0,027 < 0,05$ (co potwierdzają tabele 99, 100 w monografii), odrzuca się hipotezę zerową **H_{0P61}** o równości dystrybuant w porównywanych podgrupach. Przyjmuje się hipotezę **H_{P61}**. Istnieją statystycznie istotne różnice w średnich poziomach ekonomiczności między wyróżnionymi grupami dla poziomu osób w przedsiębiorstwie, co oznacza, że poziom ekonomiczności w przedsiębiorstwach z liczbą pracowników 1, 2–4, 5–10, 11–24, 25–49 i równej 50 różni się istotnie w tak wyróżnionych grupach.

$$H_{P62}: \mu_{Sp10s} \neq \mu_{Sp2-40s} \neq \mu_{Sp5-100s} \neq \mu_{Sp11-240s} \neq \mu_{Sp25-49} \neq \mu_{Sp=500s}$$

$$H_{0P62}: \mu_{Sp10s} = \mu_{Sp2-40s} = \mu_{Sp5-100s} = \mu_{Sp11-240s} = \mu_{Sp25-49} = \mu_{Sp=500s}$$

H_{P62}: Sprawność między wyróżnionymi grupami poziomu osób w przedsiębiorstwie jest istotnie różna.

H_{0P62}: Sprawność między wyróżnionymi grupami poziomu osób w przedsiębiorstwie nie jest istotnie różna.

W związku z tym, że $p = 0 < 0,05$ (co potwierdzają tabele 101, 102 w monografii), odrzuca się hipotezę zerową **H_{0P62}** o równości dystrybuant w porównywanych podgrupach. Przyjmuje się hipotezę **H_{P62}**. Istnieją statystycznie istotne różnice w średnich poziomach sprawności między wyróżnionymi grupami dla poziomu osób w przedsiębiorstwie, co oznacza, że poziom sprawności w przedsiębiorstwach z liczbą pracowników 1, 2–4, 5–10, 11–24, 25–49 i równej 50 różni się istotnie w tak wyróżnionych grupach.

$$H_{P63}: \mu_{Sk10s} \neq \mu_{Sk2-4os} \neq \mu_{Sk5-10os} \neq \mu_{Sk11-24os} \neq \mu_{Sk25-49} \neq \mu_{Sk=50os}$$

$$H_{0P63}: \mu_{Sk10s} = \mu_{Sk2-4os} = \mu_{Sk5-10os} = \mu_{Sk11-24os} = \mu_{Sk25-49} = \mu_{Sk=50os}$$

H_{P63}: Skuteczność między wyróżnionymi grupami poziomu osób w przedsiębiorstwie jest istotnie różna.

H_{0P63}: Skuteczność między wyróżnionymi grupami poziomu osób w przedsiębiorstwie nie jest istotnie różna.

W związku z tym, że $p = 0 < 0,05$ (co potwierdzają tabele 103, 104 w monografii), odrzuca się hipotezę zerową **H_{0P63}** o równości dystrybuant w porównywanych podgrupach. Przyjmuje się hipotezę **H_{P63}**. Istnieją statystycznie istotne różnice w średnich poziomach skuteczności między wyróżnionymi grupami dla poziomu osób w przedsiębiorstwie, co oznacza, że poziom skuteczności w przedsiębiorstwach z liczbą pracowników 1, 2–4, 5–10, 11–24, 25–49 i równej 50 różni się istotnie w tak wyróżnionych grupach.

Pytanie 7 Czy efektywność zależy od wieku przedsiębiorstwa?

$$H_{P7}: \mu_{Ef1rok} \neq \mu_{Ef2-3lat} \neq \mu_{Ef4-5lat} \neq \mu_{Ef6-9lat} \neq \mu_{Ef10-15lat} \neq \mu_{Efpowyzej\ 15lat}$$

$$H_{0P7}: \mu_{Ef1rok} = \mu_{Ef2-3lata} = \mu_{Ef4-5lat} = \mu_{Ef6-9lat} = \mu_{Ef10-15lat} = \mu_{Efpowyzej\ 15lat}$$

H_{P7}: Efektywności między wyróżnionymi grupami wieku przedsiębiorstwa jest istotnie różna.

H_{0P7}: Efektywności między wyróżnionymi grupami wieku przedsiębiorstwa nie jest istotnie różna.

W związku z tym, że $\chi^2 = 9,184$, $p = 0,102 > 0,05$ (co potwierdzają tabele 105, 106 w monografii), nie ma podstaw do odrzucenia hipotezy **H_{0P7}** na rzecz **H_{P7}**. Należy zatem przyjąć, że przeprowadzone badania nie potwierdziły stawianej hipotezy **H_{P7}** o istotnych różnicach efektywności w badanych grupach wieku przedsiębiorstw: 1 rok, 2–3 lata, 4–5 lat, 6–9 lat, 10–15 lat, powyżej 15 lat, czyli efektywność nie zależy od wieku przedsiębiorstwa (długości funkcjonowania na rynku).

Pytanie 8 Czy efektywność zależy od rodzaju rynku, na którym działa przedsiębiorstwo?

$$H_{P8}: \mu_{Eflok} \neq \mu_{Efreg} \neq \mu_{Ef Kraj} \neq \mu_{EfUE} \neq \mu_{EfmiedzyzozaUE}$$

$$H_{0P8}: \mu_{Eflok} = \mu_{Efreg} = \mu_{Ef Kraj} = \mu_{EfUE} = \mu_{EfmiedzyzozaUE}$$

H_{P8}: Efektywności między wyróżnionymi rodzajami rynku, na którym działa przedsiębiorstwo jest istotnie różna.

H_{0P8}: Efektywności między wyróżnionymi rodzajami rynku, na którym działa przedsiębiorstwo nie jest istotnie różna.

W związku z tym, że $\chi^2 = 5,381$, a $p = 0,25 > 0,05$ (co potwierdzają tabele 107, 108 w monografii), nie ma podstaw do odrzucenia hipotezy **H_{0P8}** na rzecz **H_{P8}**. Należy zatem przyjąć, że przeprowadzone badania nie potwierdziły stawianej hipotezy **H_{P8}** o istotnych różnicach efektywności w badanych grupach głównego rynku zbytu, na którym działa przedsiębiorstwo: lokalny, regionalny, krajowy, region UE, międzynarodowy poza UE, czyli efektywność nie zależy od rodzaju głównego rynku, na którym działa przedsiębiorstwo.

Wyniki analizy zebranych danych ilościowych potwierdziły wnioski ze wcześniejszej krytycznej analizy literatury przedmiotu przeprowadzonej w części teoretycznej pracy i wykazały, że:

- istnieją wzajemne zależności między poszczególnymi elementami modelu: ekonomicznością, sprawnością i skutecznością,
- istnieje dość silna zależność między poszczególnymi elementami składowymi modelu a efektywnością,
- nie potwierdzono istotnie statystycznego związku między efektywnością a czynnikami zewnętrznymi,
- istnieje zależność między decyzjami przeszłymi a efektywnością,
- istnieje zależność między zarządzaniem operacyjnym a efektywnością,
- istnieje zależność między efektywnością a planowaniem,
- efektywność zależy od rodzaju prowadzonej działalności (we wszystkich trzech obszarach trójkąta efektywności: ekonomiczności, sprawności i skuteczności),
- efektywność nie zależy od miejsca siedziby prowadzonej działalności,
- efektywność zależy od rodzaju osobowości prawnej prowadzonej działalności (we wszystkich trzech obszarach trójkąta efektywności: ekonomiczności, sprawności i skuteczności),
- efektywność zależy od liczby osób w przedsiębiorstwie (we wszystkich trzech obszarach trójkąta efektywności: ekonomiczności, sprawności i skuteczności),
- efektywność nie zależy od wieku przedsiębiorstwa,
- efektywność nie zależy od rynku, na którym działa przedsiębiorstwo.

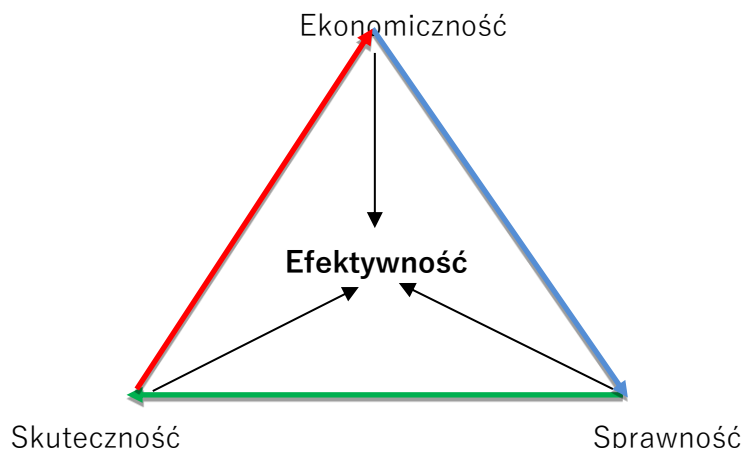
Weryfikacja hipotez badawczych dotyczących założeń modelu efektywności oraz weryfikacja hipotez uzupełniających i szczegółowych wykazała, że model empiryczny pokrył się z modelem konceptualnym, który powstał na podstawie analizy teoretycznej literatury przedmiotu. Wnioski z przeprowadzonych badań wskazują, że trójkąt efektywności jest modelem właściwym, a przeprowadzone badania dowiodły, że jest to model falsyfikowalny. Ponadto wykazano, że pomiędzy zmiennymi, również pomiędzy sześcioma z siedmiu skal zachodzą istotne statystycznie korelacje, których wielkość opisano w badaniach. Na tej podstawie można domniemywać, iż efektywność przedsiębiorstwa odbywa się w cyklu ciągłym jej elementów.

Mikro i małe przedsiębiorstwa najszybciej przystosowują się do zmieniającego się otoczenia oraz zmiennych warunków rynkowych, mają możliwość przeprowadzenia szybkich zmian profilu działalności gospodarczej. Ponadto cechują się mobilnością i elastycznością. Podobną opinię wyrażono w pracy Okreglickiej i Ławińskiej (2009). Analiza uzyskanych w badaniach wyników jest częściowo zbieżna z badaniami nad wpływem otoczenia finansowego na konkurencyjność mikro i małych przedsiębiorstw, co potwierdzają również badania Wolańskiego (2013). Objęte badaniem mikro i małe przedsiębiorstwa łatwo asymilują się do zmiennych warunków otoczenia. Ich przetrwanie na rynku zależy od ich zdolności i umiejętności szybkiego dostosowania się do zmian otoczenia zewnętrznego. Co potwierdza również międzynarodowa literatura przedmiotu. Organizacje z sektora MŚP mają umiejętność łatwego dostosowywania się do przepisów i zasad, co stanowi ich własny sposób na strategię ochrony (Kortelainen et al., 2012).

Efektywność ekonomiczna przedsiębiorstw z sektora MŚP, jak można dowiedzieć się z literatury przedmiotu, może być związana nie tylko z czynnikami warunkującymi działalność na terenie pojedynczego kraju, ale także w grupach krajów, w szczególności w Europie i w Unii (Sajnog, 2015). Oprócz tego następuje coraz szybsza migracja wartości między sektorami, co oznacza, iż przedsiębiorstwa muszą poszukiwać takiego rodzaju działalności biznesowej, która pozwoli zadowolić oczekiwania właścicieli w zakresie osiągnięcia stopy zwrotu na zainwestowanych kapitałach. Jeśli jej poziom nie będzie satysfakcjonujący, to inwestorzy w sposób stosunkowo szybki mogą przenieść swe kapitały do tych sektorów, w których będą spełnione ich oczekiwania. Z tym zjawiskiem wiąże się dodatkowo postępująca delokalizacja działalności gospodarczej związana ze swobodnym przepływem kapitału i informacji. Dla zarządzających przedsiębiorstwem oznacza to konieczność ciągłego monitorowania działalności, by zapewnić wysoką efektywność wykorzystania zarówno zasobów, jak i wszystkich procesów biznesowych. W ten sposób można ograniczyć ryzyko związane z wycofywaniem się inwestorów z danych rynków i przenoszeniem części działalności na inne obszary geograficzne (Skowronek-Mielczarek & Bojewska, 2017).

Wobec powyższego na podstawie przeprowadzonej analizy i jej syntezy należy zmodyfikować model trójkąta efektywności mikro i małych przedsiębiorstw w czasie t (Rysunek 4).

Rysunek 4 Uproszczony model trójkąta efektywności mikro i małych przedsiębiorstw w czasie t powstały po weryfikacji hipotez

Badania wykazały, iż poziom efektywności w mikro i małych przedsiębiorstwach handlowych, usługowych, produkcyjnych i mieszanych różni się. Podobne sądy można również znaleźć w innych, dostępnych w literaturze przedmiotu badaniach, z których wynika, że przedsiębiorstwa handlowe cechują się zdecydowanie wyższym udziałem aktywów obrotowych w strukturze majątku, a ich efektywność w tym zakresie jest najwyższa w porównaniu do pozostałych grup (Szafraniec-Siluta, 2017).

Z punktu widzenia produktywności nie ma też znaczenia wielkość przedsiębiorstwa, gdyż z ogólnospołecznego punktu widzenia ważna jest efektywność z jaką przedsiębiorstwo wykorzystuje zasoby produkcyjne. Podobną opinię wyraża również Świerkocki (2014).

Firmy, które działają na rynku międzynarodowym, wykorzystują sposoby niedostępne dla firm działających na rynkach lokalnych. Mogą one kształtować efektywność terytorialną przez lokowanie swoich fabryk w tych regionach świata, które gwarantują niższe koszty produkcji lub dystrybucji, podnosząc jednocześnie jakość usług świadomym klientom (Griffin, 2017). Takie uwarunkowania są domeną przedsiębiorstw dużych. Małe przedsiębiorstwa ze względu na swoją wielkość i działalność głównie na rynku lokalnym i krajowym, bardzo sporadycznie międzynarodowym, są tylko jednym z wielu graczy rynkowych i nie mogą równać się z pozycją dużych globalnych przedsiębiorstw, a ich odbiorca jest jedynie pojedynczym podmiotem rynku międzynarodowego. Jeśli nawet małe przedsiębiorstwo jest wytwórcą unikatowego w skali światowej produktu, to jest to potencjalną szansą jego dalszego rozwoju, ale bez odpowiedniego zabezpieczenia kapitałowego i wykorzystania może ulec zniweczeniu. Badania ułatwiły realizację celu postawionego we wstępie i nie potwierdziły różnic w efektywności przedsiębiorstw.

Przeprowadzone badania potwierdzają dostępne w literaturze przedmiotu sądy, iż rozwój przedsiębiorstwa powinien być oparty na deregulacji oraz likwidacji barier administracyjnych i utrudnień biurokratycznych, a także na lepszym dostępie do kapitału i technologii (Witkowska & Wysokińska, 2016).

g) Wkład teoriopoznawczy

Problematyka opisana w monografii obejmuje wybrane zagadnienia tematu od płaszczyzny teoriopoznawczej do syntezy przeprowadzonych badań. Monografia uzupełnia dotychczasową wiedzę dotyczącą efektywności mikro i małych podmiotów gospodarczych. Jest ona pierwszą pozycją na rynku wydawniczym, która zawiera kompleksowy oraz autorski model efektywności mikro i małych przedsiębiorstw. Prezentowana monografia ma charakter studium teoretyczno–empirycznego.

Do oryginalnych, autorskich części należy przede wszystkim omówienie i zdefiniowanie pojęć związanych z efektywnością mikro i małych przedsiębiorstw, a ponadto:

- szczegółowy przegląd literatury przedmiotu, zarówno polskiej, jak i obcej, z zakresu czynników sukcesu i efektywności mikro i małych przedsiębiorstw,
- analiza i synteza dotychczasowego stanu wiedzy na temat badania efektywności i jej wymiarów oraz barier i stymulatorów w aspekcie niejednoznaczności jej istoty, różnorodności podejść i ujęć oraz wymiarów, mierników i metod badania,
- lokalizacja, systematyka i analiza czynników kształtujących efektywność mikro i małych przedsiębiorstw,
- autorską definicję efektywności mikro i małego przedsiębiorstwa oraz jej wymiarów ekonomiczności, sprawności wytwórczej oraz skuteczności rynkowej,
- autorski pogląd wynikający z krytycznej analizy dostępnych materiałów źródłowych na temat celów działalności mikro i małego przedsiębiorstwa w drodze do sukcesu i efektywności oraz zarządzania efektywnością przedsiębiorstw w obszarze wyników, wzrostu i rozwoju,
- wprowadzenie do nauki i upowszechnienie autorskiego teoretycznego modelu trójkąta efektywności mikro i małych przedsiębiorstw.

Na płaszczyźnie teoriopoznawczej w wymiarze metodycznym:

- opracowano plan badań i wykorzystano metody badawcze umożliwiające pozyskanie danych jakościowych i ilościowych do opracowania autorskiego modelu efektywności mikro i małych przedsiębiorstw,
- skonstruowano narzędzie badawcze odpowiadające założonemu modelowi,
- przeprowadzono badania na reprezentatywnej próbie przedsiębiorstw.

Natomiast w wymiarze aplikacyjnym:

- przedstawiono źródło informacji na temat sposobu postrzegania efektywności przez małe podmioty gospodarcze,
- zidentyfikowano specyfikę kształtowania efektywności w sektorze mikro i małych przedsiębiorstw w Polsce.

Metodyczna wartość pracy opiera się na zastosowaniu etapów postępowania badawczego w naukach empirycznych. W zakresie poruszanej problematyki, jaką jest efektywność mikro i małego przedsiębiorstwa, należy to uznać za posunięcie nowatorskie. Z tego względu centralne kategorie pojęciowe i ich specyfika, stanowiące główne elementy wygenerowanego modelu teoretycznego, wyrastały ze zgromadzonych u podmiotów danych i zostały wyłonione podczas ich analiz. Opis metodyki badań opartej na etapach według Bunge'a jest na tyle dokładny, iż podporządkowany jest mu cały układ rozdziału badawczego. Na metodyczną wartość pracy składa się również samo opracowanie modelu oraz jego walidacja za pomocą badań ilościowych. Obejmuje to stworzenie teoretycznego modelu efektywności mikro i małych przedsiębiorstw, dokonanie selekcji ważnych czynników oraz opracowanie konstruktów modelu matematycznego, a także postawienie pytań i hipotez badawczych. Na Etapie 3. Wprowadzenia szczegółowych zależności wyszukiwano racjonalne ujęcia, przeprowadzono badania oparte na podejściu naturalistycznym na próbie 76 przedsiębiorstw oraz wieloletnich badaniach opisanych we wcześniejszych publikacjach autorki. Na tak ugruntowanej podstawie dokonano ukształtowania kwestionariusza ankietowego, określono reprezentatywność próby badawczej, przedstawiono sposób doboru próby i jej charakterystykę, przeprowadzono analizę rzetelności kwestionariusza ankietowego.

Mając na uwadze obszar empiryczny dotyczący modelu:

- przeprowadzono analizę statystyczną uzyskanych wyników badań, zweryfikowano hipotezy badawcze,
- opracowano wyniki i wyciągnięto wnioski.

Autorska monografia stanowi nie tylko wkład do dorobku naukowego, ale co istotne do praktyki gospodarczej i może być przez to drogowskazem dla właścicieli mikro i małych przedsiębiorstw w drodze do sukcesu ich firm. Między innymi z tego powodu, przynajmniej

w pewnym stopniu pozwoliło to wypełnić – jak się wydaje – wskazaną we wstępie lukę w naukach o zarządzaniu i jakości .

h) Ograniczenia badawcze

Choć przeprowadzone i opisane w monografii autorskiej badania można uznać za pełną realizację celu badawczego, to jednak mają one pewne ograniczenia, wynikające przede wszystkim z przyjętego podejścia metodycznego oraz wad zastosowanych technik analizy danych.

Pierwszym ograniczeniem jest główna perspektywa, która uwarunkowała refleksje teoretyczne. W pracy skupiono się łącznie na efektywności mikro i małych przedsiębiorstw, tworząc wspólną kategorię podmiotu badawczego. Przedsiębiorstwa te łączy dużo podobieństw, szczególnie jeśli chodzi o przeżywalność, co pozwoliło na realizację założeń badacza i stworzenie konstruktów teoretycznych modelu efektywności dla tej grupy.

Drugim ograniczeniem są wyniki przeprowadzonych badań odnoszące się jedynie do ograniczonego obszaru rzeczywistości. Wstępne badania jakościowe były przeprowadzone w całej Polsce, ale tylko i wyłącznie w 76 podmiotach. Badania ilościowe obejmowały 455 podmiotów z całej Polski. Wobec około 2 mln przedsiębiorstw stanowi to reprezentatywny, ale jednak niewielki odsetek. Niemniej jednak założenia postawione na etapie doboru próby badawczej pozwalają na sformułowanie tezy o szerszej uniwersalności potwierdzonych prawidłowości.

Trzecim ograniczeniem będącym dużym problemem i barierą badawczą było dotarcie osobiste do podmiotów badawczych oraz przekonanie ich do uczestnictwa w badaniach. Mikro i mali przedsiębiorcy z natury nie są chętni do udziału w takich badaniach, a ponadto, nie mając w większości wsparcia menedżerów (specyfika mikro i małych przedsiębiorstw), są osobami bardzo zajętymi codziennymi czynnościami zarządczymi. Dotarcie do określonej liczby podmiotów, które umożliwiło uzyskanie reprezentatywności badania, wymagało ze strony badacza dużej determinacji i okazało się bardzo trudne i czasochłonne.

Czwartym ograniczeniem jest subiektywizm wpisany w specyfikę badań prowadzonych na gruncie nauk społecznych. Samo podejście dedukcyjne i przyjęcie hybrydy podejścia naturalistycznego i antynaturalistycznego nie eliminuje wszystkich mankamentów tych podejść. Badania jakościowe i ilościowe stworzyły szerokie pole dla obustronnego subiektywizmu zarówno podmiotów badanych, jak i badacza. Wywiady przeprowadzone z przedsiębiorcami stanowiły pewien obraz subiektywnej oceny ich doświadczeń rynkowych. Skale pomiarowe umożliwiły zbadanie podstaw przedsiębiorców do określonych obszarów, ale interpretacja wartości punktowych w poszczególnych pytaniach kwestionariusza była oparta o subiektywne odczucia. Zostało to jednak zminimalizowane poprzez rygorystyczne przestrzeganie etapów postępowania badawczego w naukach empirycznych. Przeprowadzenie badań ilościowych, jako uzupełnienie okrojonych badań jakościowych, miało zniwelować wady związane z subiektywnością.

Piąte ograniczenie dotyczy stosowanych metod statystycznych, a w szczególności testowania hipotez. W literaturze przedmiotu nie znaleziono konstruktów, który byłby zbieżny z proponowanym modelem. Przy opracowaniu konstruktów bazowano na podejściu dedukcyjnym oraz badaniach wykonanych zarówno na potrzeby niniejszej pracy, jak i wcześniejszych wieloletnich analizach jakościowych. Konstrukt modelu zweryfikowano poprawnie. Pozytywna weryfikacja modelu uprawdopodobnia zakładane w nim zależności i relacje pomiędzy składowymi efektywności. Dzięki weryfikacji hipotez, wyciągnięte na tej podstawie wnioski dotyczące badania efektywności również zostały uprawdopodobnione.

i) Postulaty w odniesieniu do praktyki – kierunki dalszych badań

Dla zwiększania uniwersalności opracowania koncepcji należałoby zbadać pozostałe sektory gospodarki, a więc średnie i duże przedsiębiorstwa pod względem sprawdzenia koncepcji i uniwersalności proponowanego modelu. Na tym jednak etapie badań można domniemywać, iż model potwierdzony próbą reprezentatywną mikro i małych przedsiębiorstw, które w skali kraju stanowią 99% ogółu przedsiębiorstw (Ministerstwo Gospodarki & Departament Przedsiębiorczości, 2017), w tym 96% to mikro (1,84 mln), a 3,0% to małe przedsiębiorstwa (56,7 tys.) (PARP, 2018), będzie

reprezentatywny dla pozostałego 1% średnich i dużych przedsiębiorstw. Niemniej jednak, różnice w specyfice charakterystyki tych dwóch sektorów przedsiębiorstw mogą przynieść odmienne rezultaty w weryfikacji poszczególnych hipotez uzupełniających, które mogłyby doprowadzić do niewielkich modyfikacji modelu w tych sektorach. Można byłoby do tego celu użyć teorii ugruntowanej, zgodnie z którą przyjęcie nowych grup porównawczych i rozszerzenia klas służy zwiększeniu zakresu teorii rzeczowej, oraz rozwinięcia teorii formalnej, co umożliwi formułowanie uogólnień na wyższym poziomie abstrakcji (Glaser & Strauss, 2009).

Mimo staranności i obszerności badania przedstawionego w monografii autorki nie poruszono w niej problematyki uniwersalnych mierników i sposobu jej pomiaru w 4 sektorach: mikro, małych, średnich i dużych przedsiębiorstwach, które będzie można stworzyć po przeprowadzeniu weryfikacji tego modelu w sektorze średnich i dużych podmiotów. Następnym etapem badań, które autorka zamierza rozszerzyć, jest pomiar efektywności w momencie t , jako punktu $E_f = (E_k, S_k, S_p)$ w kartezjańskim układzie odniesienia (przestrzeni trójwymiarowej), czyli ustalenie konkretnych mierników długości wektora efektywności wyrażonej jako (norma euklidesowa):

$$\|E_f\| = \sqrt{e_k + s_k + s_p}.$$

Z punktu widzenia replikacji wyników wskazane byłoby także powtórzenie badań ilościowych z wykorzystaniem tych samych narzędzi pomiarowych. Sprawdzanie powtarzalności jest szczególnie istotne dla generowania nowej teorii. Warto byłoby przeprowadzić również badania na wyższym poziomie istotności losowej próby reprezentatywnej.

Należałoby również sprawdzić, czy proponowany model jest adekwatny do innych gospodarek światowych.

j) Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Patrząc na całokształt dorobku publikacyjnego autorki od momentu uzyskania stopnia doktora, moje główne zainteresowania badawcze dotyczą szeroko pojętej efektywności. Ze względu na wielowątkowość omawianej problematyki i jej szeroki charakter trudno jest wskazać jedną konkretną subdyscyplinę w naukach o zarządzaniu, która byłaby subdyscypliną wiodącą i do której można byłoby ją w całości umiejscowić. Jako autorka eksplorująca tę tematykę zauważyłam, że teoretycy opierając się na odmiennych paradygmatach, podejmują próby opracowania uogólnionych modeli (czy zbiorów kryteriów) umożliwiających opis organizacji pod względem efektywności w różnych jej aspektach i uwarunkowaniach jej kształtowania. Natomiast praktycy stoją przed problemem wielości uwzględniających wielość zbiorów jej kryteriów (Carton & Hofer, 2010b). Dodatkowym moim wyzwaniem jako badacza w rozpoznaniu tematyki efektywności było to, że konstruowanie teorii efektywności organizacyjnej ewoluowało przez wiele dekad, przyjmując heterogeniczne formy. Dlatego eksplorując tematykę efektywności musiałam jako autorka patrzeć na jej opis poprzez różnorodne obszary składowe efektywności, które znajdowały się w centrum zainteresowania innych autorów i są opisane w mojej monografii. Mając to na uwadze, swoje badania podporządkowałam przede wszystkim poziomom zarządzania nurtu praktycznego, w których można wyróżnić trzy główne wątki badawcze wynikające ze składowych prezentowanego w monografii habilitacyjnej modelu efektywności tj.: ekonomiczności, sprawności wytwórczej i skuteczności rynkowej.

Wychodząc naprzeciw temu założeniu i w związku z powstałą sytuacją pandemiczną na rynku przeprowadzono ponowne badania mające na celu walidację modelu zaproponowanego przez autorkę w warunkach dynamicznego otoczenia.

I. Walidacja modelu w warunkach pandemii

Patrząc na doniesienia literaturowe w środowisku (Ashkenas et al., 2002; Freeman & Reed, 1983; Schumpeter, 2017), charakteryzującym się zjawiskami typu czarnego łabędzia (Beliaeva et al., 2020), efektywność mikro i małych przedsiębiorstw determinowana jest przez szybkie przystosowanie się do nowych warunków zmiany (Ștefănescu, 2018). Powinny one zapewnić organizacji „kreatywną destrukcję”, która będzie (McKnight et al., 2001; Mohr et al., 2010) siłą napędową mikro i małych przedsiębiorstw (Lerner, 2006; Metcalfe, 2004; van Stamm & Trifilova, 2009).

Przeprowadzono ponowna analizę statystyczną założeń modelu przy wykorzystaniu SPSS i MATLABA.

Kamila Urbańska*, Agnieszka Parkitna: The efficiency of a service provider in a pandemic / Kamila Urbańska, Agnieszka Parkitna. W: 38th International Business Information Management Association Conference (IBIMA), 23-24 November 2021, Seville, Spain. [B.m.] : International Business Information Management Association, cop. 2021. s. 1236-1249.

Agnieszka Parkitna, Magdalena Gądek: Dynamic model of the efficiency of small enterprises / Agnieszka Parkitna, Magdalena Gądek. Entrepreneurship and Sustainability Issues. 2023, vol. 1, nr 1, s. 306-331

Badanie zostało przeprowadzone przy weryfikacji założeń niezmienności modelu na mikro i małych przedsiębiorstwach działających w trakcie pandemii. Dobór próby badawczej w takich warunkach miał charakter celowy, więc zebrane dane nie obejmują branż ograniczonych w czasie pandemii czasowo lub trwale. Z drugiej jednak strony model efektywności jest skutkiem działania managera a sam sukces czy efektywność organizacji zależy od jego decyzji zarządczych. Więc nie można mówić o efektywności organizacji jeśli prawo zabrania działań zarządczych i trwale wyłącza lub ogranicza działalność czy całe określone branże chroniąc nadrzędne dobro jakim jest życie. Stąd też dobór celowy próby ograniczony tylko do przedsiębiorstw działający w tym okresie w takich warunkach autorka uważa za słuszny i uzasadniony merytorycznie. Badanie odnosi się jedynie do ograniczonego wycinka rzeczywistości ale pozwala na jednoznaczna weryfikację hipotez w danej populacji. Niemniej jednak założenia przyjęte na etapie doboru próby badawczej do dalszej obróbki statystycznej pozwalają na sformułowanie tezy o szerszej uniwersalności potwierdzonej rzetelnym doбором próby i właściwie dobranym opisaniem wcześniej w monografii badaniem statystycznym.

Ponowna walidacja hipotezy centralnej modelu i powtórzone badanie na reprezentatywnej próbie (zmienne i w tym badaniu nie miały rozkładu normalnego), przy zastosowaniu korelacji rang Spearmana potwierdziły zależności uzyskane w badaniu opublikowanym we wcześniejszej monografii i wykazały następujący współczynnik korelacji pomiędzy:

- Ekonomiczność (Ek) oraz Sprawność wytwórcza (Sp) : $R = 0,710, p = 0 < 0,01$,
- Sprawność wytwórcza (Sp) i Skuteczność (Sk): $R = 0,432, p = 0 < 0,01$,
- Skuteczność (Sk) i Ekonomiczność (Ek) : $R = 0,444, p = 0 < 0,01$,
- Skuteczność (Sk) i Efektywność (Ef): $R = 0,835, p = 0 < 0,01$,
- Sprawność wytwórcza (Sp) i Efektywność (Ef): $R = 0,710, p = 0 < 0,01$,
- Ekonomiczność (Ek) i Efektywność (Ef): $R = 0,762, p = 0 < 0,01$,

Co powoduje, że Hipotezę H_{0p0} należy odrzucić na rzecz H_{p00} . Należy zatem przyjąć, że **istnieje statystycznie istotna wzajemna zależność pomiędzy elementami modelu efektywności: ekonomicznością, sprawnością wytwórczą i skutecznością**. Tak uzyskane wyniki potwierdzają słuszność modelu opisanego wcześniej w autorskiej monografii w warunkach pandemii. Kruchość mikro i małych przedsiębiorstw w porównaniu z dużymi przedsiębiorstwami przewyższa ich większa elastyczność w dostosowaniu do zmian otoczenia (Fairlie et al., 2022) .

II. Wątek badawczy: Efektywność ekonomiczna - Ekonomiczność

Pierwszy z wyszczególnionych wątków badawczych stanowi kontynuację tematyki podjętej w rozprawie doktorskiej, związanej z controlingiem, czyli systemem sterowania przedsiębiorstwem zorientowanym na wynik, który w ramach mojego rozwoju naukowego ewaluował w eksplorację szeroko pojętej ekonomiczności – zdefiniowanego w monografii habilitacyjnej działania, w którym osiągnięty wynik przewyższa nakłady poniesione w celu jego uzyskania. Co zawiera się w nurcie praktycznym w kryterium poziomu zarządzania = poziom operacyjny, **subdyscyplinie zarządzanie finansami przedsiębiorstw** w jej niemal wszystkich aspektach zawartych w rozważaniach w publikacjach naukowych:

- Przeprowadziłam badania nad wpływem otoczenia na sukces przedsiębiorstw podczas pandemii w Polsce. Wyniki badań nie potwierdziły jednoznacznie zawartych w literaturze do roku 2021 przyczyn pierwotnego szoku rynku i braku przygotowania przedsiębiorców do nowej rzeczywistości gospodarczej trakcie pandemii:

Kamila Urbańska, Agnieszka Parkitna, Joanna Kubicka: Success of SMEs in the era of pandemics / Kamila Urbańska, Agnieszka Parkitna, Joanna Kubicka. *European Research Studies Journal*. 2021, vol. 24, nr 2, s. 407-423.

- Stworzyłam koncepcję pomiaru efektywności ekonomicznej dużych przedsiębiorstw oraz przeprowadziłam badania zewnętrznych czynników determinujących efektywność ekonomiczną przedsiębiorstwa mierzoną wybranymi wskaźnikami finansowymi:

Anna M. Kamińska, Agnieszka Parkitna, Małgorzata Rutkowska, Arkadiusz Górski, Zofia Wilimowska: Economic determinants of the effectiveness of Polish enterprises. W: *Information Systems Architecture and Technology: Proceedings of 39th International Conference on Information Systems Architecture and Technology, ISAT 2018*. Pt. 3 / Zofia Wilimowska, Leszek Borzemski, Jerzy Świątek Eds. Cham: Springer, cop. 2019. s. 36-48.

- Opracowałam konstrukt koncepcji merytorycznej modelu efektywności dla szpitali oraz zidentyfikowałam czynniki warunkujące pomiar efektywności ekonomicznej w szpitalach w Polsce:

Agnieszka Parkitna, Magdalena Gądek: The paradigm of effectiveness of public. W: *Information Systems Architecture and Technology: Proceedings of 37th International Conference on Information Systems Architecture and Technology, ISAT 2016*. Pt. 4 / Zofia Wilimowska, Leszek Borzemski, Adam Grzech, Jerzy Świątek (Eds.). [Cham]: Springer, cop. 2017. s. 289-302.

- Zidentyfikowałam czynniki ekonomiczne wpływające na poziom efektywności ekonomicznej przedsiębiorstw notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie powyżej 10 lat:

Agnieszka Parkitna, Anna M. Kamińska, Anna Pędziwiatr: The impact of external economic factors on the level of the enterprises' efficiency in Poland in the context of business risk. *Oeconomica Universitatis Selye*. 2016, vol. 5, nr 2, s. 144-158.

- Wykazałam rolę badania sprawozdań finansowych do oceny efektywności ekonomicznej, w kontekście użyteczności audytu finansowego jako znaczącego narzędzia oceny efektywności przedsiębiorstw:

Aleksandra Fiałkowska, Agnieszka Parkitna: Wykorzystanie audytu finansowego w procesie efektywnego zarządzania. *Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej. Organizacja i Zarządzanie*. 2015, z. 80, s. 121-131.

- Opracowałam i scharakteryzowałam standardy oceny efektywności ekonomicznej, dobrałam zestaw wskaźników finansowych adekwatnych dla sektora MŚP, a uwzględniających specyfikę mikro i małych firm. Zaproponowałam agregaty finansowe wykorzystywane w ocenie efektywności mikro i małych przedsiębiorstw, które będą możliwe do wyliczenia dla mikroprzedsiębiorstw stosujących uproszczone formy ewidencji:

Arkadiusz Górski, Agnieszka Parkitna: Innowacja w ocenie kondycji finansowej małych i średnich przedsiębiorstw = Innovation in assessment of the sustainability of SME / Arkadiusz Górski, Agnieszka Parkitna. W: *Innowacje w dobie technologii IT : obszary - koncepcje - narzędzia* / red. Zbigniew Małara, Małgorzata Rutkowska. Wrocław : Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2020. s. 97-110.

Zofia Wilimowska, Agnieszka Parkitna, Arkadiusz Górski, Anna M. Kamińska, Anna Czarnecka, Katarzyna Gwóźdź: Assessment of the financial condition of SMEs: is there a need to establish new compulsory or voluntary financial standards? W: *Information systems architecture and technology the use of IT technologies to support organizational management in risky environment* / eds. Zofia Wilimowska [i in.]. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2014. s. 103-112.

- Stworzyłam koncepcję dotyczącą oceny efektywności ekonomicznej w kontekście problemów precyzyjnego określenia realnych strumieni przepływów pieniężnych i identyfikacji ryzyka z tym związanego:

Katarzyna Gwóźdź, Agnieszka Parkitna: Cash flow risk W: *Information systems architecture and technology: models of decision making in the process of management in a risky environment* / eds. Zofia Wilimowska [i in.]. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2013. s. 75-84.

- Przeprowadziłam ocenę skuteczności poszczególnych metod pomiaru i oceny sytuacji finansowej oraz zidentyfikowałam jej determinanty oceny efektywności ekonomicznej w kontekście reali Polskiego rynku:

Arkadiusz Górski, Katarzyna Gwóźdź, Agnieszka Parkitna: The point of method, measurement, and assessment of company's financial condition. W: Information systems architecture and technology: information as the intangible assets and company value source / eds. Zofia Wilimowska [i in.]. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2011. s. 83-92.

- Przeprowadziłam identyfikację, analizę i ocenę problemów zarządzania finansami we Wspólnotach Mieszkaniowych w Polsce oraz zaproponowałam na tej podstawie sposoby usprawnień:

Agnieszka Parkitna, Łukasz Koleśnik: Rachunkowość i finanse wspólnot mieszkaniowych w Polsce = Buhgalters'kij oblik i finansi žitlovih ob'édnan' v Pol'si = Buhgalters'kij učet i financy žilišnyh ob"edinenij v Pol'se = Accounting and finances of building associations in Poland. W: Novi koncepcii rozvitku buhgalters'kogo obliku, analizu i kontrolû v umovah ekonomičnih zmin: IX-a mižnarodna naukova konferencija: materiali ta tezi vistupiv. Žitomir: Žitomir'skij deržavnij tehnologičnij universitet, 2010. s. 182-189.

- Dokonałam oceny efektywności ekonomicznej w obszarze rzetelności, kompleksowości danych zawartych w systemie rachunkowości i ich dostarczania oraz niezbędnych informacji do podjęcia decyzji strategicznych zgodnych ze źródłowymi dowodami księgowymi:

Agnieszka Parkitna: Audyt finansowy jako instrument oceny efektywności działania przedsiębiorstwa. Zeszyty Naukowe. Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia (Uniwersytet Szczeciński). 2009, nr 17, . 465-474.

- Zidentyfikowałam w kontekście zarządzania efektywnością ekonomiczną czynniki wpływające na poziom kapitałów własnych oraz optymalnego kształtowania struktury i kosztu kapitału:

Agnieszka Parkitna: Owners' equity - problems of structure formation in Poland = Vlasnij kapital - okremi problemi formuvannâ strukturi v Pol'si / Parkitna A. Problemi Teorii ta Metodologii Buhgalters'kogo Obliku, Kontrolû i Analizu - Mižnarodnij Zbirnik Naukovih Prac'. Seria Buhgalters'kij Oblik, Kontrol' i Analiz. 2009, vip. 2, s. 124-129.

Agnieszka Parkitna, Małgorzata Zięba: Wpływ kapitału pracującego na efektywność ekonomiczną przedsiębiorstwa: studium przypadku. W: Zarządzanie finansami we współczesnych przedsiębiorstwach. T. 1, Controlling i ocena sytuacji finansowej przedsiębiorstw: praca zbiorowa / pod red. Marii Sierpińskiej. Warszawa: Vizja Press & IT, 2009. s. 141-160.

- Przeprowadziłam teoretyczne i praktyczne rozważania nad istotą efektywności ekonomicznej organizacji gospodarczej w obszarze opisu czynników ją kształtujących oraz podstawowych kryteriów oceny efektywności ekonomicznej:

Agnieszka Parkitna, Patrycja Skóra: Efektywność ekonomiczna organizacji gospodarczej w kontekście rozważań nad wartością ekonomiczną. W: Zarządzanie wartością przedsiębiorstwa / [red. nauk. Edward Urbańczyk]. Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2008. s. 91-100.

- Wykazałam w sposób praktyczny, że funkcjonujący system inteligentny (innowacyjnych jak na tamte czasy technik inteligentnych stanowiących instrumentarium sztucznej inteligencji) wspierający audyt ma charakter unikalny i sprawnie pełni funkcję doradczą usprawniając przez to strukturalizację procedur rewizyjnych, ich standaryzację, a tym samym obiektywizację tego procesu:

Arkadiusz Górski, Agnieszka Parkitna: Application of artificial intelligence in audit methodology. W: Information systems architecture and technology: models of the organisation's risk management / eds Zofia Wilimowska [i in.]. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2008. s. 257-268.

- Zidentyfikowałam istotne czynniki wpływające na efektywne zarządzanie gotówką operacyjną w obrocie mikro i małych przedsiębiorstwach istotne z punktu widzenia ich właścicieli:

Agnieszka Parkitna, Arkadiusz Górski: Czynniki wpływające na zarządzanie gotówką operacyjną w mikro- i małych przedsiębiorstwach, Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości. 2008, t. 47, s. 109-117.

- Opracowałam konceptualne podejście do pomiaru efektywności przedsiębiorstwa z zastosowaniem szerokiego wachlarza zakresów analizy finansowej (zgodnie z koncepcją prof. Gabrusewicza):

Agnieszka Parkitna: Analiza finansowa - wybrane uwagi w aspekcie efektywności. W: Wartość jako kryterium efektywności / red. Tadeusz Dudycz. Wrocław: Indigo Zahir Media, cop. 2008. s. 41-46.

- Zidentyfikowałam wpływ wybranych czynników makroekonomicznych na efektywność ekonomiczną mierzoną kondycją finansową przedsiębiorstw oraz sposób zarządzania finansami jako przyczynku do dyskusji i dalszych badań idących w tym kierunku.- ówczasnie brakowało w literaturze przedmiotu badań dotyczących kompleksowego ujęcia tej tematyki:

Agnieszka Parkitna: Wpływ czynników makroekonomicznych na kondycję finansową przedsiębiorstw w Polsce - przyczynku do dyskusji. *Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu*. 2008, nr 1191, s. 406-413.

Główną cechą tak ujętej efektywności ekonomicznej jest celowość działania, co oznacza, że pomiędzy celami działania a nakładami niezbędnymi do osiągnięcia przyjętych celów występuje silny związek. Prawidłowe odzwierciedlenie nakładów wymaga nie tylko ich ustrukturalizowania z punktu widzenia stosowanych mierników efektywności, w kategoriach pieniężnych, ale również rozkładu ponoszonych wydatków w czasie (Gąsioriewicz & Pazio, 2018), co zostało potwierdzone badaniami zawartymi w rozważaniach w poniższych publikacjach naukowych:

- Wykazałam iż prowadzenie w organizacji kalkulacji kosztów logistycznych ułatwiłoby identyfikację efektywności procesów logistycznych, umożliwiłoby redukcję niepotrzebnie ponoszonych kosztów oraz sprawowanie większej kontroli nad kosztami logistycznymi:

Arkadiusz Górski, Agnieszka Parkitna, Kamila Urbańska: Managing the calculation of logistics costs in a manufacturing company based on the model time-driven activity based costing / Arkadiusz Górski, Agnieszka Parkitna, Kamila Urbańska. W: *Proceedings of the 36th International Business Information Management Association Conference (IBIMA) : 4-5 November 2020, Granada, Spain / ed. Khalid S. Soliman*. [King of Prussia, PA] : International Business Information Management Association, cop. 2020. s. 11877-11886.

- Wykazałam wpływ czynników organizacyjnych (składników, mechanizmów oraz atrybutów personelu) na poziom wyniku finansowego Polskich szpitali:

Agnieszka Parkitna, Magdalena Gądek: Models of economic efficiency of hospitals in Poland. W: *Information Systems Architecture and Technology: Proceedings of 40th Anniversary International Conference on Information Systems Architecture and Technology, ISAT 2019. Pt. 3 / eds. Zofia Wilimowska, Leszek Borzemski, Jerzy Świątek*. Cham: Springer, cop. 2020. s. 86-96.

- Stworzyłam konstrukt modelu ekonometrycznego służącego do oceny zdolności predykcyjnej wskaźników finansowych używanych przy konstrukcji funkcji w modelach diagnozowania bankructwa:

Arkadiusz Górski, Agnieszka Parkitna, Sylwia Trzeciak: Selekcja wskaźników informatywnych w funkcjach dyskryminacyjnych. *Zeszyty Naukowe. Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia (Uniwersytet Szczeciński)*. 2016, nr 1, s. 889-900.

- Zidentyfikowałam przesłanki, bariery implementacji idei controllingu i jej wdrożenia do zarządzania uczelnią i Wojsku polskim:

Agnieszka Parkitna: Implementacja controllingu do zarządzania wyższą uczelnią. *Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu*. 2008, nr 1200, s. 403-410.

Agnieszka Parkitna: Analiza możliwości wykorzystania metod controllingu w Wojsku Polskim. *Zeszyty Naukowe - Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych im. gen. T. Kościuszki*. 2008, R. 39, nr 1, s. 160-167.

- Stworzyłam kompleksowe zasady oceny efektów pracy pracowników oraz skonstruowałam wachlarz autorskich mierników służących tej ocenie, a uwzględniających zachodzące w ówczesnym czasie zmiany prawne:

Agnieszka Parkitna: Ocena efektów pracy w kosztowych ośrodkach odpowiedzialności. *Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu*. 2007, nr 1183, s. 350-366.

Efektywność ekonomiczna może polegać na takim dysponowaniu danymi zasobami, aby w maksymalnym stopniu osiągnąć cele gospodarcze, bądź też na takim dobraniu sposobu realizacji określonych celów, aby zminimalizować zużycie zasobów co zostało potwierdzone badaniami zawartymi w rozważaniach w poniższych publikacjach naukowych:

- Stworzyłam konceptualny model efektywności ekosystemu biznesu i zidentyfikowałam jego determinanty:

Aldona Dereń, Arkadiusz Górski, Agnieszka Parkitna, Jan Skonieczny: Dimensions of business ecosystem efficiency. W: Information Systems Architecture and Technology: Proceedings of 38th International Conference on Information Systems Architecture and Technology, ISAT 2017. Pt. 3 / Zofia Wilimowska, Leszek Borzemski, Jerzy Świątek (Eds.). Cham: Springer, cop. 2018. s. 128-140.

- Zidentyfikowałam pojęcie efektywności budżetowej i podjęłam próbę podkreślenia znaczenia tego tematu dla praktyki gospodarczej przy jednoczesnym omówieniu dylematów związanych z koniecznością wprowadzenia tej idei do literatury przedmiotu:

Arkadiusz Górski, Agnieszka Parkitna: The budget efficiency of entities in public finance sector. *Journal of Management and Finance*. 2017, R. 15, nr 1, s. 51-62.

- Przeprowadziłam ocenę wpływu czynników determinujących efektywność ekonomiczną mierzoną rentownością przedsiębiorstw w Polsce:

Zofia Wilimowska, Agnieszka Parkitna: Ocena wpływu czynników determinujących rentowność polskich przedsiębiorstw W: *Zastosowanie metod ilościowych w finansach i ubezpieczeniach* / pod red. nauk. Stefana Forlicza. Warszawa: CeDeWu, 2012. s. 277-298.

Agnieszka Parkitna, Beata Sadowska: Factors determining the profitability of enterprises - influence assessment. *Operations Research and Decisions*. 2011, vol. 21, nr 2, s. 45-63.

- Zidentyfikowałam mankamenty metod wyceny i zarządzania wartością przedsiębiorstwa odnoszące się do aspektów teoretycznych i praktycznych wynikających ze specyfiki rynku Polskiego oraz dynamicznie zmieniającego się otoczenia i kryzysu globalnego:

Zofia Wilimowska, Agnieszka Parkitna, Arkadiusz Górski: Wartość przedsiębiorstwa w procesie zmian struktury własnościowej - przyczynek do dyskusji *Zeszyty Naukowe. Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia* (Uniwersytet Szczeciński). 2010, nr 25, s. 803-812.

- Stworzyłam koncepcję nowelizacji niejednoznaczności interpretacji treści ekonomicznej pozycji ewidencjonowanych w Rachunku Zysków i Strat:

Arkadiusz Górski, Agnieszka Parkitna: Propozycja modyfikacji wariantu porównawczego rachunku zysków i strat w zakresie pozycji zrównanych z przychodami, *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*. 2010, t. 57, s. 29-40.

W tym ujęciu ważne są miary ekonomiczności rozumiane jako stosunek wyniku użytecznego do kosztów działania co zostało potwierdzone w poniższych publikacjach naukowych:

- Stworzyłam konstrukt dysputu naukowego dotyczącego oceny fuzji jako skutecznego narzędzia optymalizacji kosztów mającego na celu podwyższenie efektywności ekonomicznej przedsiębiorstwa:

Agnieszka Parkitna, Julia Sędkak: Fuzja jako narzędzie relatywnej redukcji kosztów: studium przypadku W: *Zarządzanie kosztami przedsiębiorstwa w kontekście społecznej odpowiedzialności biznesu: monografia* / red. nauk. Sylwia Kowalska, Jolanta Rubik. Częstochowa: Wydawnictwo Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, 2016. s. 111-121.

- Wykazałam brak użyteczności systemu kosztorysowania wydziałów uczelni wyższych z punktu widzenia podejścia menedżerskiego, (podstawą do proponowanych zmian były relacje między źródłami finansowania, zużyciem zasobów uniwersyteckich i efektami), wykazałam skuteczność wdrożenia modyfikacji systemu kosztorysowania wydziałów z perspektywy potencjalnych partnerów Ministerstwa Edukacji, Unii Europejskiej, partnerów branżowych itp.:

Dorota Kuchta, Agnieszka Parkitna: Cost management at a faculty of a Polish university W: *Information systems architecture and technology: the use of IT models for organization management* / eds. Zofia Wilimowska [i in.]. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2012. s. 135-144.

- Zdefiniowałam pojęcie efektywności kosztowej uczelni wyższej oraz rolę jaką odgrywają koszty w osiągnięciu sukcesu uczelni. Wykazałam skuteczność wykorzystania rachunku kosztów działań jako efektywnego narzędzia zarządzania kosztami uczelni wyższej. Zidentyfikowałam trudności i możliwości zastosowania koncepcji rachunku kosztów działań uczelni wyższej w Polsce:

Aleksandra Niedzielska, Agnieszka Parkitna: Acquisition of cost information at one of the faculty at Wrocław University of Technology - case study W: *Information systems architecture and technology [: information as the intangible assets and company value source* / eds. Zofia Wilimowska [i in.]. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2011. s. 73-82, 2011.

Agnieszka Parkitna: Rachunek kosztów działań w controllingowym zarządzaniu wyższą uczelnią - wybrane problemy Zeszyty Naukowe. Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia (Uniwersytet Szczeciński). 2010, nr 26, s. 601-610.

Dorota Kuchta, Agnieszka Bojnowska, Agnieszka Parkitna: Wykorzystanie rachunku kosztów działań w wyższej uczelni w Polsce. Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. 2010, nr 123, s. 255-266.

- Przeprowadziłam diagnozę w wąskim aspekcie analizy wpływu wybranych czynników makroekonomicznych takich jak: stopa bezrobocia, stopa lombardowa, stopa referencyjna, podatek dochodowy, inflacja, kurs USD, kurs EUR, itp. na rentowność kapitałów własnych polskich przedsiębiorstw:

Agnieszka Parkitna, Arkadiusz Górski: Kapitał własny - wybrane zagadnienia., Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. 2010, nr 98, s. 213-223.

- Dokonałam systematyki kosztów adekwatnej do idei controllingu:

Agnieszka Parkitna, Arkadiusz Górski: Systematyka kosztów na potrzeby controllingu. Naukovi Praci Kirovograds'kogo Nacional'nogo Technicnogo Universitetu. Ekonomicni Nauki. 2005, vyp. 7, c. 2, s. 43-50.

- Przedstawiłam ideę wyodrębnienia kosztowych ośrodków odpowiedzialności i nowoczesną jak na tamte czasy myśl naukową dotyczącą istoty budżetu i budżetowaniu w controllingu:

Agnieszka Parkitna: Idea wyodrębniania kosztowych centrów odpowiedzialności w controllingu. W: Razvitie buchgalterskogo uceta i kontrolja v kontekste evropejskoj integracii, Zitomir-Kramatorsk, 19-20 maja 2005. Tezisy i teksty vystuplenij na IV-oj mezdunarodnoj naucnoj konferencii. [Red. O.M. Gluscuk]. Zitomir: "Ruta", 2005. s. 151-162.

Agnieszka Parkitna: Budżetowanie jako element zarządzania przedsiębiorstwem w controllingu. W: Metody i narzędzia finansowej oceny przedsiębiorstwa i zarządzania finansami. Pod red. nauk. Zofii Wilimowskiej i Stanisława Stadtherra. Wrocław: Oficyna Wydaw. PWroc., 2007. s. 71-80.

Tak rozumiana efektywność ekonomiczna kształtuje kompetencje oraz zdolności przedsiębiorcy do definiowania celów i strategii finansowych przedsiębiorstwa. Jest ona ukierunkowana na osiągnięcie założonych efektów finansowych z poziomu całej organizacji jak i poszczególnych inwestycji co zostało potwierdzone w poniższych publikacjach naukowych:

- Rozpoznałam sposób optymalizacji strategii inwestowania w celu uzyskania zwiększenia skuteczności inwestycyjnej i wskazałam na nieprawidłowości funkcjonowania rynku kapitałowego:

Agnieszka Parkitna, Małgorzata Pol, Rafał Miśko, Marzena Pura: Investment funds as a form of effective pension protection in an aging society. Scientific Journal of the Military University of Land Forces. 2020, vol. 52, nr 1, s. 171-182.

Agnieszka Parkitna, Anna Maria. Czarnecka, Aleksandra Maria. Rajska: Zastosowanie techniki Price Action jako innowacji w optymalizacji strategii inwestycyjnej na rynku Forex W: Innowacje a dobrostan społeczeństwa, gospodarki i przedsiębiorstw: próba pomiaru / red. nauk. Zbigniew Malara, Jerzy Tutaj. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, cop. 2019. s. 121-135.

Agnieszka Parkitna, Arkadiusz Górski: Problematyka konfliktu interesów w funkcjonowaniu rynku kapitałowego. Ekonomia - Wrocław Economic Review, 2018, vol. 24, nr 2, s. 73-91.

Agnieszka Parkitna, Arkadiusz Górski, Anna Czarnecka: Nieetyczne zachowania biur maklerskich jako potencjalna bariera rozwoju rynku kapitałowego w Polsce W: Rynek kapitałowy - szanse i bariery / red. nauk. Teresa Czerwińska, Alojzy Z. Nowak. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, 2017. s. 135-150.

- Porównałam sprawność metod oceny ryzyka inwestycyjnego, współtworzyłam nowatorskie podejście do oceny ryzyka na rynku kapitałowym wywodzącego się z geometrii fraktalnej:

Anna Czarnecka, Agnieszka Parkitna: Klasyczne i innowacyjne metody analizy rynków finansowych. W: Innowacje w gospodarce, przedsiębiorstwie i społeczeństwie / red. nauk. Zbigniew Malara, Jan Skonieczny. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2018. s. 249-259.

- Poszukiwałam praktycznych sposobów optymalizacji podatkowej czyli zarządzania efektywnością ekonomiczną w kontekście kształtowania zobowiązań podatkowych podmiotów gospodarczych:

Agnieszka Parkitna, Ilona Iushchysheva, Magdalena Gądek: Nalogovaâ optimizaciâ kak proâvlenie etiki biznesa i vnutrenij faktor effektivnosti predpriatiâ = Tax optimization as a sign of business ethics and internal determinant

of enterprise efficiency , Vesnik Grodzenskaga dzâržanaŭga universitëta imâ Ânki Kupaly. Ser. 5, Èkonomika, Sacyâlogiâ, Biâlogiâ. 2016, T. 6, nr 3, s. 29-36.

- Stworzyłam wytyczne dla skutecznego opracowania poprawnej oceny efektywności oraz zidentyfikowałam parametry warunkujące uznanie projektu infrastrukturalnego za efektywny, w kontekście oceny sukcesu takiego projektu. Podjęłam próbę ujednoczenia rozumienia pojęć związanych z oceną efektywności inwestycji publicznych. Zdefiniowałam pojęcie efektywności w sektorze publicznym. Dokonałam próby rozwiązania problemu braku skuteczności aplikacyjnej dla celów inwestycyjnych Jednostek Samorządu Terytorialnego:

Agnieszka Parkitna, Małgorzata Florczak-Strama: Ocena efektywności inwestycji publicznych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, podejmowanych przez jednostki samorządu terytorialnego w oparciu o dostępne metody oceny inwestycji W: *Finanse samorządu terytorialnego* / red nauk. Vladimir Babčák, Ewa Jasiuk, Gerard Paweł Maj. Radom: Wyższa Szkoła Handlowa, 2012. s. 151-171.

Katarzyna Gwóźdź, Agnieszka Parkitna: The research of public investment W: *Information systems architecture and technology: information as the intangible assets and company value source* / eds. Zofia Wilimowska [i in.]. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2011. s. 117-127.

Małgorzata Florczak-Strama, Agnieszka Parkitna: Efektywność inwestycji publicznych. W: *Współczesne trendy w zarządzaniu i finansach: teoria i praktyka* / red. nauk. Marzena Godlewska, Piotr Szczepankowski. Warszawa: Vizja Press & IT, 2010. s. 281-291.

Agnieszka Parkitna, Małgorzata Florczak-Strama: Model of investment decision-making taking into account specificity use European funds by local government units. W: *Information systems architecture and technology: IT models in management process* / eds. Zofia Wilimowska [i in.]. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2010. s. 375-385.

- Opracowałam podwaliny matematycznej koncepcji zastosowania dynamicznej stopy dyskontowej wykorzystywanej do szacowania efektywności inwestycji:

Katarzyna Gwóźdź, Agnieszka Parkitna: Dynamic discount rate in estimating the investments profitability - contribute to the discussion eds. Zofia Wilimowska [i in.]. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2012. s. 189-198.

- Wykazałam skuteczność inwestycji na rynku kapitałowym w obszarze optymalizacji strategii inwestycyjnej w oparciu o teorię Markowitza:

Bartosz Bieda, Agnieszka Parkitna: An application of portfolio analysis in the management of capital investment on the stock market - a case study W: *Information systems architecture and technology: new developments in Web-Age Information Systems* / eds. Leszek Borzemski [i in.]. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2010. s. 373-383.

- Wykazałam, że restrukturyzacja samodzielnych publicznych zakładów ochrony zdrowia w spółki kapitałowe jest jednym ze sposobów skutecznego wyjścia ze złej sytuacji finansowej:

Agnieszka Parkitna, Adrian Brodiuk: Ocena skuteczności restrukturyzacyjnej szpitala = Effectiveness evaluation of hospital restructuring. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Ekonomia*. 2010, nr 10, s. 277-292.

Takie podejście, stosowane na **poziomie operacyjnym**, w przypadku zasobów materialnych, coraz częściej odnosi się także do obszaru zasobów niematerialnych (Kazlauskaitė & Buciniene, 2008). Co można umiejscowić w **subdyscyplinie zarządzanie wiedzą i informacją**, co zostało potwierdzone w poniższej publikacji naukowej:

- Opracowałam kryteria raportowania kapitału intelektualnego dostosowane do metod pomiaru i wyceny kapitału intelektualnego przedsiębiorstw:

Anna M. Kamińska, Agnieszka Parkitna, Sandra Siałkowska: Intellectual capital: measuring the immeasurable and reporting. W: *Information Systems Architecture and Technology: Proceedings of 37th International Conference on Information Systems Architecture and Technology, ISAT 2016. Pt. 4* / Zofia Wilimowska, Leszek Borzemski, Adam Grzech, Jerzy Świątek (Eds.). [Cham]: Springer, cop. 2017. s. 79-93.

Efektywność podejmowanych decyzji wiąże się z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym co umiejscowione jest **subdyscyplinie wspomaganie decyzji menedżerskich**, co zostało potwierdzone w poniższych publikacjach naukowych:

- Wykazałam wpływ regulacji prawnych na poziom rentowności niepublicznych przedszkoli w warunkach pandemii:
Mateusz Gąsior, Agnieszka Parkitna: Wpływ regulacji prawnych na rentowność niepublicznych przedszkoli w warunkach pandemii- studium przypadku / Mateusz Gąsior, Agnieszka Parkitna. W: Praktyczne problemy zarządzania : wybrane prace słuchaczy 42. i 43 edycji PASB Executive MBA / red. Bożena Mielczarek i Anna Dobrowolska. Wrocław : Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2021. s. 97-121.
- Zidentyfikowałam ryzyka mające wpływ na rentowność inwestycji w nieruchomości:
Arkadiusz Górski, Agnieszka Parkitna, Kamila Urbańska: Identification of risks of investments into residential premises for rent in Poland / Arkadiusz Górski, Agnieszka Parkitna, Kamila Urbańska. Operations Research and Decisions. 2021, vol. 31, nr 4, s. 53-68.
- Wskazałam na sposoby zarządzania ryzykiem walutowym w obszarze sterowania efektywnością ekonomiczną przedsiębiorstw z uwzględnienie kontraktów terminowych:
Anna M. Kamińska, Agnieszka Parkitna, Arkadiusz Górski, Kamila Urbańska: The usage of futures contracts as a collateral for operational risk activities [i in.]. Kwartalnik Naukowy Uczelni Vistula=Vistula Scientific Quarterly. 2018, nr 1, s. 82-98.
- Przeprowadziłam ocenę efektywności przedsiębiorstw przemysłu spożywczego w związku z kryzysem gospodarczym w Polsce:
Katarzyna Gwóźdź, Agnieszka Parkitna: The role of the discount rate in efficiency measuring process of food industry enterprises over the economic crisis in Poland. Ekonomia i Prawo. 2015, vol. 14, nr 4, s. 415-426.
- Przeprowadziłam optymalizację, ryzyka efektywności inwestycyjnej w celu ograniczenia straty i maksymalizacji satysfakcji z zysków:
Anna M. Kamińska, Anna Czarnecka, Agnieszka Parkitna: Statistical risk assessment of WIG-BANK index during years 2008-2012 W: Information systems architecture and technology: contemporary approaches to design and evaluation of information systems / eds. Leszek Borzemski [i in.]. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2014. s. 5-18.
- Dokonałam oceny skuteczności wykorzystania modeli dyskryminacyjnych do diagnozowania upadłości na podstawie szczegółowej analizy wartości funkcji dyskryminacyjnej dla wybranych modeli:
Agnieszka Parkitna, Marcin Błaszczak: Ocenka effektivnosti ispol'zovaniâ diskriminantnykh modelej diagnostiki bankrotstva. W: Bankrotstvo predpriâtij: problemy učeta i analiza: monografiâ / pod red. Franca Franceviča Butynca. Žitomir: Žitomirskij gosudarstvennyj tehnologičeskij universitet, 2012. s. 227-276.

III. Wątek badawczy: Sprawność wytwórcza

Drugi wątek badawczy jest ściśle powiązany z wątkiem pierwszym. Sprawność wytwórcza organizacji, zdefiniowana w monografii habilitacyjnej rozumiana jest w kontekście pierwotnego znaczenia tego pojęcia jako cecha działania – właściwego wykonania czegoś w określonym czasie. Wzrost jest postrzegany jako zmiana w rozmiarze (Volkman, Tokarski, Grünhagen, 2010). W praktyce działania organizacji wykorzystuje się różne narzędzia wspierające realizację funkcji zarządczych, służące do pomiaru efektów działań i w rezultacie efektywności działania, czego przykładem jest efektywność procesów. Co można umiejscowić na **poziomie operacyjnym w subdyscyplinie zarządzanie procesami**, co zostało potwierdzone w poniższych publikacjach naukowych:

- Dokonałam oceny efektywności systemów płatniczych w Polsce:
Agnieszka Parkitna, Rafał Dolniak, Anna Czarnecka: Efficiency of immediate payment systems as a determinant of safety. Studia i Materiały. Wydział Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego. 2017, nr 1, s. 162-177.
Anna Czarnecka, Paulina Magierska, Agnieszka Parkitna: Statistical evaluation of payment system development in Poland. W: Decisions in situations of endangerment: research development / eds. Dorota Kuchta, Maciej Popławski, Dariusz Skorupka, Stanisław Stanek. Wrocław: Publishing House of the General Tadeusz Kościuszko Military Academy of Land Forces, cop. 2016. s. 258-275.

- Zidentyfikowałam problemy efektywnego kształcenia w dziedzinie przedsiębiorczości oraz zdefiniowałam pojęcie przedsiębiorczej szkoły wyższej:

Aldona Dereń, Agnieszka Parkitna, Jan Skonieczny: The idea of a creative workshop in the project "Entrepreneurial Management Higher School". W: Management of engineering projects / ed. by Dariusz Skorupka, Marcin Flieger. Wrocław: General Tadeusz Kościuszko Military Academy of Land Forces in Wrocław, 2016. s. 45-56.

- Wskazałam na atrybuty efektywnej implementacji systemu informatycznego controllingu:
Agnieszka Parkitna: Using of software utilities in controlling information systems. W: Information Systems Architecture and Technology ISAT 2005. Proceedings of the 26th international scientific school. Information systems concepts, tools and applications, [Szkłarska Poręba, 21-23 września 2005] / Eds A. Grzech, Z. Wilimowska. Wrocław: Oficyna Wydaw. PWroc., 2005. s. 136-141.

Wzrost odwołujący się wprost z finansowej perspektywy efektywności do wydajnościowej perspektywy zadań realizowanych w organizacji czy konkretnym przedsięwzięciu będzie się wiązał z efektywnością zarządzania projektami (Bukłaha, 2012). Co można umiejscowić w **poziomie operacyjnym w subdyscyplinie efektywności zarządzanie projektami**, co zostało potwierdzone w poniższych publikacjach naukowych:

- Zdefiniowałam efektywność projektów i efektywność projektów IT, bilowalność projektów oraz opracowałam skuteczne miary, pozwalające ocenić efektywność prowadzenia różnego typu projektów:

Agnieszka Parkitna, Martyna Angelika. Bużek: Efektywność metodyk zwinnych w zarządzaniu projektami IT = Efficiency of agile methodologies in IT project management, European Journal of Management and Social Science. 2022, vol. 3, nr 1, s. 37-41.

Agnieszka Parkitna, Adam Sulich, Maciej Wilk: Effective time management in IT projects. W: Proceedings of the 35th International Business Information Management Association Conference (IBIMA): 1-2 April 2020, Seville, Spain / Ed. Khalid S. Soliman. [King of Prussia, PA]: International Business Information Management Association, cop. 2020. s. 7425-7437.

Łukasz Osenkowski*, Agnieszka Parkitna: Optymalizacja systemu zarządzania kosztami w projektach - studium przypadku / Łukasz Osenkowski, Agnieszka Parkitna. W: Praktyczne problemy zarządzania : wybrane prace słuchaczy 46. i 47. edycji PASB Executive MBA / red. Bożena Mielczarek i Anna Jolanta Dobrowolska. Wrocław : Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2023. s. 131-143.

Małgorzata Florczak-Strama, Agnieszka Parkitna: Project appraisal in the transport sector W: Information Systems Architecture and Technology: Proceedings of 36th International Conference on Information Systems Architecture and Technology - ISAT 2015 - Pt. 4 / Zofia Wilimowska [i in.] (Eds.). [Cham]: Springer, cop. 2016. s. 63-73.

Małgorzata Florczak-Strama, Agnieszka Parkitna: Zarządzanie projektem współfinansowanym ze środków unijnych w przedsiębiorstwie Zarządzanie i Finanse. 2012, R. 10, nr 1, cz. 1, s. 215-225.

Funkcjonowanie przedsiębiorstwa jest wypadkową jego zarządzania, a więc i wpływu oceny efektywności zarządzania zasobami ludzkimi również z perspektywy zwiększenia efektywności pracy. Co można umiejscowić na **poziomie funkcjonalnym w subdyscyplinie zarządzanie zasobami ludzkimi**, co zostało potwierdzone w poniższych publikacjach naukowych:

- Dokonałam próby rozwiązania problemu menedżerskiego, jakim jest niewłaściwy podział obowiązków pomiędzy pracownikami w zespole oraz wskazałam skuteczny sposób pomiaru i oceny efektywności pracy zespołów pracowniczych. Zaimplementowałam podejście oparte na zarządzaniu wynikami do stworzenia efektywnego motywacyjnego systemu ocen pracowniczych w międzynarodowym przedsiębiorstwie i w banku:

Marta Augustyniak, Agnieszka Parkitna: Zarządzanie zespołem sprzedażowym w bankowości - studium przypadku / Marta Augustyniak, Agnieszka Parkitna. W: Praktyczne problemy zarządzania : wybrane prace słuchaczy 42. i 43. edycji PASB Executive MBA / red. Bożena Mielczarek i Anna Dobrowolska. Wrocław : Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2021. s. 9-33.

Katarzyna Toporek, Agnieszka Parkitna. Zarządzanie wynikami i systemem ocen pracowniczych - studium przypadku W: Praktyczne problemy zarządzania : wybrane prace słuchaczy 44. i 45. edycji PASB Executive MBA / red. Bożena Mielczarek i Anna Jolanta Dobrowolska. Wrocław : Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2022. s. 145-158.

- Przedstawiłam metodykę modelowania controllingu w dziedzinie zarządzania zasobami ludzkimi zielonych miejsc pracy, problemy kształtowania struktury wynagrodzeń w polskich przedsiębiorstwach z uwzględnieniem dostosowania ich do controllingowych trendów zarządzania i dynamiki gospodarczej rynku i uwarunkowań prawnych .

Agnieszka Parkitna, Zofia Sekuła-Widlak: Controlling personalny jako narzędzie skutecznego zarządzania zielonymi miejscami pracy .Rynek, Społeczeństwo, Kultura. 2018, nr 4, s. 57-64
Agnieszka Parkitna: Kształtowanie struktury wynagrodzeń w Polsce. Problemi Teorii ta Metodologii Buhgalters'kogo Obliku, Kontrolu i Analizu - Miżnarodnij Zbìrnik Naukovih Prac'. Seria Buhgalters'kij Oblik, Kontrol' i Analiz. 2005, vip. 3, s. 285-304.

Agnieszka Parkitna: Płaca i uwarunkowania wynagrodzeń w Polsce. Visnik Žitomirs'kogo Deržavnogo Tehnologičnogo Universitetu. Ekonomični Nauki. 2005, vip. 4, s. 329-335.

Agnieszka Parkitna, Arkadiusz Górski: Bariery wdrażania controllingu w systemach wynagrodzeń. W: Rachunkowość zarządcza i controlling a strategie przedsiębiorstw i instytucji. Red. nauk. E. Nowak. Wrocław: Wydaw. AE, 2005. s. 318-325,

Agnieszka Parkitna: Wynagradzanie z uwzględnieniem wymagań controllingu w kosztowych ośrodkach odpowiedzialności. W: Zarządzanie organizacjami gospodarczymi. Koncepcje i metody. Pod red. J. Lewandowskiego. T. 1. Łódź: Wydaw. Łódź., 2005. s. 502-511.

IV. Wątek badawczy: Skuteczność rynkowa

Skuteczność rynkową należy postrzegać jako zdolność organizacji do skutecznego rozliczania się ze swoich wyników. Ramy te można wykorzystać do oceny skuteczności poprzez badanie wyników i procesów organizacyjnych w sposób krytyczny i całościowy (Gaertner & Ramnarayan, 1983). W takiej interpretacji ocena skuteczności sprowadza się wprost do porównywania wyników z celami (Pearce, 2000) co równoznaczne jest z rozwojem organizacji określanej w kategoriach jakościowych (Garbusiewicz, 1995). Ponieważ każde przedsiębiorstwo powinno się rozwijać, aby dostosować się do złożonego i zmiennego otoczenia jego strategia jest czynnikiem kreowania przewagi konkurencyjnej. Co zawiera się na **poziomie strategicznym w subdyscyplinie zarządzanie strategiczne** co zostało potwierdzone w poniższych publikacjach naukowych:

- Zdefiniowałam pojęcie bezpiecznego biznesu poprzez identyfikację ryzyka bieżącej działalności przedsiębiorstw MSP w warunkach pandemii Wnioski z badania potwierdziły wzajemną korelację pomiędzy „nowym” ryzykiem pandemicznym, a pozostałymi „starymi” klasami ryzyka. Może to wskazywać na wpływ rzadkiego zjawiska „łabędzia nuklearnego”, którego skutki nie były jeszcze opisane w literaturze:

Agnieszka Parkitna: Safe business in a pandemic risk environment / Agnieszka Parkitna. European Research Studies Journal. 2021, vol. 24, nr 2B, s. 68-77.

- Wykazałam skuteczność tworzenia grup producentów rolnych jako efektywnej formy rozwoju organizacji rynku rolnego w Polsce:

Agnieszka Parkitna, Zofia Wilimowska: Creation of producer groups as a form of efficient development of the agricultural market organization in Poland. Visnik HNAU. Ekonomični nauki. 2018, nr 3, s. 3-15, 9 tab., bibliogr. 22 poz., Rez. [obj. 0,9]. ISSN: 2312-3427.

- Zidentyfikowałam determinanty efektywności gospodarowania i pomiar ich wpływu, stworzyłam listę kryteriów efektywnej strategii:

Agnieszka Parkitna, Magdalena Gądek: Strategia jako determinanta efektywności przedsiębiorstwa. Rynek, Społeczeństwo, Kultura. 2017, nr 1, s. 109-114.

Kreowanie tendencji rozwojowych oraz skuteczne utrzymywanie się i zdobywanie nowych rynków zbytu zawiera wprowadzanie nowych produktów oraz rozszerzanie działalności o nowe rynki zbytu, czyli i określa skuteczność działań rynkowych. (Danielak & Stankiewicz, 2016). Rozwój można również rozumieć jako zmiany w podmiocie gospodarczym, które gwarantują uzyskanie przewagi na tle konkurencji, które wpływają na efektywność firm na rynku (Lisowska, 2013; Śliwa, 2017). Zmiany jakościowe odbywają się z włączeniem innowacji biznesowych. Co można umiejscowić w **poziomie operacyjnym w subdyscyplinie zarządzanie innowacjami**, co zostało potwierdzone w poniższych publikacjach naukowych:

- Dokonałam oceny potencjału i konkurencyjności małego przedsiębiorstwa (polskich MŚP) na słabo rozwiniętych rynkach:

Agnieszka Parkitna, Magdalena Parkitna*: Competitiveness of Polish SME enterprises on the African market - Senegal case study, *European Journal of Management and Social Science*. 2022, vol. 3, nr 2, s. 17-21.

- Przeprowadziłam identyfikację zależności i związków pomiędzy innowacyjnością a efektywnością, jako czynnika rozwoju przedsiębiorstw z sektora MŚP:

Agnieszka Parkitna, Magdalena Gądek: Znaczenie innowacyjności dla efektywności przedsiębiorstw rodzinnych MŚP W: *Innowacje a dobrostan społeczeństwa, gospodarki i przedsiębiorstw: próba pomiaru* / red. nauk. Zbigniew Malara, Jerzy Tutaj. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, cop. 2019. s. 137-152.

Anna M. Kamińska, Agnieszka Parkitna: Transfer of innovation as a parameter (factor) of development of enterprises in the SME sector in Poland. *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach*. 2018, nr 360, s. 28-49.

Agnieszka Parkitna, Anna M. Kamińska: Ocena poziomu innowacyjności Polskiej na tle europejskich top innowatorów. W: *Innowacyjność w gospodarce, organizacji i technice* / red. nauk. Alicja Balcerak i Zbigniew Malara. Warszawa: Centrum Prawa Bankowego i Informacji, 2017. s. 175-191.

Michał Wędzina, Agnieszka Parkitna: Przegląd instrumentów finansowania innowacji w mikroprzedsiębiorstwach w Polsce. W: *Oblicza innowacji w gospodarce i społeczeństwie* / pod red. nauk. Zbigniewa Malary. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2016. s. 215-228.

- Zdefiniowałam pojęcie „skalowalności przedsiębiorstw” jako innowacyjnej zdolności rozwoju poprzez dopasowanie się przedsiębiorstwa do wielkości zadań, które narzuca rynek:

Agnieszka Parkitna, Sylwia Galus: Czynniki skalowalności jako element innowacyjnego rozwoju przedsiębiorstw sektora MŚP W: *Innowacyjność w gospodarce, organizacji i technice* / red. nauk. Alicja Balcerak i Zbigniew Malara. Warszawa: Centrum Prawa Bankowego i Informacji, 2017. s. 72-91.

- Wykazałam, że efektywność procesu kształcenia jest istotnym czynnikiem decydującym o atrakcyjności danej uczelni, a tym samym o jej skuteczności rynkowej:

Arkadiusz Górski, Agnieszka Parkitna: Nauczanie przedmiotów finansowych na kierunku zarządzanie przedsiębiorstwem w szkole wyższej. W: *Doskonalenie usług edukacyjnych w szkołach wyższych w procesie integracji z Unią Europejską* / pod red. Jerzego Mączyńskiego, Agnieszki Pawlak-Wolanin i Wacława Demeckiego. Legnica: Wyższa Szkoła Menedżerska, 2009. s. 279-287.

Efektywność działań marketingowych jest postrzegana z perspektywy skuteczności działań skoncentrowanych na dbałości o wizerunek marki, promowaniu oferty handlowej, a także strategii budowania trwałej relacji między firmą a odbiorcą prowadzącej do zaspokojenia potrzeb i wymagań klientów. Co można umiejscowić na **poziomie funkcjonalnym w subdyscyplinie zarządzanie marketingiem**, co zostało potwierdzone w poniższych publikacjach naukowych:

Tomasz Klimczak, Agnieszka Parkitna: Efektywność alokacji usługi logistycznej dla klienta - analiza przypadku W: *Praktyczne problemy zarządzania : wybrane prace słuchaczy 46. i 47. edycji PASB Executive MBA* / red. Bożena Mielczarek i Anna Jolanta Dobrowolska. Wrocław : Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2023. s. 83-98.

Teresa Kupczyk*, Piotr Rupa*, Elwira Gross-Gołacka*, Kamila Urbańska*, Agnieszka Parkitna: Expectations and requirements of generation Z towards salary / Teresa Kupczyk [i in.]. *European Research Studies Journal*. 2021, vol. 24, nr 4, s. 85-96.

Agnieszka Parkitna, Jerzy Tutaj, Anna M. Kamińska: The role of measuring the efficiency of marketing e-toolbrand management. *Marketing and Digital Technologies*. 2018, vol. 2, nr 4, s. 19-28.

Jerzy Tutaj, Agnieszka Parkitna, Maria Harcej: Efektywna strategia marketingowa jako element zarządzania nowym produktem IT - case study. *Marketing i Rynek*. 2018, R. 25, nr 9, s. 946-964.

Anna M. Kamińska, Agnieszka Parkitna, Arkadiusz Górski: Factors determining the development of small enterprises. W: *Information Systems Architecture and Technology: Proceedings of 38th International Conference on Information Systems Architecture and Technology, ISAT 2017*. Pt. 3 / Zofia Wilimowska, Leszek Borzemski, Jerzy Świątek (Eds.). Cham: Springer, cop. 2018. s. 197-209.

Agnieszka Parkitna, Zbigniew Malara, Rafał Dolniak: Rozwój systemów płatności jako efekt cyfryzacji polskich banków. W: *Techniki i technologie wspomagające funkcjonowanie przedsiębiorstw* / red. nauk. Leszek Kiełtyka, Adam Sokołowski. Częstochowa: Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej, 2017. s. 148-162.

Agnieszka Parkitna: Evaluation of higher education in Poland, in the context of global changes. W: International Conference of Education, Research and Innovation, ICERI 2010 [, Madrid (Spain), 15th-17th of November, 2010: proceedings / ed. by L. Gómez Chova, D. Martí Belenguer, I. Candel Torres. Valencia: International Association of Technology, Education and Development, [2010]. s. 3129-3139.

Przedsiębiorstwo rozwija się zarówno dzięki wprowadzeniu nowych elementów do swojej działalności, jak i poprawie istniejących już rozwiązań. Takie podejście stosowane jest w przypadku zasobów materialnych, a coraz częściej odnosi się także do obszaru zasobów niematerialnych (Kazlauskaite & Buciuiniene, 2008). Co można umiejscowić na **poziomie funkcjonalnym** w **subdyscyplinie zarządzanie wartościami niematerialnymi**, w szczególności obszarze zaufania w zarządzaniu, co jest szczególnie istotne w budowaniu przewagi konkurencyjnej mikro i małych firm (Paliszkievicz, 2014), co zostało potwierdzone w poniższych publikacjach naukowych:

Agnieszka Parkitna, Anna M. Kamińska, Katarzyna Bugara: Moralność - szansa czy bariera dla małych przedsiębiorstw. W: Nowe tendencje w zarządzaniu. T. 8 / red. Marek Pawlak. Lublin: Wydawnictwo KUL, cop. 2019. s. 65-88.

Jagoda B. Mrzygłocka-Chojnacka, Agnieszka Parkitna: Zaufanie jako czynnik sukcesu przedsiębiorstw sektora MSP = Trust as a factor of success of SME. Rynek, Społeczeństwo, Kultura. 2017, nr 1, s. 97-101.,

5. *INFORMACJA O WYKAZYWANIU SIĘ ISTOTNĄ AKTYWNOŚCIĄ NAUKOWĄ ALBO ARTYSTYCZNĄ REALIZOWANĄ W WIĘCEJ NIŻ JEDNEJ UCZELNI, INSTYTUCJI NAUKOWEJ LUB INSTYTUCJI KULTURY, W SZCZEGÓLNOŚCI ZAGRANICZNEJ.*

Pracownik naukowo-dydaktyczny II etat od 2005 -2011 ówczesnej Wyżej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych dzisiejsza Akademia Wojsk Lądowych we Wrocławiu.

6. *INFORMACJA O OSIĄGNIĘCIACH DYDAKTYCZNYCH, ORGANIZACYJNYCH ORAZ POPULARYZUJĄCYCH NAUKĘ LUB SZTUKĘ.*

a) *Informacja o osiągnięciach dydaktycznych*

- (1) Dyplom za wyróżniający wkład oraz prowadzenie zajęć edukacyjnych dla młodzieży w ramach w XXII Dolnośląskim Festiwalu Nauki, 2023, Politechnika Wrocławska, organizacja warsztatów w ramach DFN 2023.
- (2) Dyplom za wyróżniający wkład oraz prowadzenie zajęć edukacyjnych dla młodzieży w ramach w XXII Dolnośląskim Festiwalu Nauki, 2021, Politechnika Wrocławska, organizacja warsztatów w ramach DFN 2021.
- (3) Dyplom za wyróżniający wkład oraz prowadzenie zajęć edukacyjnych dla młodzieży w ramach w XXI Dolnośląskim Festiwalu Nauki, 2020, Politechnika Wrocławska, organizacja warsztatów w ramach DFN 2020.
- (4) Nadzór i opieka oraz wsparcie merytoryczne nad studentami uczestniczącymi w ogólnopolskim konkursie (do tej pory według danych organizatora uczestniczyło w tym konkursie z obszaru wiedzy dotyczącej zarządzania wiarygodnością finansową osobistą jak i podmiotów gospodarczych ponad 30 tys. studentów z ponad 100 uczelni) ScoreHunter, wśród których znalazło się osoby nagrodzone:
  - Sylwia Gołąb – semestr zimowy 2019/2020r.
  - Dawid Wolski – semestr letni 2019/2020r,

- (5) Dyplom za wyróżniający wkład oraz prowadzenie zajęć edukacyjnych dla młodzieży w ramach XXII Dolnośląskim Festiwalu Nauki, 2019, Politechnika Wrocławska, organizacja warsztatów w ramach DFN 2019.
- (6) Dyplom za wyróżniający wkład oraz prowadzenie zajęć edukacyjnych dla młodzieży w ramach w XXI Dolnośląskim Festiwalu Nauki, 2017, Politechnika Wrocławska, organizacja warsztatów w ramach DFN 2018.
- (7) Nadzór i wsparcie merytoryczne nad zespołem studenckim, który zajął 2 miejsce 2014r. w Konkursie BANRISK -program szkoleniowy Warszawskiego Instytutu Bankowości, w którym wykorzystywana była gra symulacyjna opracowana na Uniwersytecie Stanford w USA.
- (8) Organizacja toku nauczania i nadzór nad grupą studentów z Ukrainy realizujących w semestrze zimowym roku akademickiego 2009\2010 przedmioty w: Czechach: Liberec Technical University, Niemczech: Zittau/Geuerlitz University of Applied Siences oraz Politechnice Wrocławskiej w ramach konsorcjum Uniwersytet Nysa (Neisse University).
- (9) Organizacja i przeprowadzenie obron studentów z Ukrainy -pierwszych absolwentów Master Degree in Software Engineering na Politechnice Wrocławskiej w ramach Uniwersytet Nysa (Neisse University) w grudniu 2009 objętych podwójnym dyplomowaniem.
- (10) Organizacja 3 tygodniowej szkoły letniej dla ponad 20 nauczycieli akademickich maj – czerwiec 2007r. z Zhytomyr Politechnic State University, (Politechnika w Żytomierzu oraz Zaporizhzhya National Technical University (Politechnika Zaporowska).
- (11) Opieka merytoryczna i autorstwo kursów:
  - od 2007 r do 2019 Rachunkowość finansowa,
  - od 2007 Rachunkowość zarządcza oraz Management accounting,
  - od 2008 Przyczynowo-skutkowa diagnostyka finansowa przedsiębiorstw,
  - od 2010 Audyt i rewizja gospodarcza,
  - od 2015 Rachunek kosztów dla inżynierów,
  - od 2017 Przedsiębiorczość oraz Entrepreneurship,
  - od 2018 Grupy kapitałowe – istota, specyfika i praktyka funkcjonowania,
  - od 2019 Finansowanie rozwoju małej firmy I stopień,
  - od 2019 Finansowanie rozwoju małego przedsiębiorstwa II stopień,
  - od 2019 Rachunkowość menedżerska oraz Managerial accounting,
  - od 2019 Sprawozdawczość finansowa i międzynarodowe standardy rachunkowości,
  - od 2019 Uwarunkowania biznesu i rozwój organizacji,
  - od 2020 Finansowanie rozwoju małego przedsiębiorstwa,
  - od 2020 Podstawy rachunkowości finansowej,
  - od 2023 Rynki i strategię finansowe.
- (12) Prowadzone zajęcia:

Od roku 2005 do chwili obecnej realizowałam swoje pensum w wymiarze znacznie przekraczającym 125% 240 wymaganych godzin a od roku 2019 225 wymaganych godzin. Poniżej zamieszczono zestawienie od momentu awansu na adiunkta na Politechnice Wrocławskiej czyli od roku 2008- jako podstawowym miejscu zatrudnienia. W drugim miejscu pracy w ówczesnej Wyższej Szkole Oficerskiej Wojsk Lądowych w latach 2005- 2011 realizowałam rok rocznie zadane pensum.

Rok akademicki	Semestr zimowy	Semestr letni	Łączna ilość wykonanych godzin
2008/2009	165	221	386
2009/2010	197	132	329
2010/2011	137	263	400
2011/2012	124	192	316
2012/2013	175	269	444
2013/2014	190	168	358
2014/2015	196	151	347
2015/2016	193	187	380
2016/2017	190	289	479
2017/2018	200	202	402
2018/2019	135	201	336
2019/2020	226	270	496
2020/2021	177	202	379
2021/2022	151	119	270
2022/2023	211	Urlop zdrowotny	211
2022/2023	224	147	371

Podczas pracy dydaktycznej realizowałam różnorodne formy dydaktyczne (wykłady, ćwiczenia, seminaria, projekty, laboratoria i warsztaty) w języku polskim i angielskim na studiach I i II stopnia studiów- poziom licencjatu, studiów inżynierskich i magisterskich i studiach podyplomowych oraz MBA.

Lp.	Tytuł kursu	Forma dydaktyczna	Okres, w którym kurs był lub jest prowadzony
Działalność dydaktyczna Politechnika Wroclawska			
1.	Analiza ekonomiczna decyzji biznesowych	Wykład i laboratorium	2011-2020
2.	Analiza finansowa wspomagana komputerem	Wykład i laboratorium	2015-2020
3.	Audyt i rewizja gospodarcza	Wykład i projekt	2010-2017
4.	Budżetowanie	Wykład i projekt	2004-2010
5.	Controlling projektów	Warsztaty	2019
6.	Controlling	Projekt	2004-2008
7.	Cost controlling	Wykład	2018
8.	Finansowanie i rozwój małego przedsiębiorstwa	Wykład i projekt	2020-2021
9.	Finansowanie i rozwój małej organizacji	Wykład i projekt	2020-2021
10.	Finanse	Ćwiczenia	2004-2007
11.	Finanse przedsiębiorstw	Wykład i ćwiczenia	2004-2006
12.	Metodyka analizy finansowej	Laboratorium	2005-2012
13.	Metodyka i narzędzia analizy finansowej	Wykład	2011-2020
14.	Międzynarodowe Standardy Rachunkowości	Wykład i ćwiczenia	2012-2013
15.	Ochrona własności intelektualnej	Wykład	2017-2018
16.	Opodatkowanie działalności gospodarczej	Ćwiczenia	2016-2017
17.	Prace dyplomowe(1)	Prace licencjackie	2005-2021
18.	Pace dyplomowa (1)	Praca inżynierska	2016-2021
19.	Prace dyplomowe(2)	Prace magisterskie	2005-2021
20.	Przedsiębiorczość	Wykład	2017-2020
21.	Przyczynowo skutkowa diagnostyka finansowa przedsiębiorstwa	Warsztat	2009-2019

22.	Rachunek kosztów dla inżynierów	Wykład i laboratorium	2004-2005, 2010-2011, 2015- 2021
23.	Rachunkowość (finansowa)	Wykład i Ćwiczenia	2004-2019
24.	Podstawy rachunkowości finansowej	Wykład, ćwiczenia i laboratorium	2021
25.	Rachunkowość i finanse	Wykład, ćwiczenia	2004-2007, 2021
26.	Rachunkowość menedżerska	Wykład i ćwiczenia	2004-2005, 2012
27.	Rachunkowość zarządcza	Wykład i ćwiczenia	2004-2021
28.	Sprawozdawczość wspomagana komputerowo	Wykład	2013-2015
29.	Zarządzanie finansami	Ćwiczenia	2006-2011
30.	Zarządzanie inwestycjami kapitałowymi	Ćwiczenia	2005-2011
31.	Zarządzanie kosztami	Wykład	2007-2010
32.	Zarządzanie ryzykiem	Seminarium	2012-2015
33.	Zarządzanie wartością przedsiębiorstwa	Projekt	2004-2015
34.	Zarządzanie zmianą	Wykład	2012
35.	Rachunkowość i podatki	Studia podyplomowe Executive MBA Polsko-Amerykańska Szkoła Biznesu	2013-2018
36.	Rachunkowość zarządcza w projektach	Studia podyplomowe Zarządzania projektami	2018-2020
Działalność dydaktyczna Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych			
37.	Mikroekonomia	Ćwiczenia	2006-2008
38.	Rachunkowość finansowa	Wykład + ćwiczenia	2008-2011
39.	Finanse	Wykład+ ćwiczenia	2005-2011
40.	Zarządzanie zasobami ludzkimi	Ćwiczenia	2009

(13) Nadzór nad prowadzeniem merytorycznym prac dyplomowych i końcowych

W okresie całej swojej pracy zawodowej nadzorowałam przeprowadzenie 172 prac oraz wykonałam łącznie 83 recenzji prac w języku polskim i angielskim.

- I. Promotorstwo nad pracami dyplomowymi na Wydziale Informatyki i Zarządzania Politechniki Wrocławskiej w latach 2006 -2024.
  - 32 prac licencjackich,
  - 4 prace inżynierskie,
  - 101 magisterskich
  - 48 recenzji prac dyplomowych
- II. Promotorstwo pac dyplomowych na Wydziale Zarządzania Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych 2011
  - 2 prace licencjackie
  - 3 recenzje prac
- III. Promotorstwo prac końcowych na studiach Executive MBA Politechniki Wrocławskiej w latach 2015 do chwili obecnej:
  - 24 prac
  - 22 recenzji prac
- IV. Promotorstwo prac końcowych na studiach podyplomowych Zarządzania projektami Politechniki Wrocławskiej w latach 2018 do chwili obecnej:
  - 16 prac
  - 10 recenzji

b) Informacja o osiągnięciach organizacyjnych

- 1) od września 2021r. do lutego 2023, Pełnomocnik Dziekana Wydziału Zarządzania rezygnacja ze stanowiska na skutek urlopu zdrowotnego.
- 2) od września 2020r. do stycznia 2021, Pełnomocnik Dziekana Wydziału Informatyki i Zarządzania ds. współpracy z otoczeniem.
- 3) od września 2020 do stycznia 2023r. Członek zespołu ds. wdrożenia modelu tutoringu na Politechnice Wrocławskiej.
- 4) od czerwca do września 2020r., Członek zespołu ds. opracowania modelu tutoringu na Politechnice Wrocławskiej w ramach projektu "Mistrzowie Dydaktyki".
- 5) Nagroda Rektora za wyróżniający wkład w działalność uczelni 2020r.
- 6) Nagroda Rektora za wyróżniający wkład w działalność uczelni 2018r.
- 7) 2017-2018r., Członek zespołu ds. kierunku Zarządzanie- zajmowałam się dostosowaniem zakresu kształcenia do wymogów rynkowych i najnowszych trendów naukowych polegającym na modernizacji siatki i planu studiów I stopnia Zarządzania w języku polskim i angielskim.
- 8) 2017-2018r., Pełniłam funkcje kierownika w okresie zamkniętym. Miałam za zadanie przeprowadzenie audytu i restrukturyzacji zakresu i toku studiów do przygotowania dla kierownika nowej edycji. Efektem czego było uzyskanie certyfikacji IPMA dla studiów podyplomowych Zarządzania Projektami (International Project Management Association Polska). Przeprowadzone działania naprawcze doprowadziły do osiągnięcia 2 krotnie większej rentowności studiów podyplomowych niż edycje wcześniejsze. Słuchacze złożyli również egzaminy certyfikacyjne z 98 % skutecznością.
- 9) 2016-2017r., Kierownik Zespołu ds. promocji kierunku Zarządzanie. Politechniki Wrocławskiej, obowiązki kierownika: audyt procesu promocji kierunku, zastosowanie działań naprawczych, podniesienie współczynnika aplikacji rekrutowanych osób, przeprowadzenie akcji promocyjnej, której namacalnym efektem jest stworzenie filmu promocyjnego wydziału:
https://www.youtube.com/watch?time_continue=5&v=NBHQ3dlkm2E&feature=emb_logo
- 10) Nagroda Rektora za wyróżniający wkład w działalność uczelni 2017.
- 11) 2016r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, Medal brązowy za długoletnią służbę.
- 12) 2015-2016r., Koordynatorka działań dotyczących zawarcia Umowy o współpracy międzynarodowej między Grodzieńskim Państwowym Uniwersytetem imienia Janki Kupały (Republika Białoruś) a Politechniką Wrocławską Wydziałem Informatyki i Zarządzania (Rzeczpospolita Polska). Do moich obowiązków koordynatora należało: określenie, ustalenie i sprecyzowanie wzajemnych oczekiwań będących treścią umowy w zakresie działalności edukacyjnej i naukowej, jak również w zakresie stosowania najnowszych doświadczeń, wdrażania opracowań naukowych w procesie dydaktycznym, nawiązywanie stosunków akademickich, naukowych i kulturowych, rozwój potencjału naukowego i zapewnienie zawodowego przygotowania specjalistów.
- 13) Nagroda Rektora za wyróżniający wkład w działalność uczelni 2014.
- 14) 2011r., Pełnomocnik Rektora do spraw projektu „Menedżer Transferu Wiedzy – studia podyplomowe dla pracowników naukowych”.
- 15) 2011-2012r., Członek Komisji ds. opracowania efektów kształcenia zgodnie z wytycznymi Krajowych Ram Kwalifikacyjnych na kierunku Zarządzanie dla stopnia I i II, studiów stacjonarnych i zaocznych.
- 16) 2011r., Współpraca z podczas redagowania grantu z Reykjavik University z Islandii.
- 17) 2012r., Nagroda Rektora za wyróżniający wkład w działalność uczelni.
- 18) 2010-2011r., Współpraca podczas realizacji grantu „Metoda rozliczania kosztów wyższych uczelni oparta na rachunku kosztów działań” z Państwową Wyższą Szkołą w Nysie.
- 19) 2011-2012r., Lider zespołu ds. opracowania nowej siatki i planu studiów oraz efektów kształcenia zgodnie z wytycznymi Krajowych Ram Kwalifikacyjnych na kierunku Zarządzanie dla specjalności Inżynieria Finansowa II stopnia, studiów stacjonarnych i zaocznych.

- 20) 2010r., Współpraca z KIBR podczas ustalenia możliwości uznania procesu egzaminacyjnego realizowanego na studiach na PWR dla ewentualnych kandydatów na biegłych rewidentów.
- 21) 2009r., Nagroda Rektora za wyróżniający wkład w działalność uczelni.
- 22) 2009r., Współpraca z podczas składania grantu „Kreowanie wartości przedsiębiorstwa w procesie zmian struktury własnościowej” z Zakładem Produkcji Konstrukcji „MOSTOSTAL ROPCZYCE” Sp. z o.o.
- 23) 2009r., Autorskie opracowanie koncepcji programu nauczania i jego realizacji na specjalności gospodarka cyfrowa na kierunku informatyka. Specjalność miała charakter interdyscyplinarny. W proponowanym obszarze kształcenia były zawarte treści charakterystyczne i reprezentatywne dla kierunków informatyka i zarządzanie. Siatka przedmiotów skupiała się wokół zagadnień projektowania, wdrażania i stosowania innowacyjnych rozwiązań w odniesieniu do tak zwanego „Internetu rzeczy”.
- 24) 2007-2008r., Członek Rady Wydziału Podstawowych Problemów Techniki Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Łądowych.
- 25) 2009r., Wyróżnienie najlepiej zarządzanych projektów w Unii Europejskiej 2009 dla projektu, w którym byłam osobą zarządzającą z ramienia Grand Hodlera Wydziału Informatyki i Zarządzania PU-UE Master Degree in Software Engineering TEMPUS Project CD_JEP-26182-2005 EU-UE.
- 26) 2005-2009r., Współpraca w ramach aplikacji i realizacji projektu z Wyższej Szkoły Technicznej w Zittau/Görlitz i Uniwersytetu Technicznego w Libercu .
- 27) 2002-2009r., Współpraca od 2004 z uczelniami z Ukrainy Żytomirskim Uniwersytetem Technicznym, Zaporowskim Uniwersytetem Technicznym i Kijowskim Wyższym Uniwersytetem w wyniku tej współpracy złożenie dwóch wniosków projektowych w 2005r. w ramach funduszy unijnych z których jeden otrzymał finansowanie w ramach programu TEMPUS w 2006r.

c) Informacja o osiągnięciach popularyzujących naukę lub sztukę.

- 1) 29 stycznia 2019 roku Rada Wydziału Informatyki i Zarządzania zatwierdziła moją osobę jako **promotora pomocniczego** i wszczęła przewód doktorski Pana Jarosława Jezierskiego pt. „*Zarządzanie bezpieczeństwem informacji w organizacjach finansowych*”.
- 2) Publikacje popularnonaukowe stworzone jako poradniki praktyczne dla przedsiębiorców rozpoczynających i prowadzących działalność gospodarczą będących wynikiem zapoczątkowanej w roku 2018 współpracy trwającej do dzisiaj z JST w Świdnicy:
  - [1] **Agnieszka Parkitna, Kamila Urbańska:** Poradnik przedsiębiorcy. Jak założyć działalność gospodarczą?. Cz. 1, Stan prawny z grudnia 2022 roku, Świdnica: Urząd Miejski w Świdnicy, 2022. 47 s. Książka wydana w dwóch wersjach językowych po polsku i po czesku.
  - [2] **Agnieszka Parkitna, Kamila Urbańska:** Poradnik przedsiębiorcy. Jak prowadzić i rozwijać firmę?. Cz. 2, Stan prawny grudzień 2022, Świdnica: Urząd Miejski w Świdnicy, 2022. 40 s. Książka wydana w dwóch wersjach językowych po polsku i po czesku.
  - [3] **Agnieszka Parkitna, Jerzy Tutaj, Kamila Urbańska:** Jak prowadzić i rozwijać firmę. Cz. 2 / , Świdnica: Urząd Miejski w Świdnicy, 2019. 44 s. Książka wydana po polsku i po czesku Książka wydana w dwóch wersjach językowych po polsku i po czesku.
  - [4] **Agnieszka Parkitna, Jerzy Tutaj, Kamila Urbańska:** Jak założyć działalność gospodarczą. Cz. 1 / Urząd Miejski w Świdnicy, 2018. 43 s. Książka wydana w dwóch wersjach językowych po polsku i po czesku.
- 3) W efekcie prowadzonych przeze mnie badań własnych przy współdziałaniu młodych adeptów nauki podczas realizacji ich prac dyplomowych i końcowych powstało 30 publikacji naukowych:
  - [1] **Tomasz Klimczak, Agnieszka Parkitna:** Efektywność alokacji usługi logistycznej dla klienta - analiza przypadku . W: Praktyczne problemy zarządzania : wybrane prace słuchaczy 46. i 47. edycji PASB Executive MBA / red. Bożena Mielczarek i Anna Jolanta Dobrowolska. Wrocław : Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2023. s. 83-98,
  - [2] **Łukasz Osenkowski, Agnieszka Parkitna:** Optymalizacja systemu zarządzania kosztami w projektach - studium przypadku W: Praktyczne problemy zarządzania : wybrane prace słuchaczy 46. i 47. edycji PASB

- Executive MBA / red. Bożena Mielczarek i Anna Jolanta Dobrowolska. Wrocław : Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2023. s. 131-143,
- [3] **Katarzyna Toporek, Agnieszka Parkitna**: Zarządzanie wynikami i systemem ocen pracowniczych - studium przypadku. W: Praktyczne problemy zarządzania : wybrane prace słuchaczy 44. i 45. edycji PASB Executive MBA / red. Bożena Mielczarek i Anna Jolanta Dobrowolska. Wrocław : Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2022. s. 145-158,
- [4] **Mateusz Gąsior, Agnieszka Parkitna**: Wpływ regulacji prawnych na rentowność niepublicznych przedszkoli w warunkach pandemii- studium przypadku W: Praktyczne problemy zarządzania: wybrane prace słuchaczy 42. i 43 edycji PASB Executive MBA / red. Bożena Mielczarek i Anna Dobrowolska. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2021. s. 97-121
- [5] **Marta Augustyniak, Agnieszka Parkitna**: Zarządzanie zespołem sprzedażowym w bankowości - studium przypadku W: Praktyczne problemy zarządzania : wybrane prace słuchaczy 42. i 43 edycji PASB Executive MBA / red. Bożena Mielczarek i Anna Dobrowolska. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2021. s. 9-33,
- [6] **Agnieszka Parkitna, Małgorzata Pol, Rafał Miśko, Marzena Pura**: Investment funds as a form of effective pension protection in an aging society Journal of the Military University of Land Forces. 2020, vol. 52, nr 1, s. 171-182,
- [7] **Agnieszka Parkitna, Adam Sulich, Maciej Wilk**: Effective time management in IT projects / Agnieszka Parkitna, Adam Sulich, Maciej Wilk. W: Proceedings of the 35th International Business Information Management Association Conference (IBIMA): 1-2 April 2020, Seville, Spain / Ed. Khalid S. Soliman. [King of Prussia, PA]: International Business Information Management Association, cop. 2020. s. 7425-7437
- [8] **Agnieszka Parkitna, Anna Czarnecka, Aleksandra Maria. Rajska**: Zastosowanie techniki Price Action jako innowacji w optymalizacji strategii inwestycyjnej na rynku Forex W: Innowacje a dobrostan społeczeństwa, gospodarki i przedsiębiorstw: próba pomiaru / red. nauk. Zbigniew Malara, Jerzy Tutaj. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, cop. 2019. s. 121-135,
- [9] **Agnieszka Parkitna, Anna Maria. Kamińska, Katarzyna Bugara**: Moralność - szansa czy bariera dla małych przedsiębiorstw, W: Nowe tendencje w zarządzaniu. T. 8 / red. Marek Pawlak. Lublin: Wydawnictwo KUL, cop. 2019. s. 65-88
- [10] **Anna M. Kamińska, Agnieszka Parkitna, Sandra Siałkowska**: Intellectual capital: measuring the immeasurable and reporting W: Information Systems Architecture and Technology: Proceedings of 37th International Conference on Information Systems Architecture and Technology, ISAT 2016. Pt. 4 / Zofia Wilimowska, Leszek Borzemski, Adam Grzech, Jerzy Świątek (Eds.). [Cham]: Springer, cop. 2017. s. 79-93,
- [11] **Agnieszka Parkitna, Sylwia Galus**: Czynniki skalowalności jako element innowacyjnego rozwoju przedsiębiorstw sektora MŚP = Factors scalability as part of the innovative development of the SME sector / Agnieszka Parkitna i Sylwia Galus. W: Innowacyjność w gospodarce, organizacji i technice / red. nauk. Alicja Balcerak i Zbigniew Malara. Warszawa: Centrum Prawa Bankowego i Informacji, 2017. s. 72-91,
- [12] **Agnieszka Parkitna, Rafał Dolniak, Anna Czarnecka**: Efficiency of immediate payment systems as a determinant of safety Studia i Materiały. Wydział Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego. 2017, nr 1, s. 162-177
- [13] **Agnieszka Parkitna, Zbigniew Malara, Rafał Dolniak**: Rozwój systemów płatności jako efekt cyfryzacji polskich banków W: Techniki i technologie wspomagające funkcjonowanie przedsiębiorstw / red. nauk. Leszek Kiełtyka, Adam Sokołowski. Częstochowa: Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej, 2017. s. 148-162,
- [14] **Agnieszka Parkitna, Julia Sędlak**: Fuzja jako narzędzie relatywnej redukcji kosztów: studium przypadku W: Zarządzanie kosztami przedsiębiorstwa w kontekście społecznej odpowiedzialności biznesu: monografia / red. nauk. Sylwia Kowalska, Jolanta Rubik. Częstochowa: Wydawnictwo Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, 2016. s. 111-121,
- [15] **Michał Wędzina, Agnieszka Parkitna**: Przegląd instrumentów finansowania innowacji w mikroprzedsiębiorstwach w Polsce, W: Oblicza innowacji w gospodarce i społeczeństwie / pod red. nauk. Zbigniewa Malary. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2016. s. 215-228,
- [16] **Anna Czarnecka, Paulina Magierska, Agnieszka Parkitna**: Statistical evaluation of payment system development in Poland, W: Decisions in situations of endangerment: research development / eds. Dorota Kuchta, Maciej Popławski, Dariusz Skorupka, Stanisław Stanek. Wrocław: Publishing House of the General Tadeusz Kościuszko Military Academy of Land Forces, cop. 2016. s. 258-275,
- [17] **Agnieszka Parkitna, Ilona Iushchyshena, Magdalena Gądek**: Nalogovaâ optimizaciâ kak proâvlenie etiki biznisa i vnutrenij faktor effektivnosti predpriâtiâ ,Vesnik Grodzenskaga dzâržanaŭga uniwersitêta imâ Ānki Kupaly. Ser. 5, Ękonomika, Sacyâlogiâ, Biâlogiâ. 2016, T. 6, nr 3, s. 29-36
- [18] **Agnieszka Parkitna, Anna M. Kamińska, Anna Pędziwiatr**: The impact of external economic factors on the level of the enterprises' efficiency in Poland in the context of business risk. Acta Oeconomica Universitatis Selye. 2016, vol. 5, nr 2, s. 144-158,

- [19] **Arkadiusz Górski, Agnieszka Parkitna, Sylwia Trzeciak:** Selekcja wskaźników informatywnych w funkcjach dyskryminacyjnych Zeszyty Naukowe. Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia (Uniwersytet Szczeciński). 2016, nr 1, s. 889-900,
- [20] **Aleksandra Fiałkowska, Agnieszka Parkitna:** Wykorzystanie audytu finansowego w procesie efektywnego zarządzania, Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej. Organizacja i Zarządzanie. 2015, z. 80, s. 121-131
- [21] **Agnieszka Parkitna, Marcin Błaszczak:** Ocenka efektywności i spójności dyskryminacyjnych modeli diagnostyki bankrotstwa W: Bankrotstwo przedsiębiorstw: problemy ujęcia i analiza: monografia / pod red. Franca Franceviča Butynca. Żitomir: Żitomirskij gosudarstvennyj tehnologičeskij universitet, 2012. s. 227-276,
- [22] **Agnieszka Parkitna, Beata Sadowska:** Factors determining the profitability of enterprises - influence assessment / Agnieszka Parkitna, Beata Sadowska. Operations Research and Decisions. 2011, vol. 21, nr 2, s. 45-63,
- [23] **Agnieszka Parkitna, Małgorzata Florczak-Strama:** Model of investment decision-making taking into account specificity use European funds by local government W: Information systems architecture and technology: IT models in management process / eds. Zofia Wilimowska [i in.]. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2010. s. 375-385,
- [24] **Bartosz Bieda, Agnieszka Parkitna:** An application of portfolio analysis in the management of capital investment on the stock market - a case study W: Information systems architecture and technology: new developments in Web-Age Information Systems / eds. Leszek Borzemski [i in.]. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2010. s. 373-383,
- [25] **Małgorzata Florczak-Strama, Agnieszka Parkitna:** Efektywność inwestycji publicznych /. W: Współczesne trendy w zarządzaniu i finansach: teoria i praktyka / red. nauk. Marzena Godlewska, Piotr Szczepankowski. Warszawa: Vizja Press & IT, 2010. s. 281-291 Numer archiwalny: I23/2010/I-196
- [26] **Agnieszka Parkitna, Łukasz Koleśnik:** Rachunkowość i finanse wspólnot mieszkaniowych w Polsce = Buhgalters'kij oblik i finansi žitlovih ob'ednan' v Pol'si = Buhgalters'kij účet i financy žilišnyh ob'edinenij v Pol'se = Accounting and finances of building associations in Poland W: Novi koncepcii rozvitku buhgalters'kogo obliku, analizu i kontrolu v umovah ekonomičnih zmin: IX-a mižnarodna naukova konferencija: materiali ta tezi vystupiv. Žitomir: Žitomirskij deržavnij tehnologičnij universitet, 2010. s. 182-189,
- [27] **Agnieszka Parkitna, Adrian Brodiuk:** Ocena skuteczności restrukturyzacyjnej szpitala = Effectiveness evaluation of hospital restructuring Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Ekonomia. 2010, nr 10, s. 277-292,
- [28] **Agnieszka Parkitna, Bartosz Buczkowski:** Effective cost management - selected methods / W: Information systems architecture and technology: IT technologies in knowledge oriented management process / eds Zofia Wilimowska [i in.]. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2009. s. 183-194,
- [29] **Agnieszka Parkitna, Małgorzata Zięba:** Wpływ kapitału pracującego na efektywność ekonomiczną przedsiębiorstwa: studium przypadku = Impact of working capital for the economic viability of the enterprises, a case study W: Zarządzanie finansami we współczesnych przedsiębiorstwach. T. 1, Controlling i ocena sytuacji finansowej przedsiębiorstw: praca zbiorowa / pod red. Marii Sierpińskiej. Warszawa: Vizja Press & IT, 2009. s. 141-160, Numer archiwalny: I23/2008/I-088
- [30] **Agnieszka Parkitna, Patrycja Skóra:** Efektywność ekonomiczna organizacji gospodarczej w kontekście rozważań nad wartością ekonomiczną / Agnieszka Parkitna, Patrycja Skóra. W: Zarządzanie wartością przedsiębiorstwa / [red. nauk. Edward Urbańczyk]. Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2008. s. 91-100.

Wśród prowadzonych przeze mnie prac dyplomowych znajdują się prace, które uzyskały laury na Konkursach.

Studenci Politechniki Wrocławskiej

- Konkurs Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego im. W. Stysia na najlepszą pracę magisterską:
I miejsce 2012 mgr Ewelinie Jurek za pracę pt. „Zastosowanie modeli dyskryminacyjnych do oceny kondycji finansowej przedsiębiorstw”,
II miejsce 2011, mgr inż. Beaty Sadowskiej, za pracę pt. „Czynniki determinujące rentowność przedsiębiorstw – ocena wpływu”, w tym roku Jury nie przyznało I nagrody.
- Konkurs Polskiego Towarzystwa Zarządzania Produkcją
I miejsce 2009, mgr inż. Małgorzata Zięba za pracę pt. „Wpływ kapitału pracującego na efektywność ekonomiczną przedsiębiorstwa Vistula Group S.A.”,
II miejsce 2009, Elżbieta Dawid, za pracę pt. „Wpływ czynników zewnętrznych na rentowność przedsiębiorstw”.
- Konkurs BZ WBK i PWr na najlepszą pracę z dziedziny finansów i bankowości,
III miejsce 2009, mgr inż. Małgorzata Alina Florczak, za pracę pt. „Efektywność inwestycji niekomercyjnych finansowanych ze środków Unii Europejskiej na przykładzie miasta Dzierżoniów”.

Studenci Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych

- Konkurs na najlepszą pracę licencjacką organizowany przez gminę Wrocław
II miejsce 2011, Jacek Wodnicki, za prace pt. „Fundusze strukturalne”,
III miejsce 2011, Wojciech Meller., za prace pt. „Narodowe fundusze”.

7. OPRÓCZ KWESTII WYMIENIONYCH W PKT. 1-6, WNIOSKODAWCA MOŻE PODAĆ INNE INFORMACJE, WAŻNE Z JEGO PUNKTU WIDZENIA, DOTYCZĄCE JEGO KARIERY ZAWODOWEJ.

od 1996 do 2014 SOFNET System, Wrocław- współwłaściciel

W podczas mojej pracy zajmowałam się wdrożeniem szeregu rozwiązań i projektów obejmujących implementację i uruchomienie nowych dedykowanych systemów informatycznych w zakresie organizacji pracy i zarządzania procesami wymaganymi w zakresie działalności przedsiębiorstw w szczególności przedsiębiorstw z sektora MŚP, analiza i optymalizacja procesów biznesowych u klienta, itp.

Do najbardziej spektakularnych i zakończonych sukcesami wdrożeń można zaliczyć:

- ✓ autorski system zbierania i analizy danych statystycznych w szpitalnym Ruchu Chorych wdrożony w kilku wrocławskich szpitalach na potrzeby rozliczeń z ówczesnymi Kasami Chorych,
- ✓ system analiz finansowo księgowych PIK (Planowanie i Kontroling) - wdrożony wspólnie z firmą SJOS w szeregu elektrociepłowni.

od 1998 do 2001 CONVERT Laboratories, Wrocław – Starszy Specjalista ds. Marketingu

W zakresie moich obowiązków było: sprawowanie nadzoru marketingowego nad projektami dotyczącymi automatyzacji przemysłu, opracowanie planu i budżetu marketingowego, współpraca z mediami, logistyka marketingu sprzedaży, czyli nowoczesnej jak na tamte czasy systemowej orientacji na strategiczne kształtowanie logistyczno-marketingowego systemu kreowania produktów i usług IT.

1998 FAMILIA Sp. z o.o., Wrocław – Specjalista ds. Marketingu

W zakresie moich obowiązków była: analiza, prognozowanie i badanie rynku sektora meblarskiego oraz współtworzenie i przeprowadzanie kampanii reklamowych, opracowanie planu i budżetu marketingowego, współpraca z mediami i agencjami reklamowymi.

1997 Bank Spółdzielczy Rzemiosła, Wrocław – administrator bankowego systemu komputerowego/ stażysta

W zakresie moich obowiązków było: przygotowywanie sprawozdań i bilansów dziennych i okresowych, przygotowanie statystycznych sprawozdań finansowych, nadzór nad systemem informatycznym księgowości banku, informatyczna kontrola księgowa i finansowa przeprowadzanych operacji.

dr inż. Agnieszka Parkitna
(podpis wnioskodawcy)

BIBLIOGRAFIA

- Alshami, R. (2019). Impact of Lack of Financial Resources on the Progress of SME in Yemen. *Sumedha Journal of Management; Hyderabad*, 8(3), 388–394.
- Apanowicz, J. (2002). *Metodologia ogólna*. Wydawnictwo „BERNARDINUM”.
<https://doi.org/10.1017/CBO9781107415324.004>
- Argyris, C. (1994). Good Communication that Blocks Learning. *Harvard Business Review*, 7, 2(4), 77–85.
- Argyris, C., & Schön, D. (1974). *Theory in practice: increasing professional effectiveness*. Jossey-Bass Publishers.
- Argyris, C., & Schön, D. (1978). *Organizational Learning: A Theory of Action Perspective*. Addison-Wesley.
- Ashkenas, R., Ulrich, D., Jick, T., & Kerr, S. (2002). *Boundaryless Organization. Behind the Chains of Organizational Structure*. Bass Inc.
- Babbie, E. (2004). *Badania społeczne w praktyce*. PWN.
- Barasa, L., Vermeulen, P., Knobens, J., Kinyanjui, B., & Kimuyu, P. (2019). Innovation inputs and efficiency: Manufacturing firms in sub-saharan africa. *European Journal of Innovation Management*. *European Journal of Innovation Management*, 2(1), 59.
<http://dx.doi.org/10.1108/EJIM-11-2017-0176>
- Beliaeva, T., Shirokova, G., Wales, W., & Gafforova, E. (2020). Benefiting from economic crisis? Strategic orientation effects, trade-offs, and configurations with resource availability on SME performance. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 16(1), 165–194.
<https://doi.org/10.1007/s11365-018-0499-2>
- Bowen, G. (2015). Preparing a Qualitative Research-Based Dissertation: Lessons Learned. *The Qualitative Report*. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2005.1846>
- Bretherton, P., & Chaston, I. (2005). Resource dependency and SME strategy: An empirical study. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 12(2), 274–289.
<https://doi.org/10.1108/14626000510594656>
- Bukłaha, E. (2012). Sukces, skuteczność i efektywność w zarządzaniu projektami. *Studia i Prace Naukowe Kolegium Zarządzania i Finansów*, 113, 24–35.
- Campbell, J. P. (1977). On the nature of organizational effectiveness. In S. Goodman, P & M. Pennings, J (Eds.), *New perspectives on organizational effectiveness* (pp. 13–55). Jossey-Bass.
- Carton, R. B., & Hofer, C. W. (2010a). Organizational financial performance: Identifying and testing multiple dimensions. *Academy of Entrepreneurship Journal*, 16(1), 1–22.
<https://doi.org/10.2307/3150868>
- Carton, R. B., & Hofer, C. W. (2010b). Organizational financial performance: Identifying and testing multiple dimensions. *Academy of Entrepreneurship Journal*, 16(1), 1–22.
<https://doi.org/10.2307/3150868>
- Castell, M. (2000). *The rise of the network society: Economy, society and culture* (Vol. 1, Issue 97).
- Cyfert, S., Dyduch, W., Latusek-Jurczak, D., Niemczyk, J., & Sopińska, A. (2014). Subdyscypliny w naukach o zarządzaniu - logika wyodrębnienia, identyfikacja modelu koncepcyjnego oraz zawartość tematyczna. *Organizacja i Kierowanie*, 2014(nr 1), 37–49.
- Danielak, W., & Stankiewicz, D. (2016). Konkurencyjność przedsiębiorstwa z perspektywy przeglądu podejść i koncepcji rozwoju strategii. *Zeszyty Naukowe Uczelni Jana Wyżykowskiego. Studia z Nauk Społecznych*, 2016(9), 303–316.
- Fairlie, R., Fossen, F. M., Johnsen, R., & Droboniku, G. (2022). Were small businesses more likely to permanently close in the pandemic? *Small Business Economics*. <https://doi.org/10.1007/s11187-022-00662-1>
- Flick, U. (2019). *Projektowanie badania jakościowego*. PWN.
- Freeman, R. E., & Reed, D. L. (1983). Stockholders and Stakeholders: A New Perspective on Corporate Governance. *California Management Review*, 25(3), 89–93. <https://doi.org/10.2307/41165018>
- Gaertner, G. H., & Ramnarayan, S. (1983). Organizational Effectiveness: An Alternative Perspective. *Academy of Management Review*, 8(1), 97–107.

- Garbusiewicz, W. (1995). Istota rozwoju przedsiębiorstwa. In *Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Zeszyt 225* (pp. 30–78). Garbusiewicz W. „Istota rozwoju przedsiębiorstw, Wydawnictwo Naukowe Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.
- Gąsioriewicz, L., & Pazio, W. J. (2018). *Mierniki oceny bieżącej i inwestycyjnej działalności przedsiębiorstw*. Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Ghalke, A., Haldar, A., & Kumar, S. (2023). Family firm ownership and its impact on performance: evidence from an emerging market. *Review of Managerial Science*, 17(2), 493–512. <https://doi.org/10.1007/s11846-022-00527-7>
- Ghalke, A., Kumar, S., & Rao, S. V. D. N. (2022). SME financing through public equity: review of the Indian SME exchanges. *Indian Growth and Development Review*, 15(1), 85–97. <https://doi.org/10.1108/IGDR-10-2021-0138>
- Glaser, B. G., & Strauss, A. L. (2009). *Exploring grounded theory. Qualitative research strategies*. NOMOS publishing house.
- Guinee, T. P., Mulholland, E. O., Kelly, J., & Callaghan, D. J. O. (2007). Effect of protein-to-fat ratio of milk on the composition, manufacturing efficiency, and yield of cheddar cheese. *Journal of Dairy Science*, 90(1), 110–123. [https://doi.org/10.3168/jds.S0022-0302\(07\)72613-9](https://doi.org/10.3168/jds.S0022-0302(07)72613-9)
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2013). *Multivariate Data Analysis*. Pearson Education Limited. <https://books.google.pl/books?id=VvXZnQEACAAJ>
- Harrington, E. (1926). *Twelve principles of performance*. Instytut NAukowej Organizacji.
- Holstein-Beck, M. (1997). *Być albo nie być menedżerem*. Indor Book.
- Kaczmarek, J. (2015). Determinanty efektywności przedsiębiorstw w obszarze kreowania wartości. In *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia* (Wydawnictw, Vol. 73, Issue 854, pp. 192–196).
- Kamińska, A. M., & Parkitna, Agnieszka Rutkowska, Małgorzata Górski, Arkadiusz Wilimowska, Z. (2019). Economic determinants of the effectiveness of Polish enterprises. In Z. Wilimowska, L. Borzemski, & J. Świątek (Eds.), *Economic determinants Information Systems Architecture and Technology. Advances in Intelligent Systems and Computing* (pp. 36–48). Springer.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (1992). Putting the balanced scorecard to work. *Harvard Business Review*, 70(71–79).
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (1996). Using the balanced scorecard as a strategic management system. *Harvard Business Review*, 74, 75–85.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. R. (1993). Putting the balanced scorecard to work. *Harvard Business Review*, 71, 134–140.
- Kazlauskaitė, R., Autio, E., Gelbūda, M., & Šarapovas, T. (2015). The resource-based view and sme internationalisation: An emerging economy perspective. *Entrepreneurial Business and Economics Review*, 3(2), 53–64. <https://doi.org/10.15678/EBER.2015.030205>
- Kazlauskaitė, R., & Buciušienė, I. (2008). The role of human resources and their management in the establishment of sustainable competitive advantage. *Engineering Economics*, 5(60), 8.
- Kieżun, W. (1998). *Sprawne zarządzanie organizacją*. SGH.
- Knedler, K. (2002). *Internal audit in practice - operational and financial*. Polish Academy of Accountants.
- Kortelainen, J. T., Ratinen, M., & Linnanen, L. (2012). Attitudes Towards Energy Efficiency and Renewable Energy in European Small and Medium-Sized Enterprises. In D. A. Vazquez-Brust & J. Sarkis (Eds.), *Green Growth: Managing the Transition to a Sustainable Economy: Learning By Doing in East Asia and Europe* (pp. 229–243). Springer Netherlands. https://doi.org/10.1007/978-94-007-4417-2_12
- Kotarbiński, T. (1974). *The abacus of practicality*. Common Knowledge.
- Kotarbiński, T. (2003). *Dziela wszystkie, Prakseologia cz.1*. Ossolineum.
- Kwiecińska, M. (2016). *Podręcznik Akademii coachingu Biznesowego Podręcznik Akademii coachingu Biznesowego*. Akademia Coachingu Biznesowego.
- Leibenstein, H. (1966). Allocative Efficiency vs. X-Efficiency. *American Economic Review*, 56, 392–415.
- Lerner, E. M. (2006). *Creative Destruction*. Wildside Press.
- Lewin, A. Y., & Minton, J. W. (1986). Determining organizational effectiveness another look, and an agenda for research. *Management Science*, 32(5), 514–538.

- <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/03074350410769137/full/pdf?title=performance-measurement-and-organizational-effectiveness-bridging-the-gap>
- Lisowska, R. (2013). *Zarządzanie rozwojem małych i średnich przedsiębiorstw w obszarach zmarginalizowanych*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Masiukiewicz, P. (2015). Dysfunkcje i ryzyka wielkich przedsiębiorstw – aspekty prakseologiczne. *Prakseologia i Zarządzanie. Zeszyty Naukowe TNP*, 1, 40.
- Maxwell, J. A. (2005). Qualitative research design: An interactive approach (2nd ed.). In *Organizational Research Methods* (Vol. 2, Issue 41). CA: Sage. <https://doi.org/10.1177/1094428106290193>
- McKnight, L. W., Vaaler, P. M., & Katz, R. L. (2001). *Creative Destruction. Business Survival Strategies in the Global Internet Economy*. Massachusetts Institute of Technology.
- Metcalf, J. S. (2004). *Evolutionary Economics and Creative Destruction*. Routledge.
- Meyer, M. W., & Gupta, V. (1994). The performance paradox. *Research in Organizational Behavior*, 16, 311–360.
- Meyer, M. W., & O’Shaughnessy, K. (1993). Organizational design and the performance paradox. In R. Swedberg (Ed.), *Explorations in economic sociology* (pp. 250–275). Russell Sage Foundation.
- Ministerstwo Gospodarki, & Departament Przedsiębiorczości. (2017). *Raport o Stanie Sektora MŚP w Polsce w 2016*.
- Mohr, J., Sengupta, S., & Slater, S. (2010). *Marketing of High-Technology Products and Innovations*. Pearson Education. Pearson Education, Inc.
- Mullen, J. K., Williams, M., & Moomaw, R. L. (1996). Public capital stock and interstate variations in manufacturing efficiency. *Journal of Policy Analysis and Management*, 15(1), 51. <https://search.proquest.com/docview/222361564?accountid=46407>
- Noga, M. (2018). Gospodarka narodowa jako byt strukturalny. *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach*, 362, 12.
- Nowosielski, S. (2007). Skuteczność i efektywność realizacji procesów gospodarczych. In T. Dudycz & G. Osbert-Pociecha (Eds.), *Mikroekonomiczne aspekty funkcjonowania przedsiębiorstw* (pp. 39–46). Wyd. AE we Wrocławiu.
- Owusu, J., Ismail, M. Bin, Osman, M. H. B. M., & Kuan, G. (2019). Financial literacy as a moderator linking financial resource availability and SME growth in Ghana. *Investment Management and Financial Innovations*, 16(1), 154–166. [https://doi.org/10.21511/imfi.16\(1\).2019.12](https://doi.org/10.21511/imfi.16(1).2019.12)
- Owusu, J., Owusu Ansah, W., Djan, K. O., & Anin, E. K. (2021). Impact of financial resource building effort on financial resource availability among small and medium enterprises. *Cogent Business and Management*, 8(1). <https://doi.org/10.1080/23311975.2021.1920676>
- Paliszkievicz, J. (2014). *Zaufanie w zarządzaniu*. PWN.
- Panczyk, M., Zarzeka, A., Iwanow, L., Belowska, J., & Gotlib, J. (2016). Assessment of reliability and validity of original questionnaire to evaluate knowledge of and attitudes towards extending professional powers of nurses and midwives with respect to independent prescription of certain drugs, writing out prescriptions, and . *Pielęgniarstwo XXI Wieku / Nursing in the 21st Century*, 15(1), 27–36. <https://doi.org/10.1515/pielxxiw-2016-0005>
- Parkitna, A., Kamińska, A. M., & Bugara, K. (2019). Moralność - szansa czy bariera dla małych przedsiębiorstw. In M. Pawlak (Ed.), *Nowe tendencje w zarządzaniu. T. 8* (pp. 65–88). Wydawnictwo KUL.
- Parkitna, A., & Sadowska, B. (2011). Factors determining the profitability of enterprises - influence assessment. *Operations Research and Decisions*, 21(2), 45–63. <http://www.ord.pwr.wroc.pl/index.php?s=archive>
- Parkitna, Agnieszka., & Galus, Sylwia. (2017). Scalability factors as an element of innovative SME business development. In A. Balcerak & Z. Malara (Eds.), *Innovativeness in the economy, organisation and technology* (pp. 72–91). Centre for Banking Law and Information.
- Parkitna, Agnieszka., Górski, A., & Kamińska, A. M. (2018). *Factors determining the development of small enterprises /*.
- Parkitna, Agnieszka., & Skóra, Patrycja. (2008). Efektywność ekonomiczna organizacji gospodarczej w kontekście rozważań nad wartością ekonomiczną /. In *Zarządzanie wartością przedsiębiorstwa / [red. nauk. Edward Urbańczyk]. Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2008.* (pp. 93–98). *Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania - Uniwersytet Szczeciński*.

- Parkitna, Agnieszka., & Zięba, Małgorzata. (2009). Wpływ kapitału pracującego na efektywność ekonomiczną przedsiębiorstwa :studium przypadku /. In *Zarządzanie finansami we współczesnych przedsiębiorstwach. T. 1, Controlling i ocena sytuacji finansowej przedsiębiorstw : praca zbiorowa / pod red. Marii Sierpińskiej*. Warszawa : Vizja Press & IT, 2009. (pp. 141–160).
- PARP. (2018). *Małe i średnie przedsiębiorstwa w Polsce 2018*. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości.
- Pawłowski, J. (2004). *Metody oceny efektywności finansowej przedsięwzięć gospodarczych*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Pawłowski, J. (2007). Wybrane metody oceny efektywności finansowej przedsięwzięć gospodarczych. In *Wybrane metody oceny efektywności finansowej przedsięwzięć gospodarczych*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Pawłowski, J. (2014). Efektywność przedsięwzięć gospodarczych. *Studia Ekonomiczne / Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach*, 180(1), 169.
- Pearce, R. J. (2000). The General Manager's Perspective on How Factionalism Can Impact the Behaviors and Effectiveness of Top Managers Inside a Shared Management Joint Venture. *Journal of Management and Governance*, 4(3), 189–206.
- Pennings, J. M., & Goodman, P. S. (1977). Toward a workable framework. In *New perspectives on organizational effectiveness* (pp. 146–184). Jossey-Bass.
- Pierścionek, Z. (2011). *Zarządzanie strategiczne w przedsiębiorstwie*. Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Pitts, R. T., & Naumenko, O. (2016). The 2014 Standards for Educational and Psychological Testing : What Teachers Initially Need to Know. *Working Papers in Education*, 2(1), 1–6.
- Pszczołowski, T. (1982). *Zasady sprawnego działania*. Wiedza Powszechna.
- Quinn, R. E. (1988). *Beyond Rational Management: Mastering the paradoxes and competing demands of high performance*. Jossey-Bass.
- Quinn, R. E., & Rohrbaugh, J. (1983a). A Spatial Model of Effectiveness Criteria: Towards a Competing Values Approach to Organizational Analysis. *Source: Management Science*, 29(3), 363–377. [https://doi.org/10.1016/0305-750X\(95\)00155-6](https://doi.org/10.1016/0305-750X(95)00155-6)
- Quinn, R. E., & Rohrbaugh, J. (1983b). A Spatial Model of Effectiveness Criteria: Towards a Competing Values Approach to Organizational Analysis. *Source: Management Science*, 29(3), 363–377. [https://doi.org/10.1016/0305-750X\(95\)00155-6](https://doi.org/10.1016/0305-750X(95)00155-6)
- Romanowska Maria. (2014). Bariery efektywności badań naukowych z zakresu zarządzania strategicznego. In Krupski Rafał (Ed.), *Prace naukowe Wałbrzyskiej Wyższej Szkoły Zarządzania Przedsiębiorczości, Zarządzanie strategiczne, Rozwój koncepcji i metod* (2nd ed., Vol. 27, pp. 101–109). Wałbrzyska Wyższa Szkoła Zarządzania Przedsiębiorczości.
- Rószkiewicz, M., Perek-Białas, J., Węziak-Białowolska, D., & Zięba-Pietrzak, A. (2013). *Socio-economic research design. Recommendations and research practice*. PWN.
- Rubin, A. , B. E. (2001). *Research methods for social work (4th ed.)*. Wadsworth/Thomson Learning.
- Rubio-Andrés, M., del Mar Ramos-González, M., & Sastre-Castillo, M. Á. (2022). Driving innovation management to create shared value and sustainable growth. *Review of Managerial Science*, 16(7), 2181–2211. <https://doi.org/10.1007/s11846-022-00520-0>
- Sajnog, A. (2015). Comparative Analysis of Economic Efficiency of Polish and German Listed Companies. *Oeconomia Copernicana*, 6(2), 67–87. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.12775/OeC.2015.013>
- Sarmiento, R., Byrne, M., Contreras, L. R., & Rich, N. (2007). Delivery reliability, manufacturing capabilities and new models of manufacturing efficiency. *Journal of Manufacturing Technology Management*, 18(4), 368–386. <https://doi.org/10.1108/17410380710743761>
- Saunders, M. N. K., & Townsend, K. (2016). Reporting and Justifying the Number of Interview Participants in Organization and Workplace Research. *British Journal of Management*, 27(4), 836–852. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/1467-8551.12182>
- Schein, E. H. (1990). Organizational culture. *American Psychologist*, 45(2), 109–119.
- Schumpeter, J. (2017). *The Theory of Economic Development*. Routledge.
- Skowronek-Mielczarek, A., & Bojewska, B. (2017). Innovative behaviour of small and medium-sized enterprises under conditions of uncertainty. *Internal Trade*, 3(368), 47–59.
- Skrzypek, E. (2002). *Jakość i efektywność*. Wydawnictwo UMCS.

- Skrzypek, E. (2012a). Efektywność ekonomiczna, jako ważny czynnik sukcesu organizacji. In *Efektywność – konceptualizacja i uwarunkowania* (pp. 321–323). Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.
- Skrzypek, E. (2012b). Efektywność ekonomiczna jako ważny czynnik sukcesu organizacji. In T. Dudycz, G. Osbert-Pociecha, & B. Brycz (Eds.), *Efektywność- konceptualizacja i uwarunkowania, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu 262* (p. 15). Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.
- Śliwa, R. (2017). Innowacyjność jako czynnik zwiększający konkurencyjność przedsiębiorstw na wybranym rynku. In A. Francik, V. Marakova, & K. Szczepańska-Woszczyzna (Eds.), *Innowacje i przedsiębiorczość - ujęcie makro- i mikroekonomiczne* (p. 83). Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej.
- Ștefănescu, A. (2018). The Life Cycle of an SME and Human Resources Strategies and Policies Adopted by the Entrepreneur. *Romanian Economic and Business Review*, 13(1), 7–13.
- Sundstrom, E., De Meuse, K. P., & Futrell, D. (1990). Work Teams: Applications and Effectiveness. *American Psychologist*, 45(2), 120–133.
- Szafraniec-Siluta, E. (2017). Specyfika działalności a sprawność działania przedsiębiorstw w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem przedsiębiorstw rolniczych. *Studia Prawno-Ekonomiczne*, 103, 283–296. <https://doi.org/10.26485/SPE/2017/103/17>
- Szudy, M. (2013). Economic efficiency in dynamic terms and the efficiency of the economic system. In U. Zagóra-Jonszta (Ed.), *Economic Studies, University of Economics in Katowice* (Vol. 176, pp. 22–23). Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach.
- Tarnawa, A., Orłowska, J., Zakrzewski, R., & Zbierowski, P. (2018). RAPORT Z BADANIA GLOBAL ENTREPRENEURSHIP MONITOR. Polska 2017/18. *Raport PARP*, 11.
- van Stamm, B., & Trifilova, A. (2009). *The Future of Innovation*. Cower Publishing Limited.
- Wach, K. (2008). *Regional environment for small and medium-sized enterprises*. Publishing House of the Cracow University of Economics.
- Wang, K. Y., & Clegg, S. R. (2018). SME resource acquisition in transition economies: Power dependence and induced bribery. *Business and Politics*, 20(3), 331–359. <https://doi.org/10.1017/bap.2017.31>
- Wasiuzzaman, S. (2019). Resource sharing in interfirm alliances between SMEs and large firms and SME access to finance: A study of Malaysian SMEs. *Management Research Review*, 42(12), 1375–1399. <https://doi.org/10.1108/MRR-10-2018-0369>
- Witkowska, J., & Wysokińska, Z. (2016). *Zrównoważony rozwój*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Xenophon, & Holden, H. A. (2010). *Xenophontos Oikonomikos*. Nabu Press.